

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

23^η ΣΥΝΟΔΟΣ

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

«Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο
Φάσμα του Κορωνοϊού »

Λευκωσία, 2023

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΒΟΥΛΗΣ ΓΕΡΟΝΤΩΝ:

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Πρακτικά 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων

Έκδοση: © Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού

Τήρηση Πρακτικών: Βουλή των Αντιπροσώπων

Επιμέλεια Έκδοσης:

Ηλίας Δημητρίου, Ολίβια Πατσαλίδου, Ειρήνη Αγγέλη

ISBN 978-9925-555-14-7 (print)

ISBN 978-9925-555-13-0 (ebook)

Αναδημοσίευση μέρους ή ολόκληρης της έκδοσης επιτρέπεται νοούμενου ότι αναφέρεται η πηγή.

Ευχαριστίες

Για τη συμβολή στην οργάνωση και την επιτυχία της 23ης Συνόδου, θερμές ευχαριστίες:

- ❖ στην Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων **κ. Αννίτα Δημητρίου**
- ❖ στον Προεδρεύοντα της Βουλής των Αντιπροσώπων **κ. Αντρέα Καυκαλιά**
- ❖ στην **κ. Τασούλα Ιερωνυμίδου**, Γενική Διευθύντρια της Βουλής των Αντιπροσώπων
- ❖ στη Διευθύντρια των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και το προσωπικό της Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικών Επιτροπών της Βουλής των Αντιπροσώπων και ιδιαίτερα την Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
- ❖ στα μέλη του προσωπικού της Βουλής των Αντιπροσώπων για την προσφορά διαφόρων υπηρεσιών

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 23^{ης} ΣΥΝΟΔΟΥ

«Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ	6
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ	7
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ 23 ^{ΗΣ} ΣΥΝΟΔΟΥ	8
Πρακτικά της Βουλής των Γερόντων	9
Παράρτημα I	83
Κατάλογος Βουλευτών Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας Βουλής των Γερόντων	83
Παράρτημα II	84
Κατάλογος Βουλευτών Επιτροπής Υγείας Βουλής των Γερόντων	84
Παράρτημα III	85
ΠΑΡΟΥΣΙΟΛΟΓΙΟ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΣΥΝΟΔΟΥ	85

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Το Επαρχιακό Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού Λευκωσίας (ΕΣΣΕ), με την ευκαιρία της ανακήρυξης του Διεθνούς Έτους Ηλικιωμένων το 1999, οργάνωσε και λειτούργησε για πρώτη φορά τη Βουλή των Γερόντων με σκοπό να συμβάλει στην προώθηση των στόχων του Διεθνούς Έτους.

Το 2001, με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του ΕΣΣΕ Λευκωσίας και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων που είχε συσταθεί, η ευθύνη λειτουργίας και συντονισμού του θεσμού της Βουλής των Γερόντων ανατέθηκε στο Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ). Κύριο στόχο του θεσμού αποτελεί η διεύρυνση και η αναβάθμιση της Βουλής των Γερόντων σε παγκύπρια κλίμακα.

Ως θεσμός, η Βουλή των Γερόντων συμβάλλει ενεργά στον κοινωνικό προβληματισμό και στην προώθηση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Τρίτη ηλικία στην Κύπρο.

Η Βουλή των Γερόντων συνεδριάζει μία φορά τον χρόνο στην Αίθουσα Συνεδριάσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων, με την παρουσία μελών της Νομοθετικής και Εκτελεστικής Εξουσίας και άλλων παρατηρητών.

Αποτελείται από 56 βουλευτές, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 63ο έτος της ηλικίας τους και εκπροσωπούν Παγκύπρια οργανωμένα σύνολα, που ασχολούνται με την ευημερία των ηλικιωμένων.

Για την προώθηση των θεμάτων που απασχολούν τις ετήσιες εργασίες της Βουλής των Γερόντων, αναφορικά με την Τρίτη ηλικία, λειτουργούν δύο Επιτροπές. Η Επιτροπή Υγείας και η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Η Βουλή των Γερόντων λειτουργεί βάσει Κανονισμών οι οποίοι εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια της Συνόδου της Βουλής των Γερόντων. Οι Κανονισμοί ρυθμίζουν τις διαδικασίες και όλα τα πρακτικά ζητήματα για τη λειτουργία της Βουλής των Γερόντων βάσει των πιο κάτω άρθρων:

ΜΕΡΟΣ Ι - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ ΙΙ - ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΙV - ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ V - ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ VI - ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ VII - ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΜΕΡΟΣ VIII - ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΙX - ΔΙΑΦΟΡΑ

Το πρακτικό και τα αιτήματα των Συνόδων της Βουλής των Γερόντων προωθούνται στους αρμόδιους φορείς.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ 23^{ΗΣ} ΣΥΝΟΔΟΥ

Ο Πρόεδρος του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων ανακοινώνει στα αξιότιμα μέλη ότι η ημερήσια διάταξη της συνεδρίας της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων για την

Παρασκευή 18 Μαρτίου 2022, στις 10.00 π.μ.,

με θέμα: « **Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού** »

έχει ως ακολούθως:

Χαιρετισμός και κήρυξη των εργασιών της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων από την Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων **κ. Αννίτα Δημητρίου**

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

1. **Ηλίας Δημητρίου**, Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων
2. **Ανδρέας Ζαχαριάδης**, Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκ μέρους της Υπουργού
3. **Δρ Χριστίνα Βασιλείου Γιαννάκη**, Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας εκ μέρους του Υπουργού
4. **Αναστασία Ανθούση**, Υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας
5. **Χριστίνα Γιανναπή** εκ μέρους της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων
6. **Μιχάλης Τσαγγαρίδης** εκ μέρους της Κυπριακής Παιδοβουλής

Διάλειμμα

7. Έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «**Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού**», ειδικότερα για θέματα που αφορούν την κοινωνική πρόνοια
8. Έκθεση της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «**Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού**», ειδικότερα για θέματα που αφορούν την υγεία
9. Συζήτηση και έγκριση των εκθέσεων

Πρακτικά της Βουλής των Γερόντων

23^η Σύνοδος
Συνεδρίαση 18^{ης} Μαρτίου 2022

Ώρα έναρξης: 10.09 π.μ.

Πρόεδρος: (Αννίτα Δημητρίου)

Καλημέρα σας! Παρακαλώ να πάρουμε τις θέσεις μας. Είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε. Κυρία υφυπουργέ, Αγαπημένη μου κυρία Γιαννάκη, Γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας, Αγαπημένοι μου συνάδελφοι και συναδέλφισσα,

Βλέπω τον κ. Παντελίδη, τον κ. Καυκαλιά, τον κ. Δημητρίου, την κ. Ορφανίδου και χαίρομαι πάρα πολύ που είστε εδώ.

Σεβαστά μέλη της Βουλής των Γερόντων, Κύριε εκπρόσωπε, Κύριε Ηλία Δημητρίου, Ελπίζω να μην έχω ξεχάσει κάποιον. Σεβαστά μέλη της Βουλής των Γερόντων, σας καλωσορίζω και κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων.

Παρακαλώ τους γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

Γραμματέας: (Χρύσω Αργυρού)

Κυρία Πρόεδρε, υπάρχει απαρτία.

Πρόεδρος: Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Προ ημερησίας διατάξεως θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα θλιβερό γεγονός, τον θάνατο του μέλους της Βουλής των Γερόντων Πέτρου Μάρκου, του οποίου η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε την περασμένη Τρίτη.

Σας καλώ να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή στη μνήμη του.

(Τήρηση μονόλεπτης σιγής)

Αιωνία του η μνήμη!

Κυρία Υφυπουργέ Κοινωνικής Πρόνοιας, κυρία γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας, κύριε γενική διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αγαπητέ πρόεδρε του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων, αγαπητοί εκπρόσωποι της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων και της Κυπριακής Παιδοβουλής, που χαιρόμαστε ιδιαίτερα που είστε σήμερα μαζί μας.

Αγαπημένη μου συναδέλφισσα και αγαπημένοι μου συνάδελφοι, Σεβαστά μέλη της Βουλής των Γερόντων.

Προεδρεύω της σημερινής 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων με πολλή χαρά και συγκίνηση και αισθάνομαι ιδιαίτερη ικανοποίηση που κατέστη εφικτή η πραγματοποίησή της σήμερα, μετά την προσωρινή διακοπή των εργασιών της Βουλής των Γερόντων, συνεπεία των δύσκολων συνθηκών και προβλημάτων που προκάλεσε μεταξύ άλλων η πανδημία του κορωνοϊού, ώστε το θέμα της φετινής συνόδου να τιτλοφορείται «Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού».

Η Βουλή των Γερόντων, θεσμός που πρωτοξεκίνησε το 1999, εδραιώθηκε στην κυπριακή κοινωνία μέσα από την ενεργητικότητα και τη δράση των μελών της, με τη βοήθεια και τη στήριξη του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού. Η Βουλή των

Αντιπροσώπων στηρίζει δυναμικά τον θεσμό αυτό, όπως και άλλους θεσμούς στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ενεργού πολιτότητας, της συμμετοχικής δημοκρατίας, του πλουραλισμού και της διαφάνειας, με στόχο την ανάδειξη των προβλημάτων της κοινωνίας των πολιτών, ιδιαίτερα των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας, και συνακόλουθα την επίλυσή τους.

Η Βουλή των Γερόντων αποτέλεσε διαχρονικά το βήμα για διάλογο, προβληματισμό και επικοινωνία του κοινοβουλίου με τα ώριμα μέλη, τα έμπειρα μέλη της κοινωνίας μας, το βήμα από το οποίο οι πρεσβύτεροι συμπολίτες μας και οι πρεσβύτερες συμπολίτισσές μας έχουν την ευκαιρία να ακουστούν, να προωθήσουν τα αιτήματά τους και να διεκδικήσουν το αναφαίρετο και αυτονόητο δικαίωμα της αξιοπρεπούς διαβίωσης και της ποιότητας ζωής.

Παράλληλα, αποτελεί μοναδική ευκαιρία για το σύνολο της κοινωνίας, να αφουγκραστεί και να κατανοήσει τα προβλήματα και τις ανάγκες μίας ευάλωτης και συνεχώς αυξανόμενης μερίδας του πληθυσμού. Περαιτέρω, ο θεσμός της Βουλής των Γερόντων προσφέρει τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ των γενεών αφενός ενισχύοντας τη φωνή των ηλικιωμένων και αφετέρου επιτρέποντας στις νεότερες και στους νεότερους να κατανοήσουν την πραγματικότητα των μεγαλύτερων συμπολιτών τους.

Με χαροποιεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι τις σημερινές εργασίες παρακολουθούν εκπρόσωποι της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων και της Κυπριακής Παιδοβουλής, οι οποίοι θα απευθύνουν το δικό τους μήνυμα, συνεισφέροντας στο κλίμα συνεργασίας και ενότητας μεταξύ των γενεών, που αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, θέτοντας τις βάσεις για την πρόοδο της κοινωνίας.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω την Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας, τους εκπροσώπους του Υπουργείου Υγείας, την αγαπημένη μου κ. Γιαννάκη, τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη συμμετοχή τους, κύριε γενικέ διευθυντά, στη φετινή σύνοδο, εκφράζοντας ταυτόχρονα την ελπίδα ότι η έμπρακτη συνεργασία της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας με την υιοθέτηση σχετικών πολιτικών θα συμβάλουν στην εξεύρεση ουσιαστικών λύσεων στα προβλήματα των ατόμων της τρίτης ηλικίας ιδιαίτερα σήμερα που αυτά πολλαπλασιάστηκαν, λόγω της κρίσης την οποία διάγουμε, της πανδημίας του κορωνοϊού.

Οι επιπτώσεις του κορωνοϊού έπληξαν τους ηλικιωμένους περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη ομάδα του πληθυσμού. Ταυτόχρονα, η περίοδος της πανδημίας ανέδειξε τη σοβαρότητα των υφιστάμενων κενών και ελλείψεων όσον αφορά τις πολιτικές, τα συστήματα και τις υπηρεσίες. Χρόνια προβλήματα, όπως ο αποκλεισμός, η εγκατάλειψη,

επιδεινώθηκαν λόγω της πανδημίας και συνακόλουθα βεβαίως του ίδιου του εγκλεισμού, επιφέροντας τεράστιο πλήγμα στην ψυχική και σωματική υγεία των ηλικιωμένων μας.

Η φροντίδα της υγείας των ατόμων της τρίτης ηλικίας είναι εκ των ων ουκ άνευ για την ποιοτική διαβίωσή τους. Πλέον, η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας παρέχει τη δυνατότητα επίλυσης πολλών προβλημάτων και ουσιαστικής βελτίωσης της ποιότητας ζωής τους. Για την αξιοποίηση όμως αυτών των δυνατοτήτων απαιτούνται και οι ανάλογες πολιτικές, που θα εξασφαλίζουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε όλους και όλες. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, δεδομένων των σοβαρών προβλημάτων που προκάλεσε η πανδημία του κορωνοϊού και αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που απορρέουν από την αυξανόμενη πληθυσμιακή γήρανση, έχει ανακηρύξει τη δεκαετία 2021-2030 ως δεκαετία υγιούς γήρανσης, με στόχο τη βελτίωση της ζωής των ηλικιωμένων, των οικογενειών τους και των κοινοτήτων στις οποίες ζουν.

Για την προώθηση της υγιούς και ενεργού γήρανσης απαιτείται συντονισμένη δράση, πάντα με επίκεντρο τον άνθρωπο και την αγάπη για τους ηλικιωμένους μας. Κοινωνικές παροχές, βελτίωση στις μετακινήσεις, ευκαιρίες διά βίου μάθησης και ψηφιακού γραμματισμού, εξάλειψη των στερεοτύπων που αφορούν την τρίτη ηλικία είναι βασικές προϋποθέσεις για την άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν την πλήρη συμμετοχή των πρεσβυτέρων συμπολιτών μας στην κοινωνική ζωή. Μόνο σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον που διασφαλίζει την υγεία, την ισότητα, την αξιοπρεπή διαβίωση μπορούν οι ωριμότεροι συμπολίτες μας να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, να μοιραστούν την πείρα και τη σοφία τους με τους νεαρότερους και τις νεαρότερες και να συνεχίσουν να ζουν ως ενεργά και ισότιμα μέλη της κοινωνίας μας. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι τα αιτήματα των ηλικιωμένων συμπολιτών μας δεν αφορούν μόνο τα άτομα της τρίτης ηλικίας. Η δημιουργία ενός πλαισίου που θα τους διασφαλίζει καλή ποιότητα ζωής με αξιοπρέπεια και ευκαιρίες δημιουργικότητας θα είναι προς όφελος όχι μόνο των ιδίων, αλλά και των οικογενειών τους, των παιδιών τους, των κοινοτήτων, του τόπου μας. Ενός τόπου τον οποίο οι ίδιοι και οι ίδιες με τους κόπους και τις θυσίες τους ανέστησαν και ως εκ τούτου είναι χρέος όλων μας να συνεχίσουμε τον δικό τους αγώνα για πρόοδο και ευημερία. Στους ανθρώπους αυτούς, σε εσάς οφείλουμε όλα όσα απολαμβάνουμε σήμερα και θεωρώ ότι έφτασε το πλήρωμα του χρόνου να δείξουμε έμπρακτα την ευγνωμοσύνη μας, εξασφαλίζοντας ένα άνετο παρόν και βεβαίως ένα ελπιδοφόρο μέλλον.

Ως Βουλή των Αντιπροσώπων αισθανόμαστε ιδιαίτερη τιμή που είμαστε σήμερα εδώ στη Βουλή των Γερόντων και σας διαβεβαιώνουμε ότι ως κοινοβούλιο θα στεκόμαστε πάντοτε δίπλα στα άτομα τρίτης ηλικίας, διατηρώντας διαρκώς ανοικτές τις διόδους επικοινωνίας

με αγάπη και ευαισθησία, καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια για επίλυση των όποιων προβλημάτων.

Κηρύσσοντας την έναρξη των εργασιών της φετινής συνόδου με αυτά τα λίγα εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες των επιτροπών και βεβαίως της Βουλής σας. Ευχαριστώ πολύ. Καλώ τώρα στο βήμα τον πρόεδρο του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων κ. Ηλία Δημητρίου για τον δικό του χαιρετισμό.

Κύριε Δημητρίου.

Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων: (Ηλίας Δημητρίου)

Εξοχότατη Πρόεδρε της Βουλής, αξιότιμες κυρίες βουλευτρίες και αξιότιμοι κύριοι βουλευτές, έντιμη κυρία υφυπουργέ, φίλε Επίτροπε του Πολίτη, αξιότιμε κύριε γενική διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, αξιότιμη κυρία γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας, καθώς και εκπρόσωποι των υπουργείων, κυρίες και κύριοι.

Με αισθήματα ιδιαίτερης χαράς και συγκίνησης χαιρετίζω τη Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, η οποία φέτος συμπληρώνει είκοσι τρία χρόνια από τη διοργάνωση της συνόδου, αλλά και λειτουργίας του θεσμού από το 1999.

Η Βουλή των Γερόντων είναι ένας θεσμός που έχει καταξιωθεί όλα αυτά τα χρόνια μέσα από την ανάδειξη, προβολή και προώθηση των θεμάτων που απασχολούν τα άτομα της τρίτης ηλικίας. Είναι και ένας θεσμός για τον οποίο το Συντονιστικό Σώμα της Βουλής των Γερόντων καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες για την περαιτέρω αναβάθμισή του. «Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού» είναι το θέμα της φετινής συνόδου, με σκοπό να αναδείξουμε μεταξύ άλλων τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και να τροχοδρομήσουμε λύσεις, σε συνεργασία με το

κράτος και όλους τους αρμόδιους φορείς, με σκοπό την επίλυσή τους. Η πανδημία του κορωνοϊού επέφερε πολλές επιπτώσεις στη ζωή όλων μας και ιδιαίτερα στη ζωή των ηλικιωμένων ως ευάλωτης ομάδας.

Η Βουλή των Γερόντων καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για όσους ηλικιωμένους δεν μπορούν οι ίδιοι να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους ή και να επιλύσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Γι' αυτό ο θεσμός της Βουλής των Γερόντων συμβάλλει ενεργά στον κοινωνικό προβληματισμό και στην προώθηση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η τρίτη ηλικία στην Κύπρο.

Είναι αξιόπαινο ότι σε αυτό το κοινωνικό γεγονός δίδεται η ευκαιρία στους πενήντα έξι εκπροσώπους των οργανωμένων συνόλων να παρουσιάσουν αυτά που τους απασχολούν και να συμβάλουν σε μια εποικοδομητική συζήτηση για αντιμετώπισή τους. Η Βουλή των Γερόντων στην πάροδο του χρόνου, μέσα από το έργο και τη δράση των δύο επιτροπών, της Κοινωνικής Πρόνοιας και της Υγείας, κατάφερε να εντοπίσει και να προωθήσει θέματα και ανάγκες των ηλικιωμένων, αλλά και να δώσει την ευκαιρία σε αυτά τα άτομα να έχουν φωνή μέσα από το βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων. Τα πιο πάνω απορρέουν και από την όλη φιλοσοφία του θεσμού της Βουλής των Γερόντων, ο οποίος επιδιώκει και επιτυγχάνει μεταξύ άλλων και τα εξής:

1. Τη συνένωση δυνάμεων από τόσα πολλά και διαφορετικά οργανωμένα σύνολα διαφορετικού σκοπού.
2. Την επίτευξη του κοινού στόχου για ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των ατόμων της τρίτης ηλικίας και της συμμετοχικής δημοκρατίας.
3. Την αναγνώριση και αξιοποίηση της προσφοράς και της συσσωρευμένης εμπειρίας των ηλικιωμένων.
4. Τη συλλογική προώθηση των θεμάτων της τρίτης ηλικίας μέσω ενός βήματος και πλαισίου όπως είναι η Βουλή των Γερόντων.

Μέσα από αυτές τις δύο εκθέσεις που έχω προαναφέρει, της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας και Υγείας, θα αναλυθούν τα διάφορα θέματα τα οποία μας προβληματίζουν μέσα από συγκεκριμένες ενότητες.

Συγκεκριμένα θα ήθελα να τονίσω, χωρίς να λέω ότι στην έκθεση, η οποία είναι επτά σελίδες, με τα διάφορα θέματα που καταγράφονται, και η άλλη πέντε σελίδες, δεν είναι σημαντικά όλα. Όλα είναι σημαντικά, εξού και η φιλοσοφία της σημερινής συνόδου, να είμαστε εδώ όλοι μας, οι τεχνοκράτες, το κράτος, οι βουλευτές, με έναν γενικό προβληματισμό. Ένα θέμα το οποίο θέλω να πω είναι ότι το ΓΕΣΥ είναι ευλογία για τον τόπο. Το ΓΕΣΥ ήρθε για να μείνει. Προβλήματα, ναι, ίσως να υπάρχουν, αλλά αυτό που ζητούμε εμείς ως φορέας είναι το ΓΕΣΥ να μείνει μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες.

Αντιλαμβανόμαστε όλοι ότι έχουμε προεδρικές εκλογές σε λίγους μήνες. Το ΓΕΣΥ ας το αφήσουμε ήσυχο. Ένα αυτό.

Γιατί ακριβώς τόσο η Βουλή των Γερόντων όσο και το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, το οποίο εκπροσωπεί τετρακόσιες είκοσι οργανώσεις, ΜΚΟ, οι οποίες είναι καταγεγραμμένες στον Έφορο Σωματείων, θα είμαστε μπροστά σε όποιον προσπαθήσει για τους δικούς του λόγους να ξηλώσει αυτό τον θεσμό.

Ένα δεύτερο σημείο στο οποίο βλέπουμε ότι υπάρχει πρόβλημα και είναι καλά το αρμόδιο υπουργείο να το δει, το οποίο, ενώ υπάρχει επιτροπή, δε λειτουργεί, είναι το Συντονιστικό Συμβούλιο Ηλικιωμένων, όπου εκεί υπήρχαν φορείς που έκαναν εποπτεία και έλεγχο τόσο σε ιδρύματα που είναι γηροκομεία ή σε χώρους που είναι για αναπηρίες. Έχει καταστεί ανενεργός αυθαίρετα αυτός ο θεσμός και βλέπουμε και ακούμε συνέχεια ότι στο τάδε γηροκομείο δεν πληρούνται αυτά, δεν πληρούνται τα άλλα. Γιατί δεν προχωρά να κάμει διορισμούς το αρμόδιο υπουργείο;

Το τρίτο το οποίο ζητούμε, αφού όλοι πιστεύουμε στους θεσμούς, καλό είναι... Έχει πολλές κυβερνήσεις που έχουν περάσει, υποσχέσεις αρκετές, ακόμη δεν έχει ικανοποιηθεί ένα απλό θέμα: Τι θα στοιχίσει στο κράτος να προσθέσει στον προϋπολογισμό των εκατομμυρίων του ακόμα €400 τον μήνα, στον χρόνο δηλαδή €3.500 έως €4.000, για να δώσει πλήρη απασχόληση σε λειτουργό, για να ασχολείται με τα θέματα της Βουλής των Γερόντων; Δεν έχουμε αντιληφθεί τη δυσκολία και γιατί το τρενάρουν εδώ και τέσσερις θητείες κυβερνήσεων.

Για το τελευταίο το οποίο θέλουμε να βάλουμε επίσημα ως προβληματισμό δεν έχω λύσεις, αν θα είναι θέμα του κράτους, αν θα είναι θέμα των βουλευτών. Βάζουμε κάτω το εξής: Το ΕΕΕ, σωστή ενέργεια. Όμως έχουμε παρατηρήσει το εξής: Δεν μπορεί να προτείνεται σε κάποιους να πάνε -και συγκεκριμένα σε ειδικότητες μιλώ- ως φροντιστές σε γηροκομεία ή σε χώρους άλλους που χρειάζονται φροντίδα και να αρνούνται να πάνε, γιατί ακριβώς παίρνουν τα €600, το ΕΕΕ. Και γιατί να πάει να πάρει τον κατώτατο μισθό, που είναι €850, πόσα είναι; Είναι ένα πρόβλημα σοβαρό, δε θα πω εγώ τη λύση, οι βουλευτές μπορούν να βρουν τη λύση, τα αρμόδια υπουργεία μπορούν να βρουν τη λύση, για να μπορέσουμε ακριβώς να λειτουργήσουμε όπως πρέπει να λειτουργήσουμε.

Φίλοι και φίλες, διανύουμε δύσκολους καιρούς. Οι εξελίξεις είναι ραγδαίες και δε μας αφήνουν περιθώρια εφησυχασμού. Μας επιβάλλουν να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες και στα προβλήματα της ευάλωτης ομάδας των ηλικιωμένων. Τα άτομα της τρίτης ηλικίας έχουν προσφέρει πολλά σε αυτό τον τόπο, έχουν αφήσει παρακαταθήκη τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Διεκδικούν μια ποιοτική και αξιοπρεπή ζωή και τα

δικαιώματά τους. Έχουμε χρέος να τους βοηθήσουμε. Δεν είναι επαίτες αυτής της ανάγκης η οποία προκύπτει μέσα από τη φυσιολογική διαδικασία της ζωής.

Καταληκτικά, εκφράζω ιδιαίτερες ευχαριστίες σε όλους όσους στηρίζουν και συνέβαλαν στη διεξαγωγή της συνόδου, ιδιαίτερα στην Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, την κ. Αννίτα Δημητρίου, η οποία, γνωρίζοντας όλοι μας τον φόρτο εργασίας, είναι εδώ και θα είναι όση ώρα μπορεί να είναι μαζί μας. Την ευχαριστούμε ιδιαίτερα και για τις ευαισθησίες που έχει στην τρίτη ηλικία και είμαι σίγουρος ότι θα είναι δίπλα μας καθ' όλη τη διάρκεια της προεδρίας της στη Βουλή.

Στους υπεύθυνους και στα τμήματα της Βουλής των Αντιπροσώπων, που συνέβαλαν στη σημερινή διοργάνωση, σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες που συνεργάζονται με τη Βουλή των Γερόντων, στους επίσημους προσκεκλημένους μας και ιδιαίτερα στους τρεις βουλευτές και τη μια βουλευτριά που είναι εδώ, τους οποίους θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα, τον κ. Δημητρίου, την κ. Ορφανίδου, τον κ. Καυκαλιά και τον κ. Χρύση. Αυτό δείχνει το ενδιαφέρον τόσο των πολιτικών τους κομμάτων όσο και των ιδίων. Σας ευχαριστούμε ιδιαίτερα εκ μέρους όλων εδώ. Σας λέω ότι χαιρόμαστε, γιατί με το να είσαστε εδώ σημαίνει ότι σκέφτεστε να κάνετε και θα κάμετε εκείνα τα οποία είναι μέσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας, για να βρούμε λύση στα διάφορα προβλήματα.

Επίσης ευχαριστώ το συντονιστικό σώμα της Βουλής των Γερόντων και όλους τους βουλευτές που είναι εδώ, που είναι ακομμάτιστοι όλοι. Η Βουλή των Γερόντων δεν έχει κόμμα, όλοι έχουμε πολιτικές τοποθετήσεις, όλοι έχουμε τις ιδεολογίες μας, όμως η Βουλή των Γερόντων δεν εκφράζει κανένα κόμμα, εκφράζει την κοινωνία των πολιτών και συμμετέχουν και κόμματα και συνδικαλιστικές οργανώσεις και ό,τι σκεφτείτε μέσα. Όμως είναι μια φωνή, μια δυναμική, χωρίς υστεροβουλίες πίσω από το μυαλό τους ή οτιδήποτε άλλο.

Επομένως, η Βουλή των Γερόντων θα συνεχίσει να εργάζεται άοκνα για τη διασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και ευημερίας για τους ηλικιωμένους μας και για την ενδυνάμωση του θεσμού, αλλά και να συνεργάζεται στενά με όλους τους αρμόδιους κρατικούς φορείς και με όλους όσους μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του θεσμού, όπως έχω πει προηγουμένως, μακριά από σκοπιμότητες, μακριά από υστεροβουλίες.

Εύχομαι πραγματικά πλήρη επιτυχία στις εργασίες της σημερινής συνόδου, που πάντα έχουμε επιτυχίες και προσμένουμε πάντα σε ένα καλύτερο και δημιουργικότερο αύριο. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και την κατανόησή σας όσον αφορά τα προβλήματα.

Πρόεδρος: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κ. Δημητρίου.

Καλώ στο βήμα τώρα τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Ανδρέα Ζαχαριάδη, για να απευθύνει χαιρετισμό εκ μέρους της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Κύριε Ζαχαριάδη, στο βήμα, παρακαλώ.

Γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων: (Ανδρέας Ζαχαριάδης)

Εξοχότατη Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, αξιότιμοι κύριοι βουλευτές και κυρία βουλευτριά, αξιότιμη Υφυπουργέ Κοινωνικής Πρόνοιας, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητοί βουλευτές της Βουλής των Γερόντων, αγαπητοί σύνεδροι.

Εκ μέρους της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση να χαιρετίσω την 23^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων. Ένας ιδιαίτερα σημαντικός θεσμός μέσω του οποίου τα άτομα της τρίτης ηλικίας έχουν τη δυνατότητα να θέσουν στο επίκεντρο τα ζητήματα που απασχολούν περισσότερο τη δική τους ηλικιακή ομάδα, να προτείνουν λύσεις και να απαιτήσουν ενημέρωση και δράση για επίλυση των όσων οι ίδιοι κρίνουν ότι είναι σημαντικά και τους απασχολούν.

Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής είναι μια επιτυχία των σύγχρονων κοινωνιών, καθώς η σημερινή τρίτη ηλικία είναι υγιέστερη, διαθέτει καλύτερη μόρφωση, καλύτερες προοπτικές απασχόλησης και ενεργού συμμετοχής στην κοινωνική ζωή του τόπου από κάθε άλλη περίοδο της ανθρώπινης ιστορίας.

Οι πολιτικές που έχει εφαρμόσει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά τα τελευταία χρόνια για τη στήριξη των ατόμων της τρίτης ηλικίας αφορούν όλες τις πτυχές της κοινωνικής πολιτικής που εφαρμόζει η κυβέρνηση, περιλαμβανομένης της επιδότησης των υπηρεσιών παροχής φροντίδας σε όσους τη χρειάζονται, την παροχή επιδομάτων στήριξης των εισοδημάτων σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα, απαλλαγή από τέλη και χρεώσεις για σειρά παροχών και παροχή επιπρόσθετων υπηρεσιών σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα.

Από τον Αύγουστο του 2019 βρίσκεται σε ισχύ η νομοθεσία αναφορικά με την παροχή σύνταξης χηρείας στους άνδρες με τις ίδιες προϋποθέσεις και κριτήρια, όπως είναι για τις γυναίκες. Με την έγκριση και εφαρμογή πλέον της νομοθεσίας αυτής έχει αρθεί μια διαχρονική και πολύ σοβαρή αδικία τόσο έναντι των ανδρών που δε δικαιούνταν όλα αυτά τα χρόνια σύνταξη χηρείας όσο και έναντι των εργαζόμενων γυναικών των οποίων οι εισφορές τους στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων χάνονταν, αντί να μετατρέπονται σε σύνταξη χηρείας.

Κατά τα προηγούμενα χρόνια με αποφάσεις της κυβέρνησης το επίδομα χαμηλοσυνταξιούχων αναβαθμίστηκε μέσω της αύξησης τρεις φορές, κατά τα έτη 2016, 2019 και 2020, αυξάνοντας το μέγιστο μηνιαίο επίδομα από €150 σε €369 και διασφαλίζοντας ότι όλοι οι δικαιούχοι θα έχουν συνολικά εισοδήματα που υπερβαίνουν το όριο της φτώχειας, δηλαδή άνω των €710 μηνιαίως για μονήρες άτομο ή €1.210 για ζεύγος συνταξιούχων.

Επιπλέον, όλοι οι χαμηλοσυνταξιούχοι εντάχθηκαν από το 2017 στο Σχέδιο Χριστουγεννιάτικου Δώρου, λαμβάνοντας διπλό επίδομα για τα Χριστούγεννα, με ελάχιστο ποσό τα €100, ενώ επίσης από το 2017 έχει θεσπιστεί και λειτουργεί κάθε χρόνο το σχέδιο για δωρεάν τετραήμερες διακοπές για συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα.

Στόχος της κυβέρνησης ο οποίος σταδιακά υλοποιείται είναι να μην υπάρχουν συνταξιούχοι που διαβιούν με εισοδήματα κάτω από το όριο της φτώχειας, προσφέροντας ένα περιεκτικό πλέγμα ποιοτικών υπηρεσιών, επιπρόσθετα των οποιωνδήποτε επιδομάτων, αλλά και μέσω της συνολικής μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος η οποία προωθείται.

Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος έχει ως στόχους τη μείωση του κινδύνου φτώχειας των συνταξιούχων, τη διασφάλιση επαρκούς συνταξιοδοτικού εισοδήματος μέσω της διατήρησης βιοτικού επιπέδου μετά την αφυπηρέτηση, την αλληλεγγύη και δικαιοσύνη μεταξύ και εντός των γενεών, τη διασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των συντάξεων και την αποδοτικότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης μέσω μείωσης αντικινήτρων για εργασία.

Πέραν των όσων έχουν ήδη υλοποιηθεί ή των όσων υλοποιούνται, στοχεύουμε και στον καταρτισμό αναθεωρημένης εθνικής στρατηγικής για την τρίτη ηλικία μέσω του Φορέα Τρίτης Ηλικίας, που με απόφαση της κυβέρνησης έχει συσταθεί και απαρτίζεται από εκπροσώπους όλων των οργανώσεων που απασχολούνται με θέματα τρίτης ηλικίας, μεταξύ των οποίων και τα τμήματα συνταξιούχων της ΣΕΚ, ΠΑΣΥΔΥ, ΕΚΥΣΥ-ΠΕΟ, η Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών, το Παρατηρητήριο Τρίτης Ηλικίας, καθώς και ακαδημαϊκοί και άλλοι εμπειρογνώμονες σε θέματα τρίτης ηλικίας.

Οι στόχοι του υπουργείου μας από τον καταρτισμό αναθεωρημένης εθνικής στρατηγικής αφορούν τα ακόλουθα:

1. Την ενθάρρυνση για εθελούσια παράταση του εργασιακού βίου και διατήρηση της ικανότητας για εργασία, ώστε να παραμένει ενεργός στο κοινωνικό γίγνεσθαι.
2. Την προώθηση και διαφύλαξη της συμμετοχής, της μη διάκρισης και της κοινωνικής ένταξης των ηλικιωμένων.
3. Την προώθηση και διαφύλαξη της αξιοπρέπειας, της υγείας και της ανεξαρτησίας στην τρίτη ηλικία.
4. Τη διατήρηση και ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών.

Η παροχή κατάρτισης σε μεγαλύτερης ηλικίας πρόσωπα είναι ένας τομέας στον οποίο επενδύει ιδιαίτερα το υπουργείο, ειδικά όσον αφορά την επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες και την ψηφιακή διεκπεραίωση τραπεζικών ή άλλων συναλλαγών. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν σχεδιαστεί ειδικά προγράμματα τα οποία θα προσφέρονται σε όλες τις επαρχίες και τα οποία έχουν ήδη αρχίσει να προκηρύσσονται. Τα προγράμματα θα προσφέρονται άνευ οποιουδήποτε κόστους και η σχετική πρόσκληση συμμετοχής δημοσιεύεται στις καθημερινές εφημερίδες για ενημέρωση των ενδιαφερομένων. Ήδη από τη Δευτέρα 14 Μαρτίου 2022 έχει δημοσιευτεί η πρόσκληση για τη διεξαγωγή τριών σειρών προγραμμάτων κατάρτισης σε νέες τεχνολογίες στις επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού και Πάφου για άτομα άνω των πενήντα πέντε ετών.

Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι η μέριμνα της πολιτείας για βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσής τους θα συνεχίσει να είναι ουσιαστική και διαρκής. Ως υπουργείο έχουμε την υποχρέωση να συνεχίζουμε τις προσπάθειές μας, για να προσφέρουμε λύσεις στα θέματα που αφορούν τους ηλικιωμένους μας και να προωθούμε μέτρα και σχέδια που θα στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τους.

Κλείνοντας, θα ήθελα να σας ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες της συνόδου και να σας διαβεβαιώσω για τη δέσμευση της κυβέρνησης για αποτελεσματική συμβολή στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, τη διασφάλιση της αλληλεγγύης μεταξύ όλων των ηλικιακών ομάδων και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η τρίτη ηλικία. Ευχαριστώ πολύ.

Πρόεδρος: Ευχαριστούμε και εμείς πάρα πολύ, κύριε Ζαχαριάδη. Όπως βλέπετε, έχουμε δυναμώσει και λίγο την ένταση των μικροφώνων, για να ακουγόμαστε καλύτερα. Καλωσορίζουμε και τη βουλευτριά κ. Ατταλίδου στη Βουλή των Γερόντων. Καλώ τώρα στο βήμα τη γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας δρα Χριστίνα Βασιλείου Γιαννάκη, για να απευθύνει χαιρετισμό εκ μέρους του Υπουργού Υγείας.

Κυρία Γιαννάκη, έχετε τον λόγο.

Γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας: (Χριστίνα Βασιλείου Γιαννάκη)

Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κύριοι βουλευτές, αγαπημένη κυρία Υφυπουργέ Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κυρίες και κύριοι.

Σήμερα αποτελεί ιδιαίτερη τιμή αυτή η πρόσκληση, για να απευθύνω αυτό τον χαιρετισμό στην 23^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων. Πρωτίστως, θα ήθελα να εκφράσω τον απεριόριστο σεβασμό μου προς τα πρεσβύτερα μέλη της κοινωνίας μας για την ανεκτίμητη, αλλά και τη μεγάλη διαχρονική προσφορά σε αυτό τον τόπο. Το έργο σας που επιτελείτε όλα αυτά τα χρόνια με μια, έτσι, δημιουργική δράση, είναι αξιέπαινο και πολυσήμαντο, καθότι διαμέσου σας ακούγεται η φωνή των πρεσβυτέρων για τη διασφάλιση αυτών των σημαντικών δικαιωμάτων σας.

«Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού», ένα θέμα, έτσι, άμεσα συνυφασμένο με την επικαιρότητα, καθότι οι συνθήκες όλες που ζήσαμε και που δυστυχώς ακόμη ζούμε επέφεραν πολλαπλές επιπτώσεις στη ζωή όλων μας, αλλά ιδιαίτερα στη ζωή των ηλικιωμένων, διότι είναι μία μεγάλη ευάλωτη ομάδα πληθυσμού.

Με γνώμονα λοιπόν την προστασία των ευάλωτων ομάδων το Υπουργείο Υγείας στους σχεδιασμούς του για την αντιμετώπιση της πανδημίας είχε από την αρχή ως βασικό μέλημά του την προστασία αυτών των ατόμων, της τρίτης ηλικίας. Σε κάθε απόφαση που λαμβανόταν η ομάδα των ατόμων τρίτης ηλικίας είναι πάντα στο επίκεντρο, με απώτερο σκοπό την προστασία τους. Ξεκινήσαμε λοιπόν τους εμβολιασμούς κατά του COVID-19. Πρωτεύουσα θέση είχε δοθεί στην τρίτη ηλικία. Ξεκινώντας λοιπόν στις 27 Δεκεμβρίου 2020 με κινητές μονάδες αποτελούμενες από γιατρούς, από επισκέπτριες υγείας, δόθηκε αυτή η δυνατότητα εμβολιασμού των ενοίκων σε όλους τους οίκους ευγηρίας παγκύπρια.

Συγκεκριμένα από τις 27 Δεκεμβρίου 2020 μέχρι τις 27 Φεβρουαρίου 2022 έγιναν εμβολιασμοί σε 134 οίκους ευγηρίας και έχουν εμβολιαστεί από τους 3.046 ενοίκους οι 2 664. Από αυτούς οι 2.282 έχουν εμβολιαστεί και με την τρίτη δόση. Έχουν παραμείνει λοιπόν 384 μη εμβολιασμένοι ηλικιωμένοι.

Επίσης είχαμε δώσει ιδιαίτερη σημασία και στο προσωπικό των οίκων ευγηρίας, αφού είναι άτομα τα οποία έρχονται σε επαφή με τους ηλικιωμένους, φέρνοντάς τους σε έναν κίνδυνο επαφής με τον κορωνοϊό. Συγκεκριμένα, από τα 1.974 άτομα του προσωπικού που εργάζονται στους οίκους ευγηρίας έχουν εμβολιαστεί τα 1.749, δηλαδή ένα ποσοστό 88%. Γίνονται λοιπόν συνεχείς προσπάθειες τόσο από μέρους του Υπουργείου Υγείας όσο και από μέρους των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και με την επίπονη προσπάθεια της Αναστασίας Ανθούση για ενημέρωση, για διαφώτιση των ατόμων αυτών, αλλά και των συγγενών των ηλικιωμένων, ώστε να δώσουν συγκατάθεση στον εμβολιασμό, πρωτίστως για τη δική τους ασφάλεια και ιδιαίτερα για την ασφάλεια της δημόσιας υγείας.

Εδώ θα ήθελα να πω κάτι πάρα πολύ σημαντικό. Η τελευταία απόφαση η οποία πάρθηκε τη Δευτέρα από την Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών, αυτή η πρότασή μας θα πάει στο Υπουργικό Συμβούλιο την άλλη Τετάρτη, για να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε την τέταρτη δόση. Η τέταρτη δόση θα περιλαμβάνει άτομα ηλικίας άνω των εβδομήντα ετών, επίσης θα περιλαμβάνει τους επαγγελματίες υγείας, όλους τους ενοίκους που είναι μέσα στα ιδρύματα, αλλά και τους εργαζομένους που είναι μέσα στα ιδρύματα και επίσης θα περιλαμβάνει και τους ασθενείς, οι οποίοι είναι καρκινοπαθείς, είναι μεταμοσχευμένοι, είναι νεφροπαθείς, είναι αιμοκαθαιρόμενοι, είναι ασθενείς που παίρνουν βιολογικούς παράγοντες, ασθενείς με σκλήρυνση κατά πλάκας, ρευματοπαθείς, μία μεγάλη γκάμα ασθενών. Και εμείς θα ξεκινήσουμε αυτή την τέταρτη δόση, η οποία θα είναι σε όλα τα εμβολιαστικά κέντρα, αλλά συγχρόνως θα πάμε και σε αυτά τα ιδρύματα, για να δώσουμε στους ηλικιωμένους μας...

Επίσης θα ήθελα να αναφέρω ως προς τη σημασία της πρόληψης στους οίκους ευγηρίας προς αντιμετώπιση του κορωνοϊού και συγκεκριμένα σε όλους τους οίκους ευγηρίας παγκύπρια ότι γίνεται εβδομαδιαίος έλεγχος με rapid test από κινητές μονάδες του Υπουργείου Υγείας και, σε περίπτωση που παρουσιάζονται κρούσματα, ενεργοποιείται πρωτόκολλο σύμφωνα με το οποίο απομονώνεται το θετικό άτομο και οι επαφές του και γίνεται ένας τακτικός έλεγχος με rapid test στη δομή την τρίτη, την πέμπτη, την έβδομη, τη δέκατη και τη δέκατη τέταρτη μέρα, για να επιβεβαιωθεί ότι έχει σταματήσει αυτή η αλυσίδα μετάδοσης. Έχουμε λοιπόν μια συνεχή επικοινωνία με τους οίκους ευγηρίας που παρουσιάζουν κρούσματα για επιστημονική, υλική και ηθική υποστήριξη.

Επίσης θα ήθελα να πω ότι η τρίτη ηλικία αποτέλεσε, έτσι, ένα βασικό κριτήριο προτεραιοποίησης των ατόμων που έτυχαν εμβολιασμού με τις γηραιότερες ηλικίες να έχουν εμβολιαστεί από την πρώτη φάση του εμβολιαστικού προγράμματος και όταν ακόμη η διαθεσιμότητα των εμβολίων ήταν περιορισμένη.

Εγώ θέλω να πω ότι το Υπουργείο Υγείας έχει καταθέσει πραγματικά την ψυχή του, ιδιαίτερα σε αυτή τη μεγάλη δίνη της πανδημίας. Καταθέσαμε την ψυχή μας δουλεύοντας από το πρωί ως τη νύχτα, από τον υπουργό, τη γενική και επιτελείο ανθρώπων, το οποίο πραγματικά έδωσε την ψυχή του, για να μπορούμε να βγούμε και για τα PCR και τα rapid και τους εμβολιασμούς και τα εμβόλια και τα αποθέματα. Μια τεράστια δουλειά. Δεν πατήσαμε κουμπί και γίνανε! Όχι, δώσαμε την ψυχή μας, για να μπορέσουν να γίνουν όλα αυτά τα οποία έγιναν και να φτάσει σήμερα ο τόπος σε αυτά τα επίπεδα που είναι, ανεξαρτήτως αν τώρα κάπου ανέβηκαν τα ποσοστά, διότι δεν προσέχει ο κόσμος, δε βάζει τη μάσκα του, πηγαίνει σε χώρους συγχρωτισμού. Εάν όμως ο καθένας πρόσεχε, έβαζε τη μάσκα του, χρησιμοποιούσε τα αντισηπτικά του, δεν πήγαινε σε αυτούς όλους τους χώρους, μπορεί σήμερα τα κρούσματα να ήταν ακόμα λίγο πιο μειωμένα.

Εγώ αυτό που θέλω να πω είναι ότι το Υπουργείο Υγείας, παράλληλα με όλα αυτά τα θέματα της πανδημίας, όλο αυτό το διάστημα φροντίζει και για μια άλλη σωρεία θεμάτων που γνωρίζουμε ότι σας απασχολούν και αναφέρονται στην έκθεση που μας έχετε υποβάλει.

Το σημαντικό λοιπόν επίτευγμα της κυβέρνησης είναι ότι έγινε αυτή η προώθηση της μεταρρύθμισης στον χώρο της υγείας μέσω του ΓΕΣΥ, ούτως ώστε αυτό το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης της χώρας να καταστεί περαιτέρω λειτουργικό και να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες και μακριά από οποιεσδήποτε ηλικιακές διακρίσεις. Γίνεται με έναν γνώμονα: την παροχή αυτών των ποιοτικών υπηρεσιών υγείας προς τους πολίτες, στη βάση των αρχών της αλληλεγγύης και της καθολικότητας. Μέριμνα είναι αυτή η προαγωγή της υγείας των πολιτών και ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, ανάμεσα στους οποίους είναι οι ηλικιωμένοι.

Επίσης θα ήθελα να πω ότι ένας μεγάλος και βασικός πυλώνας του Υπουργείου Υγείας είναι και η παροχή της ποιοτικής φροντίδας σε άτομα με αναπηρία. Κάθε ασθενής και κάθε άτομο με αναπηρία έχει δικαίωμα σε μια καλή ποιότητα φροντίδας υγείας και σε υπηρεσίες και στο πρόγραμμα αποθεραπείας και αποκατάστασης. Το υπουργείο έχει ολοκληρώσει αυτή τη νομοθεσία για τη λειτουργία, τον έλεγχο και την εποπτεία των κέντρων θεραπείας και αποκατάστασης και στο παρόν στάδιο βρίσκεται στη Βουλή για ψήφιση.

Ταυτόχρονα, το Υπουργείο Υγείας συνεχίζει το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής μέσω του Τομέα Επιδοτούμενων Ασθενών του Υπουργείου Υγείας, που έχει ως πρωτεύοντα σκοπό την εξυπηρέτηση και την παροχή φροντίδας σε όλους αυτούς τους πάσχοντες συμπολίτες μας. Μέσω αυτού του σχεδίου επιδιώκουμε να δώσουμε λύσεις σε πάρα πολλά περιστατικά τα οποία δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν είτε στην Κύπρο είτε στον

ιδιωτικό τομέα και ιδιαίτερα θα ήθελα να πω ότι από το 2020 που ξεκίνησε η πανδημία μέχρι σήμερα 9.071 περιστατικά ασθενών, εκ των οποίων τα 6.907 αφορούσαν περιστατικά φροντίδας ασθενών στον ιδιωτικό τομέα της Κύπρου και 2.000 προς το εξωτερικό... Κατά τη διάρκεια της πανδημίας εμείς αποστέλλαμε ασθενείς προς τον ιδιωτικό τομέα σε νοσοκομεία εντός ΓΕΣΥ και εκτός ΓΕΣΥ, για να μπορέσουν να βοηθήσουν τα δημόσια νοσηλευτήρια, διότι τα δημόσια νοσηλευτήρια κατακλύστηκαν από τους ασθενείς με κορωνοϊό. Και έτσι πήραμε αυτή την απόφαση και με βάση διάταγμα στέλναμε τους ασθενείς, για να μπορεί όσον αφορά όλους αυτούς τους ασθενείς που εξυπηρετήθηκαν και που, όπως σας ανέγνωσα, ήταν ένας πολύ μεγάλος αριθμός, 9 000 περιστατικά -δεν ήταν λίγα- για να γίνει αυτή όλη η διαχείριση αυτών όλων των ασθενών. Μόνο εξ αυτών εκατό περιστατικά στείλαμε προς τον ιδιωτικό τομέα σε εντατικές, εντός ΓΕΣΥ και εκτός ΓΕΣΥ, για να βοηθήσουμε και τους άλλους συνανθρώπους μας.

Το Υπουργείο Υγείας, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής κατεύθυνσης, για την προώθηση των σωστών μέτρων, αλλά και για τη χάραξη πολιτικής στον τομέα της τρίτης ηλικίας, αποφάσισε την προώθηση της εθνικής στρατηγικής για τα άτομα τρίτης ηλικίας. Ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός για σωστή πρόληψη και προαγωγή της υγείας των ηλικιωμένων αφορά την πολιτεία, αλλά αφορά και την κοινωνία εξ ολοκλήρου, καθώς η γήρανση είναι ένα αναπόφευκτο κομμάτι αυτής της πορείας της ζωής μας. Σε επίπεδο πολιτικής οι πλείστες χώρες με σταθερή οικονομία έχουν αναπτύξει σχέδια δράσης, εδραιώνοντας με αυτό τον τρόπο την τρίτη ηλικία στον γενικό μηχανισμό υγείας. Και η Κύπρος ως μια ανεπτυγμένη χώρα πρέπει πλέον να δώσει έμφαση στον τομέα αυτό. Ως εκ τούτου, μέσω του στρατηγικού σχεδίου αναμένεται να δοθούν συστάσεις για την επίτευξη του κάθε άξονα δράσης για την εκτέλεση και υλοποίηση αυτών των στρατηγικών πρωτοβουλιών του Υπουργείου Υγείας.

Κυρίες και κύριοι, τελιώνοντας, ήθελα να πω ότι η τρίτη ηλικία είναι μια περίοδος, έτσι, εγώ θα πω παραγωγική και δυναμική, κουβαλώντας στις πλάτες της αυτή την ωριμότητα, την εμπειρία μιας ολοκληρωτής ζωής, βλέποντας, έτσι, τον κόσμο με έναν διαφορετικό φακό. Θέλουμε αυτή την περίοδο να την εμποτίσουμε με καλή υγεία, η οποία υγεία είναι πολύ σημαντικό αγαθό για τον κάθε άνθρωπο. Οι ηλικιωμένοι να διαβούν τα τελευταία έτη αυτής της ζωής με μια αξιοπρέπεια παρέχοντάς τους διευκολύνσεις που διασφαλίζουν αυτές τις κατάλληλες υποδομές και την κατάλληλη φαρμακευτική περίθαλψη, αλλά και ιατρική φροντίδα προς όλους.

Εγώ τελιώνοντας θα ήθελα να διαβεβαιώσω ότι το Υπουργείο Υγείας έχει υποχρέωση να συνεχίσει τις προσπάθειες, για να προσφέρουμε λύσεις στα πολύ σοβαρά θέματα που

αφορούν τους ηλικιωμένους και να προωθήσουμε δράσεις που στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι το Υπουργείο Υγείας δεν έμεινε ποτέ σε λόγια. Καταθέτει την ψυχή του. Όλα αυτά τα οποία έχει πει τα κάνει πράξεις. Σας στέλνω την αγάπη προσωπικά του Υπουργού Υγείας και να είστε καλά με υγεία και δύναμη. Την αγάπη μου.

Πρόεδρος: Ευχαριστούμε και εμείς πάρα πολύ τη γενική διευθύντρια, την κ. Γιαννάκη.

Παρακαλώ τώρα την Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας, την κ. Αναστασία Ανθούση, να προσέλθει στο βήμα για τον δικό της χαιρετισμό. Κυρία υφυπουργέ, το βήμα είναι δικό σας.

Υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας: (Αναστασία Ανθούση)

Έντιμη κυρία Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Γερόντων, κυρίες βουλευτρίες και κύριοι βουλευτές, γενική διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας, αγαπητή γενική διευθύντρια, μου θύμισες τι περάσαμε τα τελευταία δύο χρόνια, όταν είχαμε πανδημία. Αγαπητέ εκπρόσωπε της Κυπριακής Παιδοβουλής, κυρίες και κύριοι σύνεδροι. Καταρχάς, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την πρόσκλησή σας να παραστώ και να χαιρετίσω τη φετινή σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, ενός θεσμού που έχει καθιερωθεί στην πολιτική και κοινωνική σκηνή του τόπου μας, αφού δίνει βήμα στην πολύ ξεχωριστή ομάδα των ηλικιωμένων μας και αναδεικνύει τα μείζονα θέματα που τους απασχολούν. Η παρουσία εδώ όλων δείχνει έμπρακτα τη στήριξη της πολιτείας και της κυβέρνησης για αυτή την ξεχωριστή ομάδα των αγαπημένων μας παππούδων, γιαγιάδων, γονιών, μητέρας και πατέρα.

Ιδιαίτερα το φετινό θέμα που επιλέχθηκε προς συζήτηση είναι άκρως ενδιαφέρον, δεδομένου ότι η υγειονομική κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού έχει προκαλέσει

σοβαρές ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις στα άτομα της τρίτης ηλικίας · επιπτώσεις που δεν είναι πάντοτε ορατές, με κίνδυνο να επιδεινωθούν ή να καταστούν μόνιμες.

Η νέα πραγματικότητα που επέβαλε η πανδημία σε ολόκληρη την κοινωνία και η αναπροσαρμογή της καθημερινότητας όλων των ανθρώπων εξαιτίας όλων των περιοριστικών μέτρων που λήφθηκαν έφερε αναπόφευκτα συνέπειες σε πολλαπλά επίπεδα, κυρίως σε κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού, όπως τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι. Ο εγκλεισμός, η απομόνωση των ατόμων της τρίτης ηλικίας από τα παιδιά και τα εγγόνια τους και το κοινωνικό δίκτυο, που είχε ως στόχο την κατά το δυνατόν προφύλαξή τους από την έκθεση στον ιό, την επιμόλυνση ή ακόμα και τον θάνατο, δημιούργησαν δυστυχώς ανατροπές στην κοινωνική τους ζωή.

Παράλληλα, με τις επιπτώσεις που άφησε ο κορωνοϊός στην υγεία αρκετών συνανθρώπων μας της τρίτης ηλικίας, η απώλεια και ο περιορισμός από τα αγαπημένα τους άτομα έφεραν στο προσκήνιο την ανάγκη για περισσότερη στήριξη και εφαρμογή πολιτικών και δράσεων που θα ενισχύουν την ποιοτική διαβίωση των ηλικιωμένων ατόμων.

Φίλες και φίλοι, αναγνωρίζοντας την προσφορά των ηλικιωμένων συμπολιτών μας στη διαμόρφωση της σημερινής κοινωνίας, κύριο μέλημα της κυβέρνησης και του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας είναι να διασφαλίσει την αξιοπρεπή διαβίωση για όλους τους ηλικιωμένους συμπολίτες μας μέσα από στοχευμένα σχεδιασμένες πολιτικές που θα προσφέρουν ουσιαστική στήριξη στα άτομα της τρίτης ηλικίας, συνεχίζοντας το έργο της Υπουργού Εργασίας όλα αυτά τα τελευταία χρόνια.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί από τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, έχουν γίνει πολλά. Σχετικά με τον τομέα των κοινωνικών παροχών έχει παρατηρηθεί σημαντική πρόοδος και βελτιώσεις με την εισαγωγή της νομοθεσίας περί ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, η οποία σε μεγάλο βαθμό συμβάλλει στην απάμβλυνση ή και στην επίλυση μακροχρόνιων ζητημάτων που ταλαιπωρούν μεταξύ άλλων τα άτομα τρίτης ηλικίας.

Παράλληλα, έχοντας ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων και τη σταδιακή μείωση του αριθμού των ατόμων που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας, τα άτομα τρίτης ηλικίας -επιπροσθέτως συντάξεων- μπορούν να επωφεληθούν μέσω του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για περαιτέρω οικονομική ενίσχυση και στήριξή τους σε θέματα φροντίδας και ενδυνάμωσης των σχέσεών τους με την οικογένεια και την κοινότητα.

Σε σχέση δε με τη προστασία και την ασφάλεια των ηλικιωμένων και ειδικά, αφού το θέμα μας είναι και η πανδημία, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας βρίσκονται σε συνεχή συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας για την ετοιμασία και την υλοποίηση των οδηγιών και των

πρωτοκόλλων με τα μέτρα προφύλαξης στις στέγες ευγηρίας. Τα μέτρα αυτά επικαιροποιούνται ανάλογα με την εξέλιξη της επιδημιολογικής εικόνας της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη την ευημερία των ατόμων που διαβιούν στους χώρους αυτούς.

Σε συνεργασία δε με τους λειτουργούς των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και το μέλος της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής κ. Ζωή Πανά πραγματοποιήθηκε σειρά εκπαιδευτικών διαλέξεων και διά ζώσης επισκέψεις σε οίκους ευγηρίας για καλύτερη επεξήγηση και καθοδήγηση του προσωπικού στα υποστατικά αυτά. Στόχος ήταν κυρίως η σωστή ενημέρωση και κατάρτιση των εργαζομένων, έτσι ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστούν περιστατικά κορωνοϊού ανάμεσα στους ενοίκους.

Αγαπητοί σύνεδροι, από τα πιο πάνω διαπιστώνει κανείς ότι τόσο σε ό,τι αφορά στη διαχείριση της πανδημίας όσο και σε σχέση με τις κοινωνικές παροχές προς τους ηλικιωμένους έχουν γίνει αρκετά βήματα. Αυτό ωστόσο δε σημαίνει ότι επαναπαυόμαστε. Θα ήθελα να διαβεβαιώσω ότι τόσο το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας όσο και η κυβέρνηση εν γένει είμαστε προσηλωμένοι στην εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων, με στόχο τη διαρκή αναβάθμιση των υπηρεσιών πρόνοιας που προσφέρουμε στα άτομα τρίτης ηλικίας και στην εξεύρεση λύσεων για τα ζητήματα που τους απασχολούν.

Σημαντικό εργαλείο για μας αποτελεί η έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων, στην οποία καταγράφονται τα αιτήματα του σώματος. Να είστε βέβαιοι ότι το υφυπουργείο θα εξετάσει όλες τις εισηγήσεις σας και σε συνεργασία και σε συντονισμό με όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και οργανωμένες ομάδες θα δρομολογήσει όλες εκείνες τις δράσεις που θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας.

Ολοκληρώνοντας, θα ήθελα να συγχαρώ το συντονιστικό συμβούλιο της Βουλής των Γερόντων για την πολύχρονη προσφορά του στα κοινωνικά δρώμενα της Κύπρου μέσα από την ανάπτυξη μιας πλούσιας δράσης. Είμαι σίγουρη ότι η αγαστή συνεργασία μας θα συνεχιστεί και θα είναι προς όφελος των ατόμων της τρίτης ηλικίας. Σας ευχαριστώ και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες της συνόδου.

Πρόεδρος: Και εμείς ευχαριστούμε, κυρία υφυπουργέ. Παράλειψή μου, δεν έχω καλωσορίσει τον αγαπητό συνάδελφο τον κ. Αποστόλου, ο οποίος βρίσκεται εδώ και ώρα μαζί μας και χαίρομαι πολύ που οι συναδέλφισσες και οι συνάδελφοι βρίσκονται εδώ, να παρακολουθούν από την αρχή τις διεργασίες της Βουλής των Γερόντων.

Τον λόγο έχει τώρα η κ. Χριστίνα Γιανναπή εκ μέρους της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων, που χαιρόμαστε ιδιαίτερα που την έχουμε σήμερα μαζί μας εδώ στη συγκεκριμένη ολομέλεια.

Εκπρόσωπος της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων: (Χριστίνα Γιανναπή)

Καλημέρα σας! Ο χαιρετισμός γίνεται εκ μέρους της προέδρου της 5^{ης} Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων κ. Ευγενίας Χαμηλού. Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε, κυρία υφυπουργέ, αγαπητοί εκπρόσωποι των υπουργείων, αξιότιμοι βουλευτές, αξιότιμες βουλευτρίες, εκλεκτοί βουλευτές και εκλεκτές βουλευτρίες της Βουλής των Γερόντων, αγαπητέ φίλε εκπρόσωπε της Παιδοβουλής, αξιότιμοι και αξιότιμες εκπρόσωποι της Κοινωνίας των Πολιτών, αγαπητές και αγαπητοί παρευρισκόμενοι και παρευρισκόμενες.

Προτού ξεκινήσω, θα ήθελα αρχικά να απολογηθώ που δε βρίσκομαι σήμερα μαζί σας διά ζώσης, αλλά δυστυχώς οι υποχρεώσεις μου στο εξωτερικό δε μου επέτρεψαν να παραστώ στη σημερινή σύνοδο.

Σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση και σας συγχαίρω για την εξαιρετική πρωτοβουλία, ιδιαίτερα που δίνετε βήμα σε νέες και νέους σαν και εμένα, ώστε να ακουστούν οι φωνές μας.

Πιστεύω ακράδαντα πως τόσο η Βουλή των Νέων όσο και η Βουλή των Γερόντων αποτελούν θεσμούς που συμβάλλουν ενεργά στον κοινωνικό προβληματισμό και στην προώθηση των διαφόρων ζητημάτων που απασχολούν τους νέους και την τρίτη ηλικία, ενώ παράλληλα ενισχύουν τον κοινωνικό ρόλο που διαδραματίζει η Βουλή των Αντιπροσώπων. Το έργο μας λοιπόν είναι εκ των ων ουκ άνευ.

Το γεγονός ότι ο κορωνοϊός αποτέλεσε βαρύ τίμημα για την τρίτη ηλικία ως μία από τις πιο ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού μας, που πλήττεται αμείλικτα από κρίσεις δημόσιας υγείας, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αμφισβητηθεί. Ένα θέμα όμως το οποίο χρήζει ιδιαίτερης σημασίας είναι η σοβαρή ψυχοπιεστική συνθήκη για την τρίτη ηλικία. Πάντα στο μυαλό μου και πιο έντονα τον τελευταίο καιρό έχω τη γιαγιά μου, μία γυναίκα τολμηρή, δραστήρια, σχεδόν ακούραστη. Μέχρι και τα ογδόντα της ανέβαινε στις σκάλες, για να μαζέψει ελιές από το χωράφι της, να τις πάρει στο ελαιοτριβείο και να δώσει ελαιόλαδο σε

όλη τη γειτονιά. Αυτές είναι οι αναμνήσεις μου από την προ κορωνοϊού εποχή. Τα τελευταία δύο χρόνια όμως κατέστη αδύνατο να συνεχίσει να κάνει πολλά απ' όσα με τόση αγάπη και χαρά έκανε και σε συνδυασμό με διάφορα προβλήματα υγείας που προέκυψαν η γιαγιά καταρρακώθηκε. Αν τη ρωτήσεις τώρα πώς είναι με τη φι, χι, ψι αρρώστια, θα σου πει «καλά» και όντως έτσι θα είναι. Αυτό όμως που την καταρρακώνει είναι η αδυναμία της να προσφέρει, αφού ο εγκλεισμός της και η δυσμενής κατάσταση της ψυχικής της υγείας έχει αναμφίβολα επηρεάσει και τη φυσική της υγεία.

Γιατί αναφέρω το παράδειγμα αυτό; Επειδή ακριβώς για αυτό τον λόγο θα ήθελα να εστιάσω πιο συγκεκριμένα στο φαινόμενο αυτό, που απειλεί τόσο τους νέους και τις νέες όσο και τους ηλικιωμένους, ως δαμόκλειος σπάθι, δηλαδή στις επιπτώσεις της πανδημίας στην ψυχική υγεία.

Η 5^η Βουλή των Νέων Αντιπροσώπων ασχολήθηκε έντονα με το ζήτημα της ψυχικής υγείας, ενός από τα πιο σύνθετα ζητήματα την τρέχουσα περίοδο τόσο σε κρατικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η έκθεση της Επιτροπής Υγείας της 5^{ης} Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων θα μπορούσε να δώσει βέλτιστες πρακτικές προς τη Βουλή των Γερόντων. Αναμφίβολα, η πανδημία COVID-19 έχει επιφέρει ιδιαίτερες προκλήσεις που απειλούν τη νεολαία και τους ηλικιωμένους, αφού όλα τα άτομα καλούνται να ανταπεξέλθουν σε έναν κόσμο γεμάτο πρωτόγνωρες συνθήκες, οι οποίες χρήζουν ειδικής διαχείρισης.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να ορίσουμε πρώτα ποια είναι η έννοια της ίδιας της ψυχικής υγείας. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει την ψυχική υγεία ως την κατάσταση συναισθηματικής ευεξίας που επιτρέπει στο άτομο να λειτουργεί αποτελεσματικά στους διάφορους τομείς της ζωής του και να λαμβάνει ικανοποίηση από αυτούς. Η βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η ψυχική υγεία επηρεάζεται από μια ποικιλία βιολογικών ή και κληρονομικών παραγόντων, που είναι υπεύθυνοι για την προδιάθεση του ατόμου ως προς την ανάπτυξη ψυχικών καταστάσεων, καθώς και από διάφορους περιβαλλοντικούς, εξωτερικούς παράγοντες, που μεταβάλλονται με την πάροδο των χρόνων και μπορεί να ενεργοποιήσουν την κληρονομική προδιάθεση.

Το πιο πάνω φαινόμενο τονίζει στο κράτος, την κοινωνία και τα άτομα τη σημαντικότητα της πρόληψης και της πρόωγης παρέμβασης στην ψυχική υγεία. Όποιες εισηγήσεις υπάρξουν λοιπόν πρέπει να αφορούν συγκεκριμένους τομείς, όπως είναι η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση, το νομοθετικό πλαίσιο, η έρευνα, η τεχνολογία κ.ά. Επιπλέον, κάποια από τα ήδη υφιστάμενα συστήματα και προγράμματα που αφορούν στην ψυχική υγεία χρήζουν τροποποιήσεων ή και αναβαθμίσεων, ούτως ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και εισηγήσεις που παρουσιάζονται στη σύγχρονη βιβλιογραφία.

Γενικότερα, επενδύοντας στην έγκαιρη πρόληψη και παρέμβαση ενισχύονται σημαντικοί προστατευτικοί παράγοντες, όπως η ψυχική ανθεκτικότητα και προωθούνται επιστημονικά έγκυρες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις. Με τη σειρά τους αυτά μπορεί να μειώσουν το κόστος του κράτους, ενώ ταυτόχρονα δημιουργείται ένα πρόσφορο έδαφος με βάση την ορθή ενημέρωση και προαγωγή, την καταπολέμηση του στίγματος και την ενίσχυση της πρόσβασης στην κατάλληλη και εξατομικευμένη θεραπεία.

Με γνώμονα τα παραπάνω η 5^η Βουλή των Νέων Αντιπροσώπων αποφάσισε τη δημιουργία και παράθεση συγκεκριμένων εισηγήσεων, με απώτερο σκοπό τη συνολική ενίσχυση της ψυχικής υγείας, αλλά και της ποιότητας ζωής των νέων της Κύπρου, οι οποίες κάλλιστα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και από τη Βουλή των Γερόντων.

Τέλος, είμαι βέβαιη ότι οι εργασίες σας κατά την 23^η Σύνοδο θα είναι πλούσιες και εποικοδομητικές και σας εύχομαι κάθε επιτυχία στο καιρίο αυτό έργο που επιτελείτε.

Με εκτίμηση, Ευγενία Χαμηλού, Πρόεδρος της 5^{ης} Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων.

Πρόεδρος: Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Ο λόγος τώρα στον κ. Μιχάλη Τσαγγαρίδη εκ μέρους της Κυπριακής Παιδοβουλής, τα μέλη της οποίας επίσης χαιρόμαστε ιδιαίτερα που τα έχουμε μαζί μας.

Εκπρόσωπος της Κυπριακής Παιδοβουλής: (Μιχάλης Τσαγγαρίδης)

Καλημέρα! Να διευκρινίσω επίσης ότι εκπροσωπώ την Παιδοβουλή ως τέως εκπρόσωπος, μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι εργασίες εκλογής των νέων μελών. Ευχαριστώ εκ μέρους της Παιδοβουλής για την πρόσκλησή σας να προσφωνήσουμε την ολομέλεια του σώματος της Βουλής των Γερόντων.

Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε της Βουλής, αξιότιμε κύριε πρόεδρε του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού, αξιότιμε κύριε γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας,

αξιότιμη κυρία γενική διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας, αγαπητή κυρία Υφυπουργέ Κοινωνικής Πρόνοιας, αγαπητή φίλη εκπρόσωπε της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων. Η παρέμβαση αυτή είναι λίγο διαφορετική απ' όσα προηγήθηκαν και αφορά το άγραφο ιερό συμβόλαιο μεταξύ των τριών γενεών που υπάρχει στα υγιή και αποτελεσματικά και συνεχώς αναπτυσσόμενα κράτη. Διότι, όταν το κράτος είναι υγιές και αποτελεσματικό, όλα τα προβλήματα αντιμετωπίζονται, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό σε περιόδους κρίσης, όπως με την πανδημία του κορωνοϊού.

Στα υγιή, αποτελεσματικά και συνεχώς αναπτυσσόμενα κράτη, λοιπόν, πάντα υπήρχε ένα αναφαίρετο, άγραφο ιερό συμβόλαιο μεταξύ της τρίτης γενεάς και της δεύτερης και πρώτης γενεάς. Στην πρώτη γενεά είναι που ανήκει και η Παιδοβουλή. Η τρίτη γενεά παραδίδει τη δάδα της εξουσίας και γνώσης που έχει συμμαζέψει στη δεύτερη γενιά και η πρώτη γενεά προετοιμάζεται να συμμετέχει στην εξουσία με τη δεύτερη γενεά, την οποία με την πάροδο του χρόνου θα διαδεχθεί. Το καθήκον της δεύτερης και πρώτης γενεάς είναι να παραλάβει με ευλάβεια τη δάδα της εξουσίας, της πολιτείας και της γνώσης, να επεξεργαστεί εις βάθος αυτή την παρακαταθήκη και να συγκρατήσει αναπτύσσοντας τα θετικά στοιχεία, να καινοτομήσει και να απαλλαχτεί από τα κακώς έχοντα.

Στα υγιή κράτη υπάρχει επομένως σεβασμός, αλληλεξάρτηση και αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των τριών γενεών, αντιμετωπίζοντας ο ένας τον άλλο ως πολίτες μέλη της ίδιας οικογένειας στην οποία ο παππούς και η γιαγιά είχαν καθήκον να μοχθήσουν, για να αναθρέψουν τα παιδιά τους και τα εγγόνια τους, και οι διάδοχοί τους έχουν καθήκον να σεβαστούν και να ανταποδώσουν τα πρέπει στους παππούδες και στις γιαγιάδες για το καλό του συνόλου της οικογένειας, αλλά και για να μπορούν και οι ίδιοι να αναμένουν την ίδια αξιοπρεπή αντιμετώπιση από τους απογόνους τους.

Για να ανταποκριθεί αποτελεσματικά η δεύτερη και η πρώτη γενεά στα καθήκοντά της προς τις απερχόμενες και επερχόμενες γενεές, πρέπει να αντιληφθεί τι έχει παραλάβει, σε ποιο παγκόσμιο γίγνεσθαι διαπραγματεύεται όσα έχει παραλάβει και πού πρέπει να οδηγηθεί. Στόχος μας πρέπει να είναι η συνεχής άπειρη ανάπτυξη του κράτους και του λαού μας προς την ανώτερη, αξιοκρατική, αποτελεσματική, ψυχικά ισορροπημένη ευημερούσα ύπαρξη. Αυτή η κατεύθυνση είναι που θα διασφαλίσει όχι μόνο τις ανάγκες της τρίτης γενεάς, τις δικές σας ανάγκες, αλλά και τις ανάγκες όλου του λαού μας.

Ιστορικά οι τρεις βασικοί πυλώνες προς αυτή την κατεύθυνση είναι: Πρώτος ο δημοσιονομικός πυλώνας, δεύτερος ο πυλώνας κοινωνικής συνοχής και τρίτος ο πυλώνας κρατικής ασφάλειας. Σε ό,τι αφορά στον πρώτο πυλώνα, δηλαδή τον δημοσιονομικό πυλώνα, ιστορικά τα κράτη και οι αυτοκρατορίες, εάν δεν είναι προσεκτικές στα δημοσιονομικά τους έξοδα, αναπόφευκτα σε κάποιο μελλοντικό σημείο παγιδεύονται

σε δημοσιονομικά ελλείμματα, δηλαδή τα έξοδά τους υπερβαίνουν τα έσοδά τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις αρχικά το δημοσιονομικό έλλειμμα τυγχάνει διαχείρισης με κρατικό δανεισμό. Όμως, εάν δεν υπάρχει ικανοποιητική αύξηση της παραγωγικότητας και, άρα, των κρατικών εσόδων, η ανάγκη για δανεισμό παραμένει και ενισχύεται, δημιουργώντας έναν μη βιώσιμο φαύλο κύκλο δημοσιονομικού ελλείμματος, κρατικού δανεισμού και δημοσίου χρέους. Τότε η Κεντρική Τράπεζα αναγκαστικά τυπώνει λεφτά χωρίς το απαραίτητο οικονομικό αντίκρισμα, δημιουργώντας τάσεις πληθωρισμού και συνεχώς αυξανόμενες οικονομικές ανισορροπίες και κινδύνους.

Η πανδημία επιβάρυνε όλα τα κράτη του κόσμου, ειδικά τις χώρες που είχαν ήδη βεβαρημένο οικονομικό ιστορικό, όπως η Κύπρος. Συνεπώς, τα δημόσια χρέη παγκοσμίως έχουν εκτοξευθεί και οι Κεντρικές Τράπεζες με βεβαρημένο οικονομικό ιστορικό τυπώνουν συνεχώς λεφτά για κάλυψη των αναγκών τους. Στην Κύπρο δυστυχώς το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος του τόπου μας, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, ανέρχεται περίπου στο ανησυχητικό ποσό των €200 δις. Αυτό χρειάζεται προσεκτικό χειρισμό για την μελλοντική ευημερία του τόπου μας.

Σε ό,τι αφορά στον δεύτερο πυλώνα, την κοινωνική συνοχή, είναι η μαγιά που ενώνει, δένει τις ψυχές των πολιτών αναμεταξύ τους και η μαγιά που ενώνει το σύνολο των πολιτών με το κράτος τους. Το αυξημένο χάσμα πλουσίων-φτωχών και τα φαινόμενα διαφθοράς κατακρεουργούν την κοινωνική συνοχή και την αξιοπιστία των θεσμών, ενώ η πολιτική οδηγείται στα ιδεολογικά άκρα. Σύμφωνα με το διεθνές βαρόμετρο διαφθοράς, δυστυχώς οι Κύπριοι νιώθουν ότι ζουν στην πιο διεφθαρμένη χώρα της Ευρώπης, φαινόμενο που κατακρεουργεί δυστυχώς την κοινωνική συνοχή αναμεταξύ των πολιτών και την κοινωνική συνοχή μεταξύ του κράτους και των πολιτών. Στο θέμα της κοινωνικής συνοχής κατά την άποψή μας εμάς, της πρώτης γενεάς, χρειάζεται να γίνει άμεσα μια ριζική αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας του κράτους. Επαναλαμβάνω, πρέπει να γίνει άμεσα μια ριζική αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας του κράτους μας, ειδάλλως το κράτος μας και οι πολίτες του θα συνεχίσουν να πληρώνουν το τίμημα της αποσύνδεσης του κοινωνικού ιστού, άκρως επικίνδυνο φαινόμενο, ειδικά σε ένα κράτος σαν το δικό μας, ημικατεχόμενο και απειλούμενο από την περιφερειακή υπερδύναμη, την Τουρκία.

Τέλος, σε ό,τι αφορά στον τρίτο πυλώνα, την ασφάλεια του κράτους, ζούμε σε μια κρίσιμη εποχή, καμπή για την πορεία του κόσμου, όπου η παγκόσμια ηγεμόνας, οι ΗΠΑ, δοκιμάζεται από μια ανερχόμενη δύναμη, την Κίνα. Σε τέτοιες ιστορικές συγκυρίες η υφήλιος οδηγείται σε πολεμικές συρράξεις σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο. Το επαναλαμβανόμενο αυτό ιστορικό μοτίβο είναι γνωστό ως «η παγίδα του Θουκυδίδη» και ήδη τα τελευταία δέκα χρόνια βιώνουμε ξεκάθαρα σημάδια αυτού του φαινομένου,

έχοντας προoxy wars στη Συρία, στη Λιβύη, την υφισταμένη κρίση στην Ουκρανία και τις υφιστάμενες και μελλοντικές εντάσεις γύρω από την Ταϊβάν. Η Κύπρος ιδανικά θα βρεθεί σε ασφαλέστερη θέση με την επίλυση του Κυπριακού. Επομένως, πρέπει να γίνει κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίλυση του Κυπριακού, αξιοποιώντας τα νέα γεωπολιτικά και ενεργειακά δεδομένα.

Επαναλαμβάνω αυτό με το οποίο είχα ξεκινήσει, ότι, όταν το κράτος είναι υγιές και αποτελεσματικό, τότε όλα τα προβλήματα και όλες οι προκλήσεις μπορεί να αντιμετωπιστούν για το σύνολο των πολιτών, συμπεριλαμβανομένης και τις τρίτης γενεάς, αλλά και των άλλων γενεών. Εμείς, η πρώτη γενιά, σας διαβεβαιώνουμε ότι θα κάνουμε το καθήκον μας έναντι εσάς, της τρίτης γενιάς, επειδή, πρώτον, σας το οφείλουμε και, δεύτερον, ο τρόπος που θα συμπεριφερθούμε θα παραδειγματίσει την επόμενη γένια, μεταλαμπαδεύοντας και διδάσκοντας πνεύμα σεβασμού, αλληλεξάρτησης και αλληλοϋποστήριξης μεταξύ των τριών γενεών, αντιμετωπίζοντας ο ένας τον άλλο ως πολίτες μέλη της ίδιας οικογένειας, του ίδιου κράτους, της Κύπρου μας.

Πρόεδρος: Και εμείς ευχαριστούμε πάρα πολύ και πραγματικά η δική σας παρέμβαση, αλλά βεβαίως και της συναδέλφισσάς σας, της συνεργάτιδάς σας, είναι πολύ σημαντικές, γιατί ακριβώς προσδίδουν την εικόνα των νέων ανθρώπων και πώς θέλουν να στηρίξουν την κοινή πορεία που πρέπει να έχουμε για αντιμετώπιση όλων των ζητημάτων.

Κυρίες και κύριοι, εδώ ολοκληρώνεται το πρώτο μέρος των εργασιών της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων. Θα διακόψουμε για ένα σύντομο διάλειμμα και ακολούθως, αφού αναγνωστούν οι εκθέσεις των δύο Επιτροπών, θα έχετε όλες και όλοι την ευκαιρία να κάνετε τις παρεμβάσεις σας, που θεωρώ θα είναι και το πιο ενδιαφέρον μέρος.

Θα συνεχίσουμε ακριβώς σε είκοσι λεπτά και θα έχω την τιμή να με αντικαταστήσει, ωστόσο ολοκληρωθεί η δημοσιογραφική διάσκεψη, ο αγαπητός μου συνάδελφος κ. Καυκαλιάς.

Ευχαριστώ πολύ. Θα τα πούμε σε είκοσι λεπτά ακριβώς εδώ πίσω στην αίθουσα.

(Ωρα διακοπής: 11.14 π.μ.)

(Ωρα επανέναρξης: 11.39 π.μ.)

Προεδρεύων: (Αντρέας Καυκαλιάς)

Παρακαλώ να πάρουμε τις θέσεις μας. Κυρίες και κύριοι, συνεχίζεται η συνεδρία της ολομέλειας της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων. Αγαπητά μέλη της Βουλής των Γερόντων, θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι θα περάσει από κοντά σας ένα έντυπο στο οποίο θα σημειώσετε τα ονόματά σας όσοι και όσες προτίθεστε να μιλήσετε για τα θέματα

που έχουμε για συζήτηση. Στο ίδιο έντυπο θα σημειώσετε τα ονόματά σας όσοι προτίθεστε να λάβετε τον λόγο είτε για την έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας είτε για την έκθεση της Επιτροπής Υγείας είτε και για τις δύο εκθέσεις.

Να σας ενημερώσω επίσης ότι στον φάκελο που έχετε μπροστά σας υπάρχει ένα έντυπο αξιολόγησης της σημερινής συνόδου, το οποίο θα σας παρακαλούσα να συμπληρώσετε και να τοποθετήσετε στο κιβώτιο που βρίσκεται στην είσοδο της αίθουσας στο τέλος της συνεδρίασης.

Θα προχωρήσουμε τώρα στις δύο εκθέσεις που έχουν ετοιμαστεί. Πρώτα έχουμε την έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας για το θέμα «Η τρίτη ηλικία μπροστά στο φάσμα του κορωνοϊού» και ειδικότερα για θέματα που αφορούν την κοινωνική πρόνοια. Καλώ στο βήμα τον πρόεδρο της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων, τον κ. Αντώνιο Δημητριάδη, για να διαβάσει την έκθεση της επιτροπής.

Πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας: (Αντώνιος Δημητριάδης)

Έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας με θέμα «Η τρίτη ηλικία μπροστά στο φάσμα του κορωνοϊού»

Κύριε προεδρεύοντα, αγαπητά μέλη της Βουλής.

Βρισκόμαστε αισίως στην 23^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων. Καθώς διανύουμε ακόμη μία χρονιά υπό την επίδραση της πανδημίας COVID-19, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στο βαρύ τίμημα που έχουν πληρώσει οι ηλικιωμένοι παγκόσμια εξαιτίας του κορωνοϊού.

Μελέτες αναφέρουν ότι ο εγκλεισμός και η αδράνεια λόγω της πανδημίας επιφέρουν αυξημένα περιστατικά κατάθλιψης και θνησιμότητας στους ηλικιωμένους. Η διασφάλιση της κάλυψης των βασικών αναγκών των ηλικιωμένων για διατροφή, ιατρική περίθαλψη και

φροντίδα πρέπει να συνεχίσει να είναι προτεραιότητα για την προστασία της σωματικής και ψυχικής τους υγείας κατά τη διάρκεια της πανδημίας και πέραν αυτής.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας τονίζουν ότι η συμβολή των ηλικιωμένων στην κοινωνία μπορεί να εξασφαλισθεί, μόνο εάν οι ηλικιωμένοι διατηρήσουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο υγείας και μια καλή ποιότητα ζωής.

Η σύνοδος της Βουλής των Γερόντων ενώνει ανθρώπους και οργανωμένα σύνολα σε ένα βήμα, με σκοπό να προβάλει τα προβλήματα των ηλικιωμένων επιζητώντας λύσεις. Στόχος είναι η διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλους τους ηλικιωμένους συμπολίτες μας και η δημιουργία πολιτικών που θα στηρίζουν ουσιαστικά τους ηλικιωμένους. Οι ηλικιωμένοι, που μέσα από πολλές δυσκολίες συνέβαλαν στο να δημιουργηθούν όσα απολαμβάνουν σήμερα οι νεότεροι και συμβάλλουν με ποικιλόμορφους τρόπους στην κοινωνία, αλλά και στον θεσμό της οικογένειας, έχουν το αναφαίρετο δικαίωμα σε αξιοπρεπή διαβίωση.

Στη φετινή σύνοδο από αυτό εδώ το βήμα παραθέτουμε αιτήματα τα οποία προέρχονται μέσα από τα προσωπικά μας βιώματα, τα οργανωμένα σύνολα τα οποία εκπροσωπούμε, τους ηλικιωμένους συμπολίτες μας γενικότερα, τα αποτελέσματα χαρτογράφησης των προβλημάτων των ηλικιωμένων σε δήμους, κοινότητες και ΜΚΟ.

Θεωρούμε ότι τα αιτήματά μας για τη διασφάλιση αξιοπρεπούς γήρανσης συνάδουν με τις δεσμεύσεις διεθνών σχεδίων για τη γήρανση, όπως το Διεθνές Σχέδιο Δράσης της Μαδρίτης και η Περιφερειακή Στρατηγική Εφαρμογής για την Ευρώπη και την Διακήρυξη της Λισαβόνας για τη γήρανση.

Καλούμε τους αρμόδιους φορείς όπως συνεχίσουν τη συνεργασία τους με τη Βουλή των Γερόντων για προώθηση των αιτημάτων με εποικοδομητικό πνεύμα μέσα από δράσεις και ενέργειες για ανακούφιση των ηλικιωμένων από τα πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής τους. Η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων υποβάλλει τα ακόλουθα αιτήματα:

1. Στέγες ηλικιωμένων

Η διασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών διαβίωσης, ποιότητας ζωής και φροντίδας στις στέγες ηλικιωμένων αποτελεί πάγιο αίτημα της επιτροπής. Ζητούμε όπως γίνουν τα ακόλουθα:

- Οι αρμόδιοι φορείς επανεξετάσουν τους όρους λειτουργίας και στελέχωσης των στεγών.

- Γίνονται πιο συχνοί έλεγχοι στις στέγες ηλικιωμένων.
- Δίνονται κίνητρα για πρόσληψη επαγγελματιών φροντιστών.
- Αυξηθούν οι ποινές για παραβάσεις.
- Καταργηθεί η καταβολή ΦΠΑ από τις ιδιωτικές στέγες, όπως ισχύει και στις κυβερνητικές στέγες.
- Εφαρμοστούν μέτρα για πάταξη των περιστατικών βίας προς τους ηλικιωμένους.
- Επιχορηγηθούν οι στέγες με φωτοβολταϊκά συστήματα, ώστε να καταβάλλουν χαμηλότερα τέλη ηλεκτρικού ρεύματος προς όφελος των ενοίκων.

2. Κόκκινο Κουμπί

Η υπηρεσία τηλεϊδοποίησης «Κόκκινο Κουμπί» αναμένεται να ενισχύσει την παραμονή των ηλικιωμένων στα σπίτια τους και να συμβάλει στην αποφυγή της ιδρυματοποίησης. Η επιτροπή εισηγείται όπως η εν λόγω υπηρεσία προσφέρεται και μέσω κινητού τηλεφώνου.

3. Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)

Η λειτουργία κέντρων ηλικιωμένων θα βοηθήσει τα μέγιστα τους ηλικιωμένους για ψυχαγωγία και άσκηση, ενεργό και υγιή γήρανση, αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού και της αδράνειας, καθώς και ψυχική ενδυνάμωση και υποστήριξη.

Η δημιουργία των ΚΑΠΗ κρίνεται απολύτως απαραίτητη, ειδικότερα για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων στις κοινότητες και για την κοινωνικοποίηση των ηλικιωμένων που διαβιούν μόνοι.

4. Χώρος φιλοξενίας κακοποιημένων ηλικιωμένων

Ζητούμε να δημιουργηθούν χώροι φιλοξενίας για τους κακοποιημένους ηλικιωμένους. Παράλληλα, να προωθηθούν τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης της κακοποίησης των ηλικιωμένων και να γίνει ενημέρωση των ηλικιωμένων για τις υπηρεσίες προστασίας και στήριξής τους.

5. Κέντρα αποκατάστασης

Ηλικιωμένοι συνταξιούχοι αδυνατούν να καταβάλουν νοσήλια σε ιδιωτικά κέντρα αποκατάστασης. Σε περίπτωση ασθένειας ή χειρουργικής επέμβασης δημιουργείται πρόβλημα λόγω έλλειψης κρατικών κέντρων αποκατάστασης.

6. Κατ' οίκον φροντίδα

Η επέκταση και ενίσχυση της παροχής υπηρεσιών καθαριότητας, φροντίδας και ετοιμασίας φαγητού είναι ακόμα ένα μέτρο στήριξης της παραμονής των ηλικιωμένων στα σπίτια τους.

7. Κοινωνική Κάρτα

Επειδή η Κοινωνική Κάρτα δεν προσφέρει ουσιαστικά ωφελήματα στους ηλικιωμένους, τονίζουμε την ανάγκη παροχής ουσιαστικών ωφελημάτων όπως τα ακόλουθα:

- Μείωση σε διάφορα τέλη όπως τηλέφωνο, σκύβαλα, ηλεκτρικό ρεύμα, νερό κ.ά., καθώς και στην άδεια κυκλοφορίας οχημάτων.
- Εκπτώσεις σε θεατρικές παραστάσεις και μουσεία.
- Δωρεάν διακίνηση με τις δημόσιες συγκοινωνίες για όλους τους συνταξιούχους.

Γενικότερα, ζητούμε η Κοινωνική Κάρτα να ενισχυθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να βοηθήσει τους συνταξιούχους να λαμβάνουν προϊόντα και υπηρεσίες, ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες, μέσω της ενσωμάτωσης περισσότερων επιχειρήσεων και υπηρεσιών σε ένα σχέδιο εκπτώσεων.

8. Διακίνηση ηλικιωμένων

Τονίζουμε την ανάγκη να βελτιωθούν οι συγκοινωνίες με περισσότερα και πιο συχνά δρομολόγια τόσο στις πόλεις όσο και στις κοινότητες, καθότι θα βοηθήσει τα μέγιστα στη διακίνηση των ηλικιωμένων.

9. Ασφάλιστρα αυτοκινήτων

Είναι πάγιο αίτημα της επιτροπής όπως μειωθούν τα υψηλά ασφάλιστρα των οχημάτων για τους ηλικιωμένους. Εισηγούμαστε όπως το κράτος δημιουργήσει σχέδιο επιχορήγησης των αυξημένων λόγω ηλικίας ασφαλιστρών αυτοκινήτων των συνταξιούχων.

10. Προσφυγικοί συνοικισμοί (ανεγκυστήρες)

Τονίζουμε για πολλοστή φορά την ανάγκη τοποθέτησης ανεγκυστήρων στις πολυκατοικίες και συντήρησης των γηραιών πια κτιρίων των προσφυγικών συνοικισμών για αποφυγή της περιθωριοποίησης και του αναγκαστικού εγκλεισμού των ηλικιωμένων προσφύγων στα διαμερίσματά τους.

11. Ψηφιακές συναλλαγές των ηλικιωμένων

Βρισκόμαστε στην εποχή της ψηφιοποίησης και η πρόσβαση των ηλικιωμένων στην τεχνολογία θεωρείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο πρόκληση, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η πρόσβαση στην τεχνολογία μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ενημέρωση, ψυχαγωγία, επιμόρφωση, κοινωνικοποίηση, αλλά και στην αντιμετώπιση της μοναξιάς των ηλικιωμένων. Ζητούμε τη λειτουργία ειδικών προγραμμάτων εκμάθησης ηλεκτρονικών υπολογιστών και διαδικτύου στις πόλεις και στην ύπαιθρο, ειδικά για ηλικιωμένους. Καλούμε τις επιχειρήσεις, τα οργανωμένα σύνολα και άλλους φορείς να επιχορηγήσουν ή να δωρίσουν ή να προσφέρουν τεχνολογικά μέσα (π.χ. tablets και ηλεκτρονικούς

υπολογιστές) προς τις κοινότητες για δωρεάν διάθεση σε ηλικιωμένους βάσει ειδικών κριτηρίων. Σε αυτό το μεταβατικό στάδιο της επιμόρφωσης των ηλικιωμένων στις νέες τεχνολογίες ζητούμε τη διεκπεραίωση των ψηφιακών συναλλαγών των ηλικιωμένων μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη ίσως κατόπιν ραντεβού.

12. Τραπεζικές συναλλαγές ηλικιωμένων

Συνταξιούχοι και άλλοι πολίτες που διαμένουν στην ύπαιθρο αντιμετωπίζουν τεράστια προβλήματα μετά το κλείσιμο των τραπεζικών καταστημάτων. Εισηγούμαστε την εγκατάσταση αυτόματων ταμειακών μηχανών στα αγροτικά κέντρα για διευκόλυνση των ηλικιωμένων. Επίσης παρατηρούμε ότι υπάρχουν πολύ μεγάλες αδικαιολόγητες χρεώσεις στους συνταξιούχους και ζητούμε να καταργηθούν.

13. Διά βίου μάθηση

Ζητούμε επέκταση και ενίσχυση του θεσμού της δωρεάν διά βίου μάθησης με περισσότερα προγράμματα, όπως μαθήματα μνήμης στα Επιμορφωτικά Κέντρα και μαθήματα προετοιμασίας για την αφυπηρέτηση.

14. Επισκέψεις ηλικιωμένων στις Βρυξέλλες

Ζητούμε όπως διοργανώνονται επισκέψεις ηλικιωμένων στις Βρυξέλλες σε ετήσια βάση, με σκοπό την ενημέρωση των ηλικιωμένων για τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

15. Επίτροπος Τρίτης Ηλικίας

Λόγω των πολλαπλών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι, ειδικά λόγω της πανδημίας, επιβάλλεται τώρα όσο ποτέ άλλοτε ο διορισμός Επιτρόπου Τρίτης Ηλικίας.

16. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Ηλικιωμένους

Τονίζουμε την ανάγκη εκσυγχρονισμού του σχεδίου που βρίσκεται σε αδράνεια εδώ και πολλά χρόνια.

17. Φορέας Τρίτης Ηλικίας

Τονίζουμε την ανάγκη επαναδραστηριοποίησης του Φορέα Τρίτης Ηλικίας.

18. Δικαιώματα των ηλικιωμένων

Επιβάλλεται η επανέκδοση του ενημερωτικού δελτίου με τα δικαιώματα των ηλικιωμένων, καθώς και με τα προγράμματα και τις υπηρεσίες που τους αφορούν.

19. Αξιοποίηση ηλικιωμένων

Τονίζουμε την ανάγκη αξιοποίησης της εμπειρίας των ηλικιωμένων, ενεργοποίησής τους στην αγορά εργασίας, εκπροσώπησής τους στη χάραξη της κοινωνικής πολιτικής σε θέματα τρίτης ηλικίας και όχι μόνο.

Εισηγούμαστε όπως η τοπική αυτοδιοίκηση παραχωρεί εκτάσεις γης κατάλληλες για καλλιέργεια ως μέτρο απασχόλησης των ηλικιωμένων.

20. Μείωση 12% στις συντάξεις όσων αφυπηρετούν στα εξήντα τρία

Εισηγούμαστε όπως η μείωση-πέναλι 12% που επιβάλλεται σε συνταξιούχους από τριάντα τρία μέχρι και σαράντα εννέα χρόνια εργασίας να μελετηθεί και να καταργηθεί.

21. Όριο φτώχειας

Τα εισοδηματικά κριτήρια για το όριο της φτώχειας είναι €794. Ζητούμε όπως οι χαμηλοσυνταξιούχοι λαμβάνουν €794, αντί των υφιστάμενων €710, ώστε κανείς συνταξιούχος να μη διαβεί κάτω από το όριο της φτώχειας και να αναθεωρηθεί, για να φθάσει στο ανώτερο όριο που πληρώνεται ένα μονήρες άτομο, δηλαδή τα €834.

22. Πασχαλινό επίδομα

Να βελτιωθούν και να επεκταθούν τα κριτήρια για παραχώρηση πασχαλινού επιδόματος, ώστε να το δικαιούνται περισσότεροι συνταξιούχοι.

23. Επίδομα μάνας και κίνητρα στους νέους για δημιουργία οικογένειας

Τονίζουμε την ανάγκη να καταργηθούν τα εισοδηματικά κριτήρια, να βελτιωθεί το επίδομα μάνας και να δοθούν κίνητρα στα νεαρά ζευγάρια για δημιουργία οικογένειας, προς αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.

24. Αιτήσεις συνταξιούχων

Τονίζουμε για ακόμα μια φορά την ανάγκη επίστευσης και απλοποίησης της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων των συνταξιούχων σε όλες τις δημόσιες και ημιδημόσιες υπηρεσίες.

Επίσης ζητούμε όπως επιλυθεί το πρόβλημα με τις αναπάντητες κλήσεις στις κρατικές υπηρεσίες, ώστε οι πολίτες να εξυπηρετούνται και να βρίσκουν απαντήσεις στα ερωτήματα αναφορικά με τις αιτήσεις τους. Η βελτίωση της επικοινωνίας του κοινού με τις κρατικές υπηρεσίες θα ωφελήσει τους συνταξιούχους και γενικά το σύνολο του πληθυσμού.

25. Κατά χάριν επίδομα

Ζητούμε όπως αυξηθεί το κατά χάριν επίδομα και να αναθεωρηθούν τα κριτήρια για τους δικαιούχους που ασχολούνται με πολιτιστικά και άλλα θέματα.

26. Σύνταξη χηρείας αντρών

Να βελτιωθεί η νομοθεσία, για να δικαιούνται σύνταξη χηρείας όλοι οι άντρες χήροι.

27. Αποπληρωμή μεγάλου χρέους του κράτους προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα να προγραμματιστεί η σταδιακή αποπληρωμή του μεγάλου χρέους του κράτους προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

28. Λειτουργός της Βουλής των Γερόντων

Ένα πολύ καυτό ζήτημα για όλους μας. Επισημαίνουμε το πάγιο αίτημα της επιτροπής για πλήρη απασχόληση του λειτουργού της Βουλής των Γερόντων, ώστε να συνδράμει στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του θεσμού και την εξυπηρέτηση των αναγκών της Βουλής των Γερόντων.

Καταληκτικά σχόλια, κύριε Πρόεδρε. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι είναι πολλά και καλούμε τους αρμόδιους φορείς να συμβάλουν στην αντιμετώπισή τους, με σκοπό την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας. Τονίζουμε την ανάγκη να ενδυναμωθεί η φωνή των ηλικιωμένων, αλλά και οι κοινωνικές αξίες της αλληλεγγύης και του «εμείς» έναντι του «εγώ», για ένα καλύτερο μέλλον για όλους τους πολίτες της χώρας μας.

Ολοκληρώνοντας την έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων, θα θέλαμε να εκφράσουμε ευχαριστίες προς τους φορείς που ανταποκρίνονται στα αιτήματα που υποβάλλουμε κατά καιρούς και αφορούν στην ευημερία των ηλικιωμένων. Χαιρετίζουμε επίσης τη σύσταση του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, προσβλέποντας σε αгаστή συνεργασία της Βουλής των Γερόντων με το υφυπουργείο στα θέματα της τρίτης ηλικίας.

Με την ευκαιρία της σημερινής 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων εκφράζουμε τη λύπη μας για τα θύματα της πανδημίας και ευχόμαστε πολύ σύντομα να δημιουργηθούν οι συνθήκες, ώστε ο κορωνοϊός να πάψει να αποτελεί απειλή. Ευχαριστίες εκφράζουμε εκ μέρους των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας προς όλους όσους εργάστηκαν και συνεχίζουν να εργάζονται για την αντιμετώπιση της πανδημίας σε όλα τα επίπεδα προς όφελος της κοινωνίας. Ευχαριστώ πολύ.

Προεδρεύων: Ευχαριστώ, κύριε Δημητριάδη. Να προχωρήσουμε τώρα στην κατάθεση της έκθεσης της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων για θέματα που αφορούν στην υγεία. Καλώ στο βήμα τον πρόεδρο της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων, τον κ. Τάκη Αγαθοκλέους, για να καταθέσει την έκθεση της επιτροπής.

Πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας: (Τάκης Αγαθοκλέους)

Καλημέρα σας! Ευχαριστώ για το ότι παρευρίσκεστε στην προεδρία της Βουλής σήμερα. Ευχαριστώ την Πρόεδρο της Βουλής, την κ. Αννίτα Δημητρίου, η οποία αποχώρησε, αλλά την ευχαρίστησα τόσο για την προσφώνησή της όσο και για την εδώ παρουσία της. Ευχαριστώ τους εκπροσώπους των Υπουργείων Υγείας και Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τους βουλευτές των Επιτροπών Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας.

Έκθεση της Επιτροπής Υγείας με θέμα «Η τρίτη ηλικία μπροστά στο φάσμα του κορωνοϊού»

Η πανδημία του κορωνοϊού επέφερε πολλές επιπτώσεις στη ζωή όλων μας και ιδιαίτερα στη ζωή των ηλικιωμένων ως ευάλωτης ομάδας και λόγω του εγκλεισμού και της απομόνωσής τους, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας. Ο περιορισμός των μετακινήσεων υπό τον φόβο μετάδοσης του ιού απέτρεψε πολλούς ηλικιωμένους από το να λαμβάνουν συστηματικό ιατρικό έλεγχο και θεραπεία για τις χρόνιες παθήσεις τους, ενώ η ανάγκη για αναβαθμισμένη, ποιοτική και προσβάσιμη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη έγινε ακόμα πιο επιτακτική λόγω της πανδημίας. Η πανδημία επίσης επέφερε μειωμένο έλεγχο σ' ό,τι αφορά τις συνθήκες διαβίωσης των ηλικιωμένων, τη φροντίδα, τη διατροφή και τη σωστή ιατροφαρμακευτική κάλυψή τους. Η τρίτη ηλικία συνεχίζει να αντιμετωπίζει προβλήματα και είναι επιτακτική η ανάγκη βελτίωσης της ποιοτικής τους διαβίωσης.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακήρυξε τα έτη 2020-2030 ως «Δεκαετία υγιούς γήρανσης». Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας:

- Οι ηλικιωμένοι είναι ο πιο ευάλωτος από την πανδημία πληθυσμός σε επίπεδο σωματικής υγείας και ψυχολογικών επιπτώσεων, επηρεάζοντας την ποιότητα της ζωής τους.

- Πρέπει να ενδυναμώσουμε τις υπηρεσίες υγείας που αφορούν τους ηλικιωμένους και όλοι οι ηλικιωμένοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλες τις υγειονομικές υπηρεσίες που χρειάζονται.

Η Βουλή των Γερόντων συνένωσε για ακόμα μια χρονιά τις δυνάμεις των οργανωμένων συνόλων από το ευρύ φάσμα της κοινωνίας των πολιτών, με σκοπό να συμβάλει στην προώθηση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η τρίτη ηλικία στην Κύπρο στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων, αφού συγκέντρωσε τα θέματα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα της τρίτης ηλικίας στον τομέα της υγείας και έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης των προβλημάτων των ηλικιωμένων που διενήργησε η Βουλή των Γερόντων σε δήμους, κοινότητες και ΜΚΟ, υποβάλλει τα ακόλουθα αιτήματα:

1. Λίστες αναμονής

Κύριο αίτημα της επιτροπής είναι να αντιμετωπισθεί άμεσα ο μεγάλος αριθμός των ασθενών που βρίσκεται σε αναμονή για επεμβάσεις ή άλλες θεραπείες λόγω της αναβολής επεμβάσεων εξαιτίας της πανδημίας. Ζητούμε ενημέρωση αναφορικά με τον αριθμό των ασθενών στις λίστες αναμονής παγκύπρια και με τις ενέργειες που έχουν γίνει για αντιμετώπιση του προβλήματος.

2. Στελέχωση υπηρεσιών υγείας

Πάγιο αίτημα της επιτροπής είναι η επαρκής στελέχωση των κρατικών νοσηλευτηρίων, Τμημάτων Πρώτων Βοηθειών και ιατρικών κέντρων με το απαραίτητο ιατρικό, νοσηλευτικό και γραμματειακό προσωπικό για τη βέλτιστη λειτουργία τους, ειδικότερα στις απομακρυσμένες περιοχές.

3. Κέντρα αποκατάστασης

Κατ' επανάληψη έχουμε αναφέρει ότι κρίνεται απολύτως απαραίτητη η δημιουργία κέντρων αποκατάστασης για την αποθεραπεία των ασθενών ως ενδιάμεσου σταθμού μεταξύ νοσοκομείου και κατοικίας με πλήρη κρατική στήριξη.

4. Κατ' οίκον νοσηλεία

Και φέτος αίτημά μας είναι η επέκταση και βελτίωση του θεσμού της κατ' οίκον νοσηλείας, καθώς ενισχύει την παραμονή των ηλικιωμένων στα σπίτια τους, μειώνοντας παράλληλα την ιδρυματοποίηση. Για την επέκταση της κατ' οίκον νοσηλείας, ώστε να εξυπηρετεί και ηλικιωμένους σε απομακρυσμένες περιοχές, χρειάζεται η εργοδότηση επιπλέον νοσηλευτικού προσωπικού, λαμβάνοντας υπόψη τη διευθέτηση αντικατάστασης των νοσηλευτών, όταν απουσιάζουν.

5. Αντικατάσταση προσωπικών γιατρών για τις βραδινές ώρες, τα σαββατοκύριακα και τις δημόσιες αργίες

Έχει παρατηρηθεί ότι δημιουργείται τεράστιο πρόβλημα με ασθενείς οι οποίοι δε βρίσκουν ανταπόκριση από τους προσωπικούς γιατρούς, ειδικά σε ώρες βραδινές, σαββατοκύριακα, γιορτές και αργίες. Προτείνουμε την εισαγωγή κέντρων εφημερίας στελεχωμένων με το κατάλληλο προσωπικό, ώστε να ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες των ασθενών, ειδικά των ευάλωτων ομάδων όπως οι ηλικιωμένοι, όταν δεν εργάζονται οι προσωπικοί γιατροί.

6. Φάρμακα

Έχει παρατηρηθεί ότι πολλοί ασθενείς, ιδίως χαμηλοσυνταξιούχοι, επιβαρύνονται με μεγάλα ποσά κάθε μήνα για την εξασφάλιση των αναγκαίων φαρμάκων για τη θεραπεία τους. Ζητούμε την ένταξη στο ΓΕΣΥ των δαπανηρών και καινοτόμων φαρμάκων που συνταγογραφούνται από τους γιατρούς, καθώς και άλλων φαρμάκων, όπως ασπιρίνες για καρδιοπαθείς, αντιπηκτικά και αντιγριπικά φάρμακα, σιρόπι βήχα, παυσίπονα, αντιφλεγμονώδεις κρέμες, βιταμίνες, ενέσεις και χάπια οστεοπόρωσης κ.ά. Χαιρετίζουμε τη διάθεση των φαρμάκων από τα φαρμακεία της γειτονιάς, όμως τονίζουμε την ανάγκη διευκόλυνσης της προσβασιμότητας σε φάρμακα για τους ηλικιωμένους που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου δεν υπάρχουν φαρμακεία.

7. Συμπληρωμές-συνεισφορά και εισφορά επί της σύνταξης στο ΓΕΣΥ

Επισημαίνουμε το θέμα της συμπληρωμής-συνεισφοράς και εισφοράς επί της σύνταξης στο ΓΕΣΥ, το οποίο αποτελεί πρόβλημα για τους συνταξιούχους και ιδιαίτερα για τους χαμηλοσυνταξιούχους.

Ζητούμε όπως:

- α.** Οι συνταξιούχοι λαμβάνουν τα φάρμακά τους πληρώνοντας μόνο τη συμπληρωμή.
- β.** Η μηνιαία εισφορά του 2,65% διαφοροποιηθεί, ώστε να μην επηρεάζεται το βιοτικό επίπεδο, ιδιαίτερα των χαμηλοσυνταξιούχων.

8. Εμβόλια

Προτείνουμε τη δωρεάν διάθεση και χορήγηση του εμβολίου της γρίπης και από τα φαρμακεία, καθώς αυτό θα διευκόλυνε τους ηλικιωμένους.

9. Εφαρμογή συστήματος εφημερίας για το ιατρικό προσωπικό

Η επιτροπή υποστηρίζει την επέκταση του συστήματος εφημερίας του νοσηλευτικού προσωπικού των κρατικών νοσηλευτηρίων και στο ιατρικό προσωπικό, ώστε να καλύπτονται περισσότερες ανάγκες των ασθενών και να αξιοποιείται στο μέγιστο ο δαπανηρός ιατρικός εξοπλισμός.

10. Νοσοκομείο Αθαλάσσης

Λαμβάνοντας υπόψη τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Νοσοκομείο Αθαλάσσης, ζητούμε όπως το κράτος μεριμνήσει άμεσα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των τροφίμων του Νοσοκομείου Αθαλάσσης προς όφελος των ασθενών και των εργαζομένων.

11. Άτομα με αναπηρίες

Τα άτομα με αναπηρίες πρέπει να τυγχάνουν προτεραιότητας σε οποιαδήποτε κρατική ενίσχυση. Σε όλα τα κρατικά και ιδιωτικά νοσηλευτήρια, ιατρικά κέντρα, προσωπικούς και ειδικούς γιατρούς κ.λπ. είναι απαραίτητη η ανεμπόδιστη πρόσβαση των ΑΜΕΑ.

12. Μηχανογράφηση ιατρικών φακέλων

Είναι πάγιο αίτημα της επιτροπής όπως η μηχανογράφηση των ιατρικών φακέλων επεκταθεί παγκύπρια, ώστε να επενεχθούν τα ακόλουθα:

- α.** Να καλύπτει όλες τις υπηρεσίες υγείας (κρατικά και ιδιωτικά νοσηλευτήρια, Τμήματα Πρώτων Βοηθειών, ιατρικά κέντρα, προσωπικούς και ειδικούς γιατρούς).
- β.** Να βελτιωθεί, ώστε να διασφαλίζεται πρόσβαση από επαγγελματίες υγείας στο εξωτερικό με την εισαγωγή του προσωπικού αριθμού του ασθενή.

Επειδή με την εφαρμογή του ΓΕΣΥ η διαδικασία έχει προχωρήσει, ζητούμε ενημέρωση για την τρέχουσα κατάσταση της μηχανογράφησης, καθώς και ενημέρωση για προβλήματα που τυχόν προκύπτουν, σε περίπτωση που παραχωρηθεί πρόσβαση στους φακέλους των ασθενών στους ιατρούς εκτός ΓΕΣΥ.

13. Στέγες ηλικιωμένων

Επισημαίνουμε την ανάγκη δημιουργίας νέων κρατικών στεγών ηλικιωμένων με χαμηλά τέλη διαμονής, καθώς πολλοί χαμηλοσυνταξιούχοι δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώνουν ιδιωτικές στέγες ηλικιωμένων.

Εισηγούμεστε τη δημιουργία νέων κρατικών στεγών ηλικιωμένων σε κάθε επαρχία με μεγάλο αριθμό κλινών, στελεχωμένα με το απαραίτητο προσωπικό, π.χ. ιατρούς, ψυχολόγους, φυσιοθεραπευτές και με παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών, π.χ. υδροθεραπεία κ.λπ. Προτείνουμε η οικοδόμηση των στεγών ηλικιωμένων να γίνει σε κρατική γη και τη διαχείρισή τους να αναλάβουν οι δήμοι με τη στήριξη του κράτους.

14. Ποδιάτροι

Είναι αναγκαία η ένταξη των ποδιάτρων στο ΓΕΣΥ, καθώς πολλοί ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν προβλήματα με τα κάτω άκρα.

15. Πρώτες Βοήθειες των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων

Η ένταξη των Τμημάτων Πρώτων Βοηθειών των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων στο ΓΕΣΥ θα αποσυμφορήσει μεταξύ άλλων και τα Τμήματα Πρώτων Βοηθειών των δημόσιων

νοσηλευτηρίων. Με την ευκαιρία αυτή η επιτροπή χαιρετίζει την ένταξη της πλειοψηφίας των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων στο ΓΕΣΥ.

16. Φροντιστές των ηλικιωμένων

Να δοθούν κίνητρα για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για επαγγελματίες φροντιστές τόσο κατ' οίκον όσο και στις στέγες ηλικιωμένων. Προτείνουμε την εμπλοκή των δήμων και των κοινοτήτων στην παροχή κατ' οίκον φροντίδας μέσω εργοδότησης ή αγοράς υπηρεσιών και τονίζουμε την ανάγκη εξυπηρέτησης των ηλικιωμένων που διαβιούν σε απομακρυσμένες περιοχές.

17. Φυσικοθεραπευτές, λογοπαθολόγοι

Η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων εκφράζει την ικανοποίησή της για την ένταξη των φυσικοθεραπευτών και λογοπαθολόγων στο ΓΕΣΥ και εισηγείται την αύξηση του αριθμού των επισκέψεων για τους ηλικιωμένους.

18. Διακίνηση προς υπηρεσίες υγείας

Απαιτείται η παροχή των αναγκαίων διευκολύνσεων για τη μεταφορά των ατόμων της τρίτης ηλικίας από και προς τα δημόσια νοσηλευτήρια και τα Κέντρα Υγείας με την εμπλοκή τόσο των κρατικών υπηρεσιών, των μέσων συγκοινωνίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των κοινοτήτων.

19. Λειτουργός της Βουλής των Γερόντων

Επαναλαμβάνουμε το πάγιο αίτημά μας για έγκριση της πλήρους απασχόλησης του λειτουργού για αποτελεσματική εξυπηρέτηση των αναγκών της Βουλής των Γερόντων. Από το 1999 που λειτουργεί η Βουλή των Γερόντων δεν έχει διασφαλιστεί θέση πλήρους απασχόλησης του λειτουργού που εργοδοτείται και περιορίζεται σε μειωμένο ωράριο και μειωμένη μισθοδοσία υπό μορφή αγοράς υπηρεσιών, με αποτέλεσμα οι λειτουργοί να τερματίζουν την απασχόλησή τους για αναζήτηση καλύτερης εργασίας.

Καταληκτικά σχόλια, κύριε Πρόεδρε. Η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων χαιρετίζει τις ενέργειες που συμβάλλουν στη διευκόλυνση και την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών. Επίσης, η επιτροπή κατ' επανάληψη ζητά από τις αρμόδιες αρχές την εφαρμογή του νόμου για το κάπνισμα με τις προβλεπόμενες ποινές, καθώς παρατηρούνται παραβιάσεις στο θέμα αυτό.

Ευχαριστούμε θερμά για ακόμα μια φορά τους ανθρώπους της πρώτης γραμμής που επιτελούν τα καθήκοντά τους με γνώμονα τις αξίες που διέπουν το λειτούργημά τους και ευχόμαστε σε όλους υγεία και δύναμη, για να συνεχίσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους προς όφελος των συνανθρώπων μας.

Καλούμε την εκτελεστική και νομοθετική εξουσία όπως συμβάλουν στην προώθηση των αιτημάτων της έκθεσης, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής των ηλικιωμένων

ανθρώπων. Η Βουλή των Γερόντων είναι στη διάθεση των αρμόδιων φορέων για συνεργασία, με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Προεδρεύων: Ευχαριστώ, κύριε Αγαθοκλέους. Να είσαστε καλά. Θα συνεχίσουμε τις εργασίες της συνόδου με τις παρεμβάσεις των εκπροσώπων των υπουργείων. Τον λόγο έχει πρώτα ο κ. Ζαχαριάδης εκ μέρους του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων: (Ανδρέας Ζαχαριάδης)

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Θέλω να σταθώ σε τρία-τέσσερα σημεία, τα οποία αναφέρθηκαν ή είναι καλό να τα αναφέρουμε. Θέλω να τονίσω τη δημιουργία του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και τη μεταφορά των αρμοδιοτήτων για τη διαχείριση επιδομάτων πρόνοιας και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Θεωρούμε ότι είναι από την πλευρά της κυβέρνησης ένα σημαντικό βήμα στις διάφορες δράσεις που γίνονται για την αναβάθμιση του τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, ώστε να δοθεί ακόμα περισσότερη σημασία, μαζεύοντας τις υπηρεσίες σε ένα υφυπουργείο αποκλειστικά γι' αυτό τον σκοπό. Φυσικά, το Υπουργείο Εργασίας παραμένει αρμόδιο για θέματα τρίτης ηλικίας και συνεχίζει με την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης στα πλαίσια του Φορέα Τρίτης Ηλικίας, υπό την προεδρία της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Εντός των ημερών -ίσως Δευτέρα, Τρίτη- αυτοί που συμμετέχουν στον φορέα θα κληθούν σε μια συνεδρία στις αρχές Απριλίου. Είναι γεγονός ότι λόγω και της πανδημίας δεν υπήρχε η ευκαιρία να γίνονται πιο συχνά οι συναντήσεις αυτές. Οπότε, θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε ξανά με το σχέδιο δράσης.

Όσον αφορά το Κόκκινο Κουμπί, είναι γεγονός ότι υπήρξε μια καθυστέρηση. Είχαμε δοκιμάσει ως υπουργείο κάποιες ενέργειες. Φάνηκε ότι ίσως υπήρχε περισσότερη ανάγκη για τεχνολογική γνώση του αντικειμένου, την οποία ως υπουργείο δεν την έχουμε. Απευθυνθήκαμε στο Υφυπουργείο Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, το οποίο ήταν πρόθυμο να βοηθήσει. Έχει ανατεθεί σε ανάδοχο, ώστε να ετοιμαστούν οι τεχνικές προδιαγραφές για το Κόκκινο Κουμπί και, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, έχει ολοκληρωθεί η σύμβαση με τον ανάδοχο. Άρα, θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε με την προκήρυξη του διαγωνισμού σε σχέση με το Κόκκινο Κουμπί.

Όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, είναι γεγονός ότι έχει εξαγγελθεί, έχει περιληφθεί και στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Υπάρχει πρόθεση του υπουργείου να δει όλα τα θέματα που άπτονται του συνταξιοδοτικού, περιλαμβανομένου και του θέματος της αναλογιστικής μείωσης, το γνωστό 12% που

αναφέρθηκε προηγουμένως, καθώς και άλλες, έτσι, επιμέρους πρόνοιες της νομοθεσίας, γενικά του συστήματος, ώστε να υπάρξει καλύτερη διασύνδεση του ύψους της σύμβασης με τις συνεισφορές που καταβάλλει κάποιος στον εργασιακό του βίο.

Για τα θέματα κατάρτισης έχω αναφερθεί στον χαιρετισμό, απλώς να επισημάνω ότι διοργανώνονται από το Κέντρο Παραγωγικότητας αυτά τα προγράμματα, δημοσιεύονται και στην ιστοσελίδα. Έχει ζητηθεί και έχει εξασφαλιστεί ένα αρκετά καλό κονδύλι στα πλαίσια επίσης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ειδικά για την τρίτη ηλικία για θέματα εκπαίδευσης. Και αυτά που έχω αναφέρει προηγουμένως ότι έχουν δημοσιευτεί αυτή την εβδομάδα είναι τα πρώτα. Θα ακολουθήσουν και άλλα, οπότε είναι καλό να παρακολουθείτε όσοι ενδιαφέρεστε τη σχετική ιστοσελίδα ή τις καθημερινές εφημερίδες, ώστε να μπορείτε να δηλώνετε συμμετοχή. Είναι δωρεάν τα πράγματα αυτά, κυρίως για ψηφιακές δεξιότητες σε θέματα συναλλαγών, mobile phones και tablets.

Δύο άλλα σημεία τα οποία αναφέρθηκαν είναι το θέμα με τις καθυστερήσεις που υπάρχουν με την εξέταση της σύνταξης γήρατος. Κάτι που επίσης έχει εξαγγελθεί είναι ότι προχωρούμε με μηχανογράφηση όλων των επιδομάτων των Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχοντας ως γνώμονα το πώς ενεργήσαμε ως υπουργείο στα πλαίσια της πανδημίας με τα σχέδια της πανδημίας, όπου μπορούσαμε μέσα σε δέκα μέρες περίπου από την ημέρα που υπεβάλλετο μια αίτηση να την εξετάσουμε και να πληρωθεί ο δικαιούχος. Έχουμε ξεκινήσει με μια σειρά μηχανογραφήσεων των διαφόρων επιδομάτων. Έχει αρχίσει εδώ και περίπου έναν μήνα το επίδομα ασθενείας, το οποίο υποβάλλεται πλέον ηλεκτρονικά. Από την 21^η Φεβρουαρίου μόνο ηλεκτρονικά μπορεί να υποβάλλεται το επίδομα αυτό. Με μια σειρά θα ακολουθήσουν και τα υπόλοιπα. Στα πλαίσια αυτά θα γίνει και η σύνταξη χηρείας και η θεσμοθετημένη σύνταξη. Οπότε, θεωρώ ότι αυτά θα βοηθήσουν στην πιο έγκαιρη διεκπεραίωση των αιτήσεων. Στα πλαίσια της μηχανογράφησης ευκολύνεται και η διαδικασία. Υπάρχουν κάποιοι αυτοματισμοί, κάποια πληροφόρηση, η οποία δίνεται μέσω του συστήματος, οπότε είναι ξεκάθαρο. Για να ξεπεράσουμε τις καθυστερήσεις, αυτός είναι ο μόνος τρόπος που μπορούμε να προχωρήσουμε, για να τα καταφέρουμε. Όσον αφορά την ανταπόκριση, επίσης σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Καινοτομίας είναι σε εξέλιξη διαγωνισμός για Call Center, Κέντρο Εξυπηρέτησης. Έχοντας τις εμπειρίες του παρελθόντος -οι όροι του διαγωνισμού αυτού- θα παρέχεται στον ανάδοχο η δυνατότητα να έχει πρόσβαση στο σύστημα, ώστε να μπορεί να δώσει πραγματική εξυπηρέτηση. Το προηγούμενο σύστημα που λειτούργησε πριν από ένα ή δύο χρόνια δεν μπορούσε να έχει αυτή τη δυνατότητα. Οπότε, κρίθηκε ότι δεν εξυπηρετούσε τον πολίτη, γι' αυτό είχε σταματήσει εκείνη η σύμβαση. Προσπαθούμε με τη νέα σύμβαση να πετύχουμε πραγματική εξυπηρέτηση. Είναι στον αέρα η σύμβαση, υπάρχει μια διαδικασία,

ελπίζουμε στους επόμενους τρεις-τέσσερις μήνες να είμαστε σε θέση να εξαγγείλουμε κάτι θετικό.

Τέλος, θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω ότι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με όλα τα τμήματα και υπηρεσίες του παραμένει στοχοπροσηλωμένο στην προώθηση και διεύρυνση των δικαιωμάτων και ευκαιριών που παρέχονται στα άτομα τρίτης ηλικίας, καθώς και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Και προσπαθούμε και εμείς στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων μας να βοηθούμε, να συνεισφέρουμε και να αντιμετωπίζουμε. Ευχαριστώ πολύ.

Προεδρεύων: Ευχαριστώ, κύριε Ζαχαριάδη. Ο λόγος τώρα στη δρα Όλγα Καλακούτα εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας για τη δική της παρέμβαση.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: (Όλγα Καλακούτα)

Να μου επιτρέψετε να κρατήσω τη μάσκα. Το Υπουργείο Υγείας αναγνωρίζει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα τρίτης ηλικίας και για τον λόγο αυτό βρίσκεται πάντα δίπλα τους. Όσον αφορά το γεγονός ότι θίγεται ως βασικό σας θέμα την τρίτη ηλικία μπροστά στο φάσμα του κορωνοϊού, το Υπουργείο Υγείας τονίζει, όπως ήδη έχει αναφέρει η γενική διευθύντρια του υπουργείου, τη μεγάλη σημασία που επέδειξε από την αρχή της πανδημίας μέχρι σήμερα για τα άτομα της τρίτης ηλικίας, δίνοντας προβάδισμα τόσο στον εμβολιασμό ως βασικό όπλο κατά του κορωνοϊού όσο και στην προστασία των ατόμων τρίτης ηλικίας στους οίκους ευγηρίας.

Η φετινή σύνοδος, εκτός από το καιρίο θέμα του κορωνοϊού, της απομόνωσης και επιδείνωσης της ψυχολογικής κατάστασης των ηλικιωμένων, θέτει ξανά επί τάπητος τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι μας, προβλήματα παλιότερα, αλλά και νεότερα, που επηρεάζουν άμεσα το αναφαίρετο δικαίωμα των ηλικιωμένων σε ποιότητα ζωής και υγείας.

Έχουμε μελετήσει προσεκτικά τα θέματα τα οποία έχετε θέσει ως Επιτροπή Υγείας, κύριε Αγαθοκλέους, και έχουμε ήδη καταθέσει ένα γραπτό υπόμνημα, απαντώντας σε καθεμιά από τις ερωτήσεις ή τα θέματα τα οποία έχετε θέσει. Αν επιθυμείτε, μπορώ να πάω στα γρήγορα δίνοντας κάποιες απαντήσεις, στα πλαίσια μιας προσπάθειας να αφήσουμε χρόνο για τυχόν ερωτήσεις που θα τεθούν στη συνέχεια κ.λπ. Οπότε, δεν ξέρω αν θέλετε να απαντήσω τις ερωτήσεις ή είστε ικανοποιημένοι από το υπόμνημα.

Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού: (Ηλίας Δημητρίου)

Εμείς είμαστε ικανοποιημένοι από το υπόμνημα. Συγγνώμη, κύριε Πρόεδρε...

Προεδρεύων: Επί της διαδικασίας φαντάζομαι, κύριε Δημητρίου;

Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού: Ναι, ναι.

Προεδρεύων: Παρακαλώ, ναι.

Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού: Επί της διαδικασίας. Θα ήταν καλύτερα, για να δώσουμε χρόνο στους βουλευτές μας για ερωτήσεις, γιατί το υπόμνημα το έχουμε και είναι μέσα στα σωστά πλαίσια του Υπουργείου Υγείας.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: Ωραία! Ευχαριστώ πάρα πολύ. Οπότε, ως εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας περιμένουμε οποιαδήποτε ερωτήματα θα θέσετε στη συνέχεια και στα οποία θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε και να ανταποκριθούμε. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Προεδρεύων: Ευχαριστώ, κυρία Καλακούτα. Να περάσουμε τώρα στην κ. Παπαθεοδούλου εκ μέρους του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας για τις δικές της απαντήσεις και σχόλια.

Εκπρόσωπος του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας: (Ειρήνη Παπαθεοδούλου)

Γεια σας! Αξιότιμε κύριε προεδρεύοντα της Βουλής των Αντιπροσώπων, αξιότιμοι βουλευτές της Βουλής των Γερόντων, κυρίες και κύριοι.

Εκ μέρους της αναπληρώτριας γενικής διευθύντριας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, η οποία δεν μπορούσε να είναι παρούσα στη σημερινή σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, θα σας διαβάσω την παρέμβασή της.

Οι πραγματικότητες της πανδημίας και ο περιορισμός των κοινωνικών συναναστροφών ανέδειξαν με μεγαλύτερη ένταση το αίσθημα μοναξιάς, φόβου και απομόνωσης. Ανέδειξαν ταυτόχρονα τη σημασία των ανθεκτικών συστημάτων υγείας, των ανθεκτικών συστημάτων κοινωνικών πρόνοιας και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Οι ηλικιωμένοι συνάνθρωποί μας είναι αυτοί που έχουν πληγεί σε μεγαλύτερο βαθμό από τις επιπτώσεις της πανδημίας. Υψηλή θνησιμότητα, μεγάλης διάρκειας νοσηλεία, κατάθλιψη και έξαρση βίας και παραμέλησης. Ως Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας θέτουμε ψηλά τις προτεραιότητές μας στην ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, την εξασφάλιση μιας ασφαλούς και αξιοπρεπούς διαβίωσης των ατόμων της τρίτης ηλικίας, την υγιή και ενεργή γήρανση. Στοχεύουμε στην παροχή υπηρεσιών κατά τρόπο ώστε οι ηλικιωμένοι να διάγουν μια ανεξάρτητη ζωή, παραμένοντας ενεργοί και δραστήριοι.

Για το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας η δημιουργία δομών πρόνοιας δεν αποτελεί απλώς υποχρέωση αλλά την αυτονόητη αναγνώριση της προσφοράς των ανθρώπων στους οποίους οφείλουμε την ύπαρξή μας ως κράτους, ως κοινωνικού συνόλου, ως ατόμων. Και σίγουρα οι υπηρεσίες δεν περιορίζονται στην παροχή των βασικών αναγκών, αλλά επεκτείνονται και σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ανάπτυξης των κοινωνικών δραστηριοτήτων των ατόμων της τρίτης ηλικίας.

Για τον σκοπό αυτό οι υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας βρίσκονται σε στενή συνεργασία με τις δομές παροχής φροντίδας ηλικιωμένων για προαγωγή της δημιουργικής απασχόλησης των ατόμων τρίτης ηλικίας. Επιπρόσθετα, μέσα από το Σχέδιο Κρατικών Χορηγιών παρέχεται οικονομική στήριξη των δομών για την ίδρυση, λειτουργία και επέκταση προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας.

Σε ό,τι αφορά στις κοινωνικές παροχές, στη βάση της νομοθεσίας για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα έχουν επωφεληθεί κατά το 2021 5.595 άτομα άνω των εξήντα πέντε ετών με συνολική δαπάνη €30,1 εκατομ., για σκοπούς κάλυψης των βασικών και των έκτακτων αναγκών τους. Ταυτόχρονα, 3.061 άτομα άνω των εξήντα πέντε ετών έλαβαν ποσό ύψους €9,1 εκατομ. για κάλυψη αναγκών φροντίδας, στοχεύοντας στην ενίσχυση των εισοδημάτων των νοικοκυριών συνταξιούχων με χαμηλά εισοδήματα, ώστε κανένας από τους συμπολίτες μας να μη ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Κατά το 2021

επωφελήθηκαν από το σχέδιο χαμηλοσυνταξιούχων 22.832 οικογένειες, δηλαδή 31.621 άτομα, με συνολική δαπάνη €89,1 εκατομ. Παραχωρήθηκε επίσης πασχαλινό επίδομα ύψους €3,1 εκατομ. σε 16.230 συνταξιούχους. Επιπρόσθετα, κατά το 2021 έχει διατεθεί ως επίδομα μάνας και χριστουγεννιάτικο δώρο ποσό ύψους €6,7 εκατομ. σε 16.300 πολύτεκνες μάνες, οι οποίες στην πλειοψηφία τους αφορούν άτομα τρίτης ηλικίας.

Κλείνοντας, επιθυμώ να διαβεβαιώσω όλους σας ότι ως Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για την ευημερία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων και για τη δημιουργία ενός πλαισίου πρόσβασης και συμμετοχής σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής. Άλλωστε, σε μια σύγχρονη κοινωνία, όπου οι γνώσεις και οι εμπειρίες αποτελούν τα θεμέλια για να χτίσουμε το μέλλον, τα άτομα της τρίτης ηλικίας μπορούν και πρέπει να διαδραματίζουν πολύπλευρο και καθοριστικό ρόλο. Σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες σας.

Προεδρεύων: Ευχαριστούμε, κυρία Παπαθεοδούλου. Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Ανδρέας Τσολάκης, εκ μέρους του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας: (Ανδρέας Τσολάκης)

Πρώτα απ' όλα να ευχαριστήσω για την ευκαιρία που μου δίνετε να σας χαιρετίσω. Αξιότιμε κύριε προεδρεύοντα, έντιμοι βουλευτές και βουλευτρίες της Βουλής των Γερόντων. Το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, αναγνωρίζοντας τη σημασία της διά βίου μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, συντονίζει την εκπόνηση της Εθνικής Στρατηγικής Διά Βίου Μάθησης για τα επόμενα έτη. Η μελέτη αυτή βρίσκεται σε τελική φάση διαμόρφωσης, με στόχο να υλοποιηθεί μια προσπάθεια που το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας επιδιώκει μέσα από τη στενή συνεργασία με όλα τα υπουργεία, κρατικές υπηρεσίες, καθώς και κοινωνικούς εταίρους, ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι ουσιαστικό και επωφελές για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και για όλους τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις, όπως η πανδημία που αναπάντεχα απλώθηκε σε όλο τον πλανήτη, δημιουργούν την ανάγκη για διαρκή επένδυση σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των ατόμων. Η εκπαίδευση ενηλίκων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν ειδικές κατηγορίες πληθυσμού, όπως άτομα με χαμηλές δεξιότητες στην ανάγνωση, τη γραφή, τα μαθηματικά και τις νέες τεχνολογίες, όπως άτομα ηλικιωμένα, άτομα με ειδικές ανάγκες ή άτομα που γενικά κινδυνεύουν από τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας εργάζεται συστηματικά για την προώθηση της διά βίου μάθησης μέσα από έναν σημαντικό αριθμό προγραμμάτων που προσφέρει σε ενήλικες. Ενδεικτικά αναφέρω τα Επιμορφωτικά Κέντρα, τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης και τα Προγράμματα Διά Βίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Ως εκ τούτου, τα προγράμματα που εισηγείστε, όπως προγράμματα στήριξης και διατήρησης της μνήμης ή προγράμματα προετοιμασίας για την αφυπηρέτηση, μπορούν κάλλιστα να αποτελέσουν θέματα που θα προσφερθούν από κάποια από αυτά τα προγράμματα που ανέφερα, όπως για παράδειγμα τα Επιμορφωτικά Κέντρα, τα οποία στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των πραγματικών αναγκών των πολιτών.

Εδώ θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους, που μέσα σε αυτή τη χρονιά τη δύσκολη -την προηγούμενη χρονιά τα Επιμορφωτικά Κέντρα δεν είχαν λειτουργήσει λόγω της πανδημίας- το ενδιαφέρον σας, ειδικά των ατόμων της τρίτης ηλικίας, ήταν αξιοθαύμαστο παρά τις όποιες, αντιλαμβάνεστε, δυσκολίες με τα θέματα τήρησης των μέτρων και τη διαφύλαξη της υγείας.

Δώδεκα χιλιάδες ενήλικες παρακολουθούν τα προγράμματά μας σε όλη την Κύπρο. Και στις επαφές που έχω μαζί τους, ιδιαίτερα τις τελευταίες νύχτες, παίρνουμε μία θετική ανατροφοδότηση, τις ευχαριστίες τις δικές σας ουσιαστικά ότι φέτος ήταν μια ακτίνα φωτός, για να μπορέσουν τα άτομα της τρίτης ηλικίας να βρουν διεξόδους από τον εγκλεισμό.

Παράλληλα, θα ήθελα να αναφέρω ότι δωρεάν ομάδες, δεκάδες δωρεάν ομάδες σε όλη την Κύπρο, προσφέρονται σε ιδρύματα που στηρίζουν άτομα τρίτης ηλικίας και όχι μόνο. Αυτές οι ομάδες είναι προσβάσιμες σε όλους όσοι ανήκουν σε αυτά τα ιδρύματα, αλλά πέρα από αυτό το κόστος για τη συμμετοχή στα προγράμματα τα επιμορφωτικά είναι ενδεικτικό, πολύ μικρό, με στόχο την καλύτερη οργάνωση αυτών των ομάδων και γενικά όλων των μαθημάτων, διότι υπήρχε από αρκετούς κατάχρηση του δωρεάν δικαιώματος και έτσι δεν υπήρχε η δυνατότητα οργάνωσης όλων αυτών των ομάδων, που ήταν εικονικές. Απλώς σας αναφέρω ότι υπήρχε άτομο που δήλωνε σε δεκατέσσερα ή και είκοσι θέματα. Αδύνατον, όπως καταλαβαίνετε, να συμμετάσχει, αλλά εμείς αντιμετωπίσαμε τη στρέβλωση της οργάνωσης. Γι' αυτό ζητούμε την κατανόησή σας για το πολύ μικρό ποσό, για το οποίο βεβαίως θα μπορούσε να βρεθεί και μία φόρμουλα, για να επιστρέφεται και να είναι δωρεάν.

Θα ήθελα ολοκληρώνοντας, για να δώσω και περισσότερο χρόνο σε σας, να τονίσω ότι το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας είναι στη διάθεσή σας για διάλογο, αφού το κύριο μέλημά μας είναι να αφουγκραζόμαστε τις εκπαιδευτικές ανάγκες

της κοινωνίας, να στοχεύσουμε μέσα σε αυτό το πλαίσιο στην προώθηση της διά βίου μάθησης και να ενισχύσουμε την ευημερία, την υγεία και την ευζωία όλων και ειδικά των ατόμων της τρίτης ηλικίας. Σας ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να σας χαιρετίσω.

(Κατά τη διάρκεια της ομιλίας του κ. Τσολάκη η Πρόεδρος της Βουλής επανήλθε στην έδρα.)

Πρόεδρος: Και εμείς ευχαριστούμε πάρα πολύ και ευχαριστώ ξανά τον αγαπητό μου συνάδελφο που με αντικατέστησε και χαίρομαι που ο κ. Αποστόλου είναι ακόμα μαζί μας. Ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Καυκαλιά, το εκτιμώ ιδιαίτερα. Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Τσολάκη για την παρέμβασή του. Και ο λόγος τώρα είναι στον κ. Μαθιόπουλο εκ μέρους του Υπουργείου Εσωτερικών για την παρέμβασή του, για να προχωρήσουμε στη συνέχεια και στη συζήτηση.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών: (Γιώργος Μαθιόπουλος)

Κυρία Πρόεδρε, κύριοι βουλευτές, κυρίες και κύριοι.

Εκ μέρους του Υπουργού Εσωτερικών σας απευθύνω θερμούς χαιρετισμούς και μήνυμα στήριξης στις προσπάθειές σας για επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει μεγάλη μερίδα των συμπολιτών μας που ανήκουν στην τρίτη ηλικία.

Με γνώμονα την εξυπηρέτηση των ατόμων της τρίτης ηλικίας και με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους έχουν υιοθετηθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών ειδικά στεγαστικά προγράμματα. Συγκεκριμένα, το 2008 άρχισε να υλοποιείται το πρόγραμμα εγκατάστασης ανελκυστήρων σε όλες της υφιστάμενες πολυκατοικίες στους κυβερνητικούς οικισμούς στέγασης εκτοπισθέντων. Το πρόγραμμα αφορά την εγκατάσταση ανελκυστήρων σε 368 υφιστάμενες πολυκατοικίες παγκύπρια, με προτεραιότητα σε πολυκατοικίες όπου διαμένουν ηλικιωμένα άτομα ή άτομα με ειδικές κινητικές ανάγκες.

Το πρόγραμμα προχωρεί ανάλογα με τις διαθέσιμες πιστώσεις στους προϋπολογισμούς κάθε χρόνο και σύμφωνα με πίνακα προτεραιοτήτων. Με βάση το πιο πάνω πρόγραμμα, έχουν τοποθετηθεί ήδη μέχρι σήμερα και βρίσκονται σε λειτουργία 115 συνολικά ανελκυστήρες σε υφιστάμενες πολυκατοικίες κυβερνητικών οικισμών με συνολική δαπάνη €12 εκατομ. Σε εξέλιξη βρίσκεται και η ετοιμασία μελετών σε άλλες τριάντα υφιστάμενες πολυκατοικίες κυβερνητικών οικισμών στη Λευκωσία, Λάρνακα και Λεμεσό με συνολικό εκτιμώμενο κόστος €5 εκατομ.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως παράλληλα, για να εξυπηρετήσει άτομα τρίτης ηλικίας, προβαίνει σε εξατομικευμένη εξέταση της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά. Για παράδειγμα εξετάζεται ανά περίπτωση η τοποθέτηση κυλιόμενου καθίσματος ή σε

εξαιρετικές περιπτώσεις η παραχώρηση άλλου ισόγειου διαμερίσματος σε δικαιούχα ηλικιωμένα άτομα.

Περαιτέρω, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως έχει ανεγείρει εβδομήντα καινούριες πολυκατοικίες, στις οποίες έχει εγκατασταθεί ανελκυστήρας. Στις πολυκατοικίες αυτές διαμένουν κυρίως ηλικιωμένα άτομα.

Ταυτόχρονα βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή ραμπών στις εισόδους των πολυκατοικιών στους κυβερνητικούς οικισμούς για διευκόλυνση των ηλικιωμένων ατόμων. Γενικά, όσον αφορά το θέμα της συντήρησης των κτιρίων, βρίσκονται σε εξέλιξη συμβούλια συντήρησης, επιδιόρθωσης των κτιρίων σε κυβερνητικούς οικισμούς, με τα οποία αντιμετωπίζονται τα θέματα που άπτονται της ασφάλειας και υγείας, τα οποία έχουν ως στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των προσφύγων και ειδικότερα των ηλικιωμένων ατόμων, τα οποία δεν είναι δυνατό από μόνα τους να προβούν σε οποιεσδήποτε συντηρήσεις και επιδιορθωτικές εργασίες.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, ανταποκρινόμενο στις απαιτήσεις των καιρών και στην ανάγκη ψηφιακής προσαρμογής της κυβερνητικής πολιτικής για εξυπηρέτηση όλων των ομάδων του κυπριακού λαού, έχει προχωρήσει στην ανάπτυξη συστημάτων ηλεκτρονικής υποβολής αιτημάτων και διεκπεραίωσης των σχετικών εργασιών προσδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στη φιλικότητα και ευχρηστία του περιβάλλοντος για τους χρήστες.

Συνοπτικά μπορεί να αναφερθεί ότι μεγάλος όγκος θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών που αφορούν στους τομείς της πολεοδομίας, του κτηματολογίου, της μετανάστευσης, σε προσφυγικές πολιτικές και προγράμματα κ.ά. έχουν αναπτυχθεί ή βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να εξυπηρετούνται ηλεκτρονικά, με όλα τα θετικά που αυτό συνεπάγεται.

Ενδεικτικά αναφέρονται το σύστημα «Ιππόδαμος» που εφαρμόζει το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, η ηλεκτρονική πύλη του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, καθώς και οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Η προσπάθεια για αναβάθμιση και απλοποίηση των διαδικασιών που απαιτούνται για τις διάφορες εργασίες που χειρίζεται το Υπουργείο Εσωτερικών ή και αφορούν τις υπηρεσίες του, καθώς και για διεύρυνση των συναλλαγών που μπορούν να διεκπεραιώνονται ψηφιακά είναι συνεχής και αδιάκοπη.

Επαναλαμβάνεται ότι κύριος γνώμονας της προσπάθειας αυτής είναι η φιλικότητα και η ευχρηστία του ψηφιακού περιβάλλοντος για τους χρήστες και ιδιαίτερα για τους ηλικιωμένους συμπολίτες μας, οι οποίοι ασφαλώς δεν είχαν τις ίδιες ευκαιρίες μάθησης και εξοικείωσης με την τεχνολογία που είχαν οι νεότερες γενιές. Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Και εμείς ευχαριστούμε πάρα πολύ. Θα προχωρήσουμε τώρα στη συζήτηση με βάση τον κατάλογο της σειράς των ομιλητών. Θα μου επιτρέψετε, συνομιλώντας και με τον κ. Καυκαλιά προηγουμένως, να πω ότι έχετε απόλυτο δίκαιο και συμμερίζομαι το γεγονός ότι θα πρέπει να μένει ουσιαστικός χρόνος για συζήτηση. Ίσως θα πρέπει να περιορίσουμε τις ομιλίες, που δε λέω ότι δεν είναι σημαντικές - και εγώ η ίδια εξάλλου έκανα ομιλία - αλλά πρέπει να περιορίσουμε στο ελάχιστο τον χρόνο, για να μπορέσουμε να απολαύσουμε μια συζήτηση, η οποία θεωρώ ότι θα είναι εξόχως παραγωγική για όλα αυτά τα ζητήματα τα οποία θέλετε να θέσετε. Δε θα στερήσω τον λόγο από κανέναν και καμία. Όσο πιο σύντομοι και σύντομες και ουσιαστικές θα είμαστε, θα καταγράφονται τα πάντα. Παρακαλώ για ευκολία των στενογράφων μας να δηλώνετε το όνομα και την ιδιότητά σας, για να λειτουργήσουμε έτσι όμορφα.

Ο κ. Ματθαίος Ματθαίου είναι στην αίθουσα; Εδώ είστε. Πολύ ωραία. Πείτε μας τι εκπροσωπείτε, το όνομά σας και θα σας παρακαλέσω, για να τηρήσουμε τη διαδικασία της ολομέλειας, όπως ακριβώς γίνεται και κάθε Πέμπτη στη Βουλή των Αντιπροσώπων, να σηκωθείτε από τη θέση σας. Και έχετε τον λόγο για τα δύο λεπτά που δικαιούστε από τη θέση σας.

Εκπρόσωπος της Ένωσης Κυπρίων Συνταξιούχων (ΕΚΥΣΥ): (Ματθαίος Ματθαίου)

Όρθιος να μιλώ;

Πρόεδρος: Ναι, ναι, σας ακούμε. Για να σας βλέπουν και οι συνάδελφοί σας.

Εκπρόσωπος της Ένωσης Κυπρίων Συνταξιούχων: Έντιμη κυρία Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κύριοι βουλευτές, κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των υπουργείων και των διαφόρων υπηρεσιών, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες.

Από μέρους της Ένωσης Κυπρίων Συνταξιούχων της ΠΕΟ χαιρετίζουμε τη σημερινή 23^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, έναν αξιόλογο και σημαντικό θεσμό, ο οποίος θα έπρεπε να συμβάλλει ενεργά στον κοινωνικό προβληματισμό και την προώθηση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η τρίτη ηλικία στην Κύπρο.

Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που όρισε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες στοχεύουν στο να διασφαλίσουν ότι θα δίδεται προτεραιότητα από όλες τις κυβερνήσεις για μια αξιοπρεπή διαβίωση των ηλικιωμένων, και αφού μελετούμε καθημερινά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνταξιούχοι μας, δυστυχώς διαπιστώνουμε ότι χιλιάδες χαμηλοσυνταξιούχων δεν αντέχουν να μένουν άλλο αβοήθητοι. Γενικά, οι συνταξιούχοι μας αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα, γι' αυτό εκφράζουμε την άποψη ότι πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη προσοχή και σημασία στον θεσμό της Βουλής των Γερόντων και γενικότερα στα προβλήματα των συνταξιούχων.

Στην παρέμβασή μου σήμερα θα ασχοληθώ με το θέμα των φαρμάκων. Η ΕΚΥΣΥ εκτιμά θετικά την πορεία εφαρμογής του ΓΕΣΥ, ανεξάρτητα από κάποιες αδυναμίες και προβλήματα που παρουσιάστηκαν. Διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν προβλήματα με τα φάρμακα, όπως η μερική έλλειψη φαρμάκων, το κόστος αγοράς τους, η συνεισφορά που πληρώνουν οι ασθενείς για αρκετά φάρμακα και το γεγονός ότι αρκετά φάρμακα που είναι απαραίτητα για τους συνταξιούχους δεν καλύπτονται καθόλου από το ΓΕΣΥ.

Επιπλέον, νέοι ασθενείς είναι υποχρεωμένοι για ορισμένα φάρμακα, π.χ. αντιπηκτικά χάπια, να πληρώνουν ολόκληρο το ποσό, το οποίο ανέρχεται σε πέραν των €80.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα συνταξιούχου που ήταν κάτοχος δωρεάν κάρτας νοσηλείας και έπαιρνε, ας πούμε, δέκα φάρμακα. Προηγουμένως πλήρωνε €3 για εγγραφή και €5 για φάρμακα για δύο μήνες. Σήμερα τι πληρώνει; Πληρώνει €2,65, που σημαίνει μίνιμουμ €10 το μήνα, πληρώνει συμπληρωμή €10, πληρώνει συνεισφορά, ανάλογα με το πόσα φάρμακα δεν καλύπτονται πλήρως από το ΓΕΣΥ και πληρώνει αγορά φαρμάκων για φάρμακα που δεν καλύπτονται καθόλου από το ΓΕΣΥ. Δηλαδή οι συνταξιούχοι μας σε πολλές περιπτώσεις πληρώνουν €40, €50, €100 και περισσότερα τον μήνα.

Τι προτείνουμε; Προτείνουμε όλα τα φάρμακα που έπαιρναν από τα κρατικά νοσηλευτήρια οι συνταξιούχοι μας να τα παίρνουν πληρώνοντας μόνο τη συμπληρωμή. Και, όσον αφορά την εισφορά που πληρώνουν κάθε μήνα, δηλαδή το €2,65, να διαφοροποιηθεί εις τρόπον ώστε να μην επηρεάζεται το βιοτικό τους επίπεδο, ιδιαίτερα των χαμηλοσυνταξιούχων μας. Σας ευχαριστώ πολύ.

Πρόεδρος: Σας ευχαριστώ και εγώ πάρα πολύ, κύριε Ματθαίου, για τη σημαντική παρέμβαση και για την εισήγηση την οποία έχετε θέσει προς το τέλος. Χαίρομαι που βρίσκεται εδώ ακόμη ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εργασίας. Όλες οι εισηγήσεις σας θα καταγραφούν, δεν έχει σχέση, αλλά σημειώνω την παρουσία του, γιατί είναι σημαντικό να μένουν και οι εκπρόσωποι των υπουργείων μέχρι το τέλος -και εσείς φυσικά για να καταγράψουν όλες αυτές τις εισηγήσεις και να έχουμε στη συνέχεια την κατεύθυνση που θέλουμε, δηλαδή αν μπορούν να τύχουν εφαρμογής και πώς. Και είμαι σίγουρη ότι και εσείς θα μεταφέρετε στα αρμόδια υπουργεία σας κάποιες από τις εισηγήσεις, για να τύχουν μελέτης, όπως επίσης και όλες οι εισηγήσεις θα δοθούν στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές της Βουλής των Αντιπροσώπων. Παρακαλώ. Εγερθείτε, παρακαλώ, και στο μικρόφωνό σας.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: Όλγα Καλακούτα, εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας.

Πρόεδρος: Ναι, βεβαίως, γιατρέ μου.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: Ευχαρίστως, αν επιθυμείτε, μπορούμε να δώσουμε απαντήσεις στα θέματα τα οποία...

Πρόεδρος: Μην μπούμε σε διάλογο. Παρακαλώ να καταγραφούν και, αν και εφόσον έχετε έντονη άποψη και στο τέλος θέλετε να τοποθετηθείτε, πολύ ευχαρίστως να τοποθετηθείτε. Θεωρώ όμως ότι και εσείς πιστεύετε πως είναι πολύ επωφελής αυτή η συζήτηση και έχουμε όλοι να κατανοήσουμε πράγματα. Ευχαριστώ πολύ τον κ. Ματθαίου. Ο κ. Γεώργιος Λουκά τώρα. Πατήστε το κουμπάκι στο μικρόφωνό σας, για να σας ακούμε καθαρά. Πείτε μας και τι εκπροσωπείτε.

**Εκπρόσωπος του Συνδέσμου Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης:
(Γεώργιος Λουκά)**

Γεώργιος Λουκά, πρόεδρος του Συνδέσμου Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Πρόεδρος: Μάλιστα, σας ακούμε.

Εκπρόσωπος του Συνδέσμου Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης:

Μέτρα προστασίας του ΓΕΣΥ από κατάρρευση. Το ΓΕΣΥ είναι η μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση του κυπριακού λαού, που έχει επιτευχθεί ύστερα από μακροχρόνιους αγώνες όλων των συνδικαλιστικών οργανώσεων, που χρονολογούνται από τη δεκαετία 1990-2000. Θυμάμαι τότε ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ΠΑΣΥΔΥ, ΠΟΕΔ, ΟΕΛΜΕΚ-ΟΛΤΕΚ, Αστυνομία, ΕΤΥΚ είχαν αποφασίσει να πάρουν δυναμικά μέτρα για την εφαρμογή του ΓΕΣΥ, αλλά αυτό οφείλεται και στους αγώνες όλων των συνδικαλιστικών οργανώσεων συμπεριλαμβανομένων των κομμάτων.

Η λειτουργία του ΓΕΣΥ πέρασε από χίλια μύρια κύματα και αναμφίβολα προσφέρει ιατροφαρμακευτική φροντίδα στους εγγεγραμμένους στο ΓΕΣΥ που ούτε οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν προσφέρουν στους πολίτες τους. Τα κρατικά και ιδιωτικά νοσηλευτήρια προσφέρουν σε άτομα με χαμηλά εισοδήματα, τα οποία θα ήταν αδύνατο να έχουν την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που προσφέρει σήμερα το ΓΕΣΥ. Σήμερα δυστυχώς το ΓΕΣΥ κινδυνεύει να καταρρεύσει από τις υπερχρεώσεις ασυνείδητων και κλεπτών γιατρών του ιδιωτικού τομέα που υπερχρεώνουν χιλιάδες ευρώ -έχω ακούσει και για εκατομμύρια, Θεός φυλάξοι- με αποτέλεσμα το ΓΕΣΥ να είναι υπερχρεωμένο και να μην μπορεί να συνεχίσει τη λειτουργία του χωρίς επιπρόσθετη χρηματική ενίσχυση από το κράτος και επιπρόσθετη φορολογία των πολιτών, όπως γίνεται και με τους αξονικούς τομογράφους και πολλές άλλες ατασθαλίες. Βρισκόμαστε στο παρά πέντε και το ΓΕΣΥ κινδυνεύει να βάλει λουκέτο και οι ασθενείς να χάσουν τις υπηρεσίες που έχουν σήμερα.

Απαιτούμε από το Υπουργείο Υγείας και τον ΟΚΥΠΥ να πάρουν δραστικά μέτρα, ώστε να περιοριστούν οι καταχρήσεις και υπερχρεώσεις, για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του ΓΕΣΥ. Οι ασθενείς από την πλευρά τους να περιορίσουν τις αχρείαστες ιατρικές εξετάσεις και τη συνταγογράφηση αχρείαστων φαρμάκων, γιατί περιορίζουν τις δαπάνες του ΓΕΣΥ, για να μπορέσει να συνεχίσει τη λειτουργία του το ΓΕΣΥ. Το ΓΕΣΥ και τα μάτια μας! Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Να 'στε καλά! Αντιλαμβάνομαι ότι το ΓΕΣΥ θα μονοπωλήσει αρκετά τη συζήτηση και είναι πολύ φυσιολογικό, όπως επίσης θα πρέπει να δούμε και κενά ή αδυναμίες, για να μπορέσουμε να τα βελτιώσουμε, αλλά νομίζω συμφωνούμε όλοι και όλες ότι είναι η μεγαλύτερη κοινωνική μεταρρύθμιση, την οποία πρέπει πάση θυσία να προστατεύσουμε. Ο επόμενος ομιλητής είναι ο κ. Αντώνιος Δημητριάδης. Κύριε Δημητριάδη. Έτσι, να προσπαθήσουμε να είμαστε όλοι και όλες πιο σύντομοι, για να σας ακούσουμε όλους. Ναι.

Πρόεδρος της Οργάνωσης Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου: (Αντώνιος Δημητριάδης)

Η Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου χαιρετίζει τη σημερινή 23^η συνεδρία της Βουλής των Γερόντων. Η οργάνωσή μας όπως και κάθε χρόνο έτσι και φέτος συνεργάστηκε και με τις δύο επιτροπές για την όσο το δυνατόν καλύτερη ετοιμασία των δύο εκθέσεων.

Αναφερόμενοι στην πανδημία δε θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε και στο βαρύ τίμημα που οι ηλικιωμένοι πληρώνουν εξαιτίας του κορωνοϊού τόσο στην Κύπρο όσο και παγκοσμίως. Δράττομαι της ευκαιρίας, για να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όσους εργάζονται στα νοσηλευτήρια και αλλού για την ανακούφιση των παθόντων.

Ο εγκλεισμός και η αδράνεια, σύμφωνα με μελέτες, επιφέρουν πολλαπλά περιστατικά κατάθλιψης και θνησιμότητας στους ηλικιωμένους. Οι ηλικιωμένοι αποτελούν το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού. Οι ηλικιωμένοι είναι τα πρώτα θύματα του οικονομικού χάους. Πώς μπορούμε να ξεχάσουμε ότι από αρχαιοτάτων χρόνων η ηλικιακή αυτή ομάδα του πληθυσμού πλούτισε τις κοινωνίες και τα έθνη με τη σοφία, την πείρα και την αυτοθυσία που επισωρεύει η ζωή; Πώς μπορούμε να ξεχάσουμε ότι χωρίς το χθες δε θα υπήρχε το σήμερα και δε θα διασφαλιζόταν και το αύριο;

Θα ήθελα με την ευκαιρία αυτή να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας προς την Πρόεδρο της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου για την ευαισθησία και το ενδιαφέρον της για τα θέματα των ηλικιωμένων. Ευχαριστούμε και για την παρουσία της εδώ, που προεδρεύει δείχνοντας εμπράκτως και την ευαισθησία της.

Βλέποντας και συζητώντας και πάλι σήμερα, στην 23^η συνεδρία της Βουλής των Γερόντων,

τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τρίτη ηλικία, παρατηρούμε ότι πλείστα θέματα παραμένουν και επαναλαμβάνονται, γεγονός που πιστεύω δε μας τιμά. Η μερική απασχόληση της λειτουργού της Βουλής των Γερόντων δε βοηθά· ίσως είναι η πιο σημαντική αιτία στη μη προώθηση των εκκρεμούντων θεμάτων. Η Βουλή των Γερόντων χρειάζεται λειτουργό, για να μπορεί να παρακολουθεί, αλλά και να προωθεί τα εκκρεμούντα θέματα. Ο συντονισμός της λειτουργού είναι απαραίτητος. Αναμένουμε, επαναλαμβάνοντας και σήμερα το πάγιο αίτημα προς την Υπουργό Εργασίας ή και την Υφυπουργό Πρόνοιας να στηριχθεί ο θεσμός και το συντομότερο η λειτουργός να εργάζεται με πλήρες ωράριο. Η επιπρόσθετη οικονομική επιβάρυνση είναι ελάχιστη. Πιστεύουμε ότι θα πρέπει τάχιστα να θεσμοθετηθεί η θέση της λειτουργού της Βουλής των Γερόντων και παρακαλούμε την Πρόεδρο της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου όπως συμβάλει και αυτή προς την επίτευξη του σκοπού αυτού.

Βρισκόμαστε στην εποχή της ψηφιοποίησης και η πρόσβαση των ηλικιωμένων στην τεχνολογία είναι απαραίτητη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί το όλο ζήτημα. Η ψηφιοποίηση μπορεί να γίνει μέρος της καταπολέμησης της μοναξιάς των ηλικιωμένων. Θα συνεχιστούν με πιο εντατικό τρόπο τα μαθήματα για την εκμάθηση των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Πάγιο αίτημά μας είναι ο διορισμός Επιτρόπου Τρίτης Ηλικίας. Βλέπουμε μετά λύπης μας την αδράνεια του Φορέα Τρίτης Ηλικίας, του Εθνικού Σχεδίου Δράσης και άλλων επιτροπών. Επιβάλλεται η επαναδραστηριοποίηση όλων των επιτροπών. Παρά τις επιβεβαιώσεις του Υπουργείου Εργασίας ότι το έντυπο με τα δικαιώματα των ηλικιωμένων είναι έτοιμο, βλέπουμε μετά λύπης μας ότι τούτο καθυστερεί.

Κόκκινο Κουμπί. Ευελπιστούμε ότι σύντομα όλα θα είναι έτοιμα για την πλήρη εφαρμογή προς όφελος των ηλικιωμένων που μένουν μόνοι, με προβλήματα.

Πιστεύουμε ότι είναι καιρός οι ποδίατροι να ενταχθούν και αυτοί στο ΓΕΣΥ, για να αποφευχθούν πολλαπλά προβλήματα των κάτω άκρων των ηλικιωμένων.

Τα άτομα με αναπηρίες επιβάλλεται να τυγχάνουν προτεραιότητας παντού.

Επιβάλλεται η εφαρμογή του νόμου για το κάπνισμα.

Ένα κοινωνικό πρόβλημα που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με κάθε σοβαρότητα είναι η κακομεταχείριση και εκμετάλλευση των ηλικιωμένων.

Δράττομαι της ευκαιρίας αυτής, για να ευχαριστήσουμε την Υπουργό Εργασίας κ. Ζέτα Αιμιλιανίδου και την Υφυπουργό Πρόνοιας για το ενδιαφέρον και την ευαισθησία για τα θέματα της τρίτης ηλικίας και τα όσα έπραξε η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια για την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, αλλά και όλων των πολιτών. Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Ευχαριστώ και εγώ πάρα πολύ. Παρακαλώ, αν έχετε κάποιες καταθέσεις - βλέπω ότι κρατάτε τις ομιλίες, εισηγήσεις ή καταθέσεις σας - για σκοπούς ευκολίας και των στενογράφων μας να τις καταθέσετε εδώ στις γραμματείες, αν και εφόσον το επιθυμείτε.

Να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ, κύριε Δημητριάδη, για τα καλά σας λόγια. Σας διαβεβαιώ ότι εδώ εκπροσωπώ όλους τους συναδέλφους και όλες τις συναδέλφισσες και όλοι, μηδενός εξαιρουμένου και μηδεμιάς εξαιρουμένης, έχουμε την ίδια ευαισθησία γι' αυτό το πολύ σημαντικό ζήτημα.

Έχουμε εκπρόσωπο του Υφυπουργείου Πρόνοιας εδώ; Μάλιστα, ωραία. Οπότε, καταγράφετε αυτά τα οποία έχουν λεχθεί.

Όπως επίσης θα θέλαμε και μια επίσημη ενημέρωση για το Κόκκινο Κουμπί από τον κ. Ζαχαριάδη, το οποίο θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό και σωστά έχει αναφερθεί από τον κ. Αντώνιο Δημητριάδη. Προχωράμε στον κ. Στέλιο Χριστοδούλου από τον Σύνδεσμο Καρδιοπαθών. Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συνδέσμου Καρδιοπαθών: (Στέλιος Χριστοδούλου)

Εγώ θα ήθελα μόνο στην εισήγηση της Επιτροπής Υγείας, στη θέση των φαρμάκων, στον αριθμό 6, να προστεθεί το πιο κάτω:

«Ζητούμε επίσης την αντικατάσταση των υφιστάμενων πρωτοκόλλων για τα φάρμακα και την εισαγωγή των ευρωπαϊκών πρωτοκόλλων, όπως έχουν εγκριθεί από τις ευρωπαϊκές ιατρικές εταιρείες».

Αυτό είναι πολύ σημαντικό, γιατί μέχρι τώρα εφαρμόζονται πρωτόκολλα τα οποία έχουν εγκριθεί πριν από πολλά χρόνια. Τα φάρμακα έχουν αλλάξει, οι τρόποι νοσηλείας έχουν αλλάξει, όμως εμείς μένουμε με τα παλιές γενιάς φάρμακα, τα οποία ταλαιπωρούν τους ασθενείς και τους στερούν τη δυνατότητα να έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής.

Έχω να κάνω και μια παρατήρηση: Στις 30 Σεπτεμβρίου 2021 έχω παρευρεθεί στη Συμβουλευτική Επιτροπή Φαρμάκων, έχουμε συζητήσει για τα νέα καινοτόμα αντιπηκτικά φάρμακα, τα λεγόμενα NOACs, τα οποία, ειδικά για την κολπική μαρμαρυγή, είναι τα πλέον κατάλληλα, όμως από τις 30 Σεπτεμβρίου μέχρι σήμερα δεν έχει ληφθεί η απόφαση και αναμένουμε να βγει σύντομα μια απόφαση γι' αυτά τα φάρμακα. Τα φάρμακα αυτά είναι πανάκριβα, δυστυχώς δεν τα παραχωρούν τα φαρμακεία, είναι €80 περίπου το κάθε πακέτο των είκοσι οκτώ. Και δυστυχώς πολλοί ασθενείς, ειδικά με κολπική μαρμαρυγή, καταφεύγουν να παίρνουν τα φάρμακα από άλλες πηγές, το οποίο δεν τιμά τον τόπο μας. Έχω να πω και κάτι για την Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας, είναι στο άρθρο 3, αφορά τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων, θα ήθελα να προστεθεί στην πρώτη γραμμή, να είναι «Η θεσμική οργάνωση και η λειτουργία των Κέντρων Ηλικιωμένων, καθώς και η

χρηματοδότηση από το κράτος, ώστε να βοηθήσει τα μέγιστα τους ηλικιωμένους». Αυτά τα ΚΑΠΗ, απ' ό,τι γνωρίζω, στις ευρωπαϊκές χώρες -πιστεύω ότι και η Κύπρος είναι ευρωπαϊκή χώρα- πρέπει να θεσμοθετηθούν, ώστε να προσφέρουν πραγματικά τη βοήθεια που πρέπει στους ανθρώπους και την ψυχολογική στήριξη. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Πρόεδρος: Κι εγώ ευχαριστώ, κύριε Χριστοδούλου. Πολύ σωστά! Να μου επιτρέψετε να πω ότι με έχει ενημερώσει ο κ. Καυκαλιάς ότι έχει ενημερώσει ο κ. Ζαχαριάδης για το Κόκκινο Κουμπί προηγουμένως - αυτά παθαίνουμε όταν δεν είμαστε όλη τη διάρκεια της συνεδρίας στην αίθουσα - οπότε ευχαριστούμε πάρα πολύ. Αλλά να σας διαβεβαιώσω, κύριε Ζαχαριάδη, ότι πολύ σύντομα θα το δούμε στην αρμόδια επιτροπή, γιατί θέλουμε να ξέρουμε πότε θα γίνει, ποια είναι η πορεία υλοποίησης. Να θυμίσω, από την προηγούμενη κοινοβουλευτική θητεία αναμένουμε το συγκεκριμένο θέμα και ευελπιστώ ότι πολύ σύντομα θα ακούσω ότι προχωρά προς υλοποίηση. Λοιπόν, να ευχαριστήσω τον κ. Χριστοδούλου για τα σχόλιά του και να γίνουν οι ανάλογες τροποποιήσεις σε εισηγήσεις, όπως ακριβώς τα έχει αναλύσει. Και να δοθεί απάντηση, επίσης, για το τι γίνεται με τη συγκεκριμένη επιτροπή, όπως ακριβώς το έχει θέσει, κυρία Καλακούτα. Ευχαριστώ πολύ. Ο κ. Αντώνης Παπαντωνίου, παρακαλώ, από τη Νέα Αγροτική Κίνηση.

Παρευρισκόμενος: Αποχώρησε.

Πρόεδρος: Αποχώρησε; Πείτε μας. Πάρτε το μικρόφωνό σας και εγερθείτε και αναφέρετε μας αυτό που λέτε, για να ακούσω.

Παρευρισκόμενος: Ναι. Ο κ. Παπαντωνίου αποχώρησε. Πήγε να πάρει το εγγονάκι του από το σχολείο.

Πρόεδρος:

(Χαμογελώντας)

Ε, καθυστερήσαμε! Τον ευχαριστούμε πολύ και εσάς που μας ενημερώνετε. Και προχωρούμε στον πατέρα Γεωργίου Κωνσταντίνο, ΕΣΣΕ Λάρνακας. Ναι, πάτερ μου, σας ακούμε.

Εκπρόσωπος του Επαρχιακού Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού (ΕΣΣΕ) Λάρνακας: (Πατήρ Κωνσταντίνος Γεωργίου)

Εγώ δε θα ακολουθήσω, ας πούμε, το τακτικό χαιρετίσμα, απλώς θα σας χαιρετίσω όλους μαζί. Εν Χριστώ αδελφοί, χαίρετε! Ως κληρικός τώρα είμαι μόνος εδώ, γι' αυτό αισθάνομαι την ανάγκη να ευχηθώ σε όλους καλό στάδιο αρετών, καλή Σαρακοστή να περάσουμε,

καλή Ανάσταση να φθάσουμε και μαζί να γιορτάσουμε και την ανάσταση της μαρτυρικής μεγαλονήσου μας, που βρίσκεται για σαράντα οκτώ χρόνια στον Γολγοθά!

Εκείνο που ήθελα να πω τώρα, ζώντας τα τελευταία δύο χρόνια στο Ογκολογικό Τμήμα της Τραπέζης Κύπρου, είμαι γεμάτος συγκίνηση, γιατί, βλέποντας και μικρούς και νέους, αλλά και ηλικιωμένους πόσο ταλαιπωρημένοι είναι... Αυτοί οι άνθρωποι χρειάζονται στήριξη για επιβίωση. Βλέπω να πηγαίνει το ταξί να τους παίρνει, να τους φέρνει. Αυτοί οι άνθρωποι πίνουν μια σύνταξη και τα δίδουν όλα σχεδόν για την υγεία τους. Γι' αυτό, παρακαλώ, μέσα στους προϋπολογισμούς που παρουσιάζει το Υπουργείο Υγείας να θέσει και ένα θέμα επιδόματος στους καρκινοπαθείς, διότι τα φάρμακα που παίρνουν είναι πανάκριβα, άλλα τα παραχωρεί, ας πούμε, το Ογκολογικό Τμήμα, άλλα σου δίδουν συνταγή να τα πάρεις απ' έξω. Παρ' όλο που είναι στο ΓΕΣΥ, κάθε φορά που θα πάρεις φάρμακα χρειάζεσαι €20 με €30. Τα ζω τούτα τα τελευταία δύο χρόνια με την πρεσβυτέρα μου, γι' αυτό... Δε λέω το προσωπικό μου, λέω για τους υπόλοιπους ηλικιωμένους, που τους βλέπω πόσο ταλαιπωρημένοι είναι. Αυτοί οι άνθρωποι χρειάζονται στήριξη. Γι' αυτό το υπουργείο, αν έχει, ας πούμε, να το πω, ψυχολόγους, να επισημάνουν τέτοιες θέσεις, ας πούμε, που βρίσκονται αυτοί οι άνθρωποι. Και δεν είναι κακό μια επίσκεψη, για να τους ανεβάσουμε την ψυχολογία τους. Σας ευχαριστώ πολύ.

Πρόεδρος: Κι εμείς, πάτερ, για την παρέμβασή σας. Ευρύτερα, εκτιμώ, θα μου επιτρέψετε να προσθέσω, ότι το θέμα της ψυχολογικής στήριξης πρέπει να το δούμε ως πολιτεία πιο εμπεριστατωμένα. Είναι κάτι που και το ίδιο το υπουργείο, τα υπουργεία, γιατί δεν αφορά μόνο ένα υπουργείο, έχουν επισημάνει αρκετές φορές και είμαι σίγουρη ότι είναι κάτι συγκεκριμένο που θα μας απασχολήσει και στη συνέχεια. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ. Και προχωρούμε στην κ. Έλση Πραξιτέλους. Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος του Συνδέσμου Πρόληψης Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ): (Έλση Πραξιτέλους)

Σας χαιρετώ όλους! Είμαι η Έλση Πραξιτέλους και προέρχομαι από τον ΣΠΑΒΟ. Ως αντιπρόσωπος του ΣΠΑΒΟ θα μιλήσω για τη βία την οποία υφίστανται ηλικιωμένοι κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19.

Πρόεδρος: Που γνωρίζουμε, αν μου επιτρέψετε, πόσο έχει επιδεινωθεί η κατάσταση, ακριβώς λόγω του εγκλεισμού και της πανδημίας και έχουν έρθει στην επιφάνεια αρκετά ανησυχητικοί αριθμοί και γι' αυτό υπάρχει μια ανησυχία από τον ΣΠΑΒΟ, που οφείλω να πω και δημοσίως ξανά ότι επιτελεί ένα αξιολογότερο έργο και χαίρομαι πολύ που είστε εδώ. Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος του ΣΠΑΒΟ: Ευχαριστώ για τα καλά σας λόγια.

Η βία κατά των ηλικιωμένων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 περιλαμβάνει σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική βία, οικονομική κατάχρηση και παραμέληση, με καταστροφικές συνέπειες στη σωματική και ψυχική υγεία τους, που σε κάποιες περιπτώσεις οδηγούσε και στον θάνατο.

Η βία κατά των ηλικιωμένων έχει αυξηθεί κατακόρυφα από τις αρχές της πανδημίας και της επιβολής περιοριστικών μέτρων μετακίνησης. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δηλώνει ότι οι αναφορές για παραμέληση και κακομεταχείριση δεκαπλασιάστηκαν. Η βία σημειώθηκε σε σπίτια, σε ιδρύματα, όπως σε εγκαταστάσεις μακροχρόνιας φροντίδας, και διαδικτυακά με μια αύξηση των πρακτικών απάτης που κατευθύνονται σε ηλικιωμένα άτομα.

Ειδικά για τα ηλικιωμένα άτομα εντοπίστηκαν:

- προβλήματα κινητικότητας, που περιορίσαν τις ευκαιρίες αναζήτησης βοήθειας,
- εμπόδια στην πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες χρησιμοποιώντας νεότερες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου,
- ενθάρρυνση ή και αναγκασμός να παραμείνουν στην καραντίνα πολύ περισσότερο, λόγω του υψηλότερου κινδύνου μόλυνσης, που οδήγησε σε παράταση της κοινωνικής απομόνωσης, μοναξιάς, προβλήματα ψυχικής υγείας, κατάθλιψη και άγχος και αύξηση της κακοποίησης,
- σωματική εξάρτηση από άλλα μέλη του νοικοκυριού ή φροντιστές, παραδείγματος χάριν φαγητό, ντύσιμο, χρήση μπάνιου και οικονομική εξάρτηση, που αύξησε την επικινδυνότητα της βίας,
- μειώσεις προσωπικού σε ιδρύματα μακροχρόνιας φροντίδας και αναστολή των οικογενειακών επισκέψεων, αυξάνοντας την απομόνωση και τον ήδη υψηλό κίνδυνο βίας και παραμέλησης,
- παρατεταμένη έκθεση στους κακοποιούς τους αύξησε τον κίνδυνο της συχνότητας της βίας.

Οι κυβερνήσεις και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να προσέξουν τα πιο κάτω:

- Να ευαισθητοποιήσουν το κοινό για τον αυξημένο κίνδυνο στα ηλικιωμένα άτομα.
- Παροχή πληροφοριών μέσω ραδιοφώνου, τηλεόρασης, έντυπων μέσων και του διαδικτύου για το πώς τα θύματα μπορούν να αναζητήσουν βοήθεια και να λάβουν υποστήριξη με ασφάλεια.
- Σε βασικές υπηρεσίες τροφίμων και φαρμάκων, αλλά και χώρων εξέτασης για COVID-19 να δίδονται πληροφορίες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες βοήθειας.
- Να παρέχουν δυνατότητες μετακίνησης των ηλικιωμένων ατόμων με κινητικά προβλήματα, έτσι ώστε να μπορέσουν να εγκαταλείψουν τον τόπο διαμονής τους.

- Συντονισμένες ενέργειες απ' όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.
 - Εκπαίδευση λειτουργών πρώτης γραμμής για την αναγνώριση των θυμάτων και τη διαχείρισή τους.
- Ευχαριστώ που με ακούσατε.

Πρόεδρος: Και εγώ ευχαριστώ πάρα πολύ. Θέλω να πω ότι στον συγκεκριμένο τομέα έχουν αλλάξει πάρα πολλά, έχουν ισχυροποιηθεί οι νομοθεσίες και βελτιωθεί, ακριβώς για όλα αυτά τα οποία πολύ σωστά θέσατε, για να μπορέσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε το κοινό. Βεβαίως χρειάζεται να γίνουν περισσότερες δράσεις, περισσότερες πρωτοβουλίες, γιατί η ενημέρωση γι' αυτά τα ζητήματα είναι το άλφα και το ωμέγα, να ξέρουμε πού μπορούμε να απευθυνθούμε. Χρειάζεται λοιπόν, συμφωνώ μαζί σας, να βρούμε τους τρόπους να παρέχουμε ακόμα περισσότερες πληροφορίες στον κάθε πολίτη και στην κάθε πολίτισσα ξεχωριστά και βεβαίως απαιτείται πάντοτε οριζόντια προσέγγιση από όλους τους αρμόδιους φορείς για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κυρία Πραξιτέλους.

Εκπρόσωπος του ΣΠΑΒΟ: Κι εγώ το ίδιο.

Πρόεδρος: Να 'στε καλά. Και προχωράμε στον κ. Στέλιο Μνάσωνος από το ΕΣΣΕ Λευκωσίας. Σας ακούμε.

**Εκπρόσωπος του Επαρχιακού Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού (ΕΣΣΕ)
Λευκωσίας: (Στέλιος Μνάσωνος)**

Έντιμη κυρία Πρόεδρε, αγαπητοί κύριοι βουλευτές, αγαπητοί σύνεδροι.

Η παρέμβασή μου αφορά σε δύο θέματα. Το πρώτο θέμα σχετίζεται με την τοποθέτηση ανελκυστήρων σε προσφυγικούς συνοικισμούς. Όταν εγκαταστάθηκαν στους προσφυγικούς συνοικισμούς οι σημερινοί ένοικοι, ίσως για τους πιο πολλούς να ήταν άσκηση το να ανεβοκατεβαίνουν τις σκάλες στα διαμερίσματά τους στην ηλικία των τριάντα και σαράντα χρόνων. Σήμερα, μισό σχεδόν αιώνα μετά, στην ηλικία των ογδόντα και ενενήντα χρόνων, ασφαλώς και δεν είναι άσκηση, αλλά ταλαιπωρία και άκρως επικίνδυνο εγχείρημα για τη σωματική τους ακεραιότητα. Γι' αυτό και η κυβέρνηση οφείλει να αφουγκραστεί τη φωνή της αρμόδιας επιτροπής και να υλοποιήσει το δίκαιο και διαχρονικό αίτημα αυτών των ηλικιωμένων που παραμένουν έγκλειστοι στα διαμερίσματά τους για χρόνια πολύ πιο πριν από την εμφάνιση του κορωνοϊού. Πρέπει να προσθέσω ότι χαίρομαι, γιατί ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών μάζ ενημέρωσε πριν από λίγο ότι άρχισε να υλοποιείται σταδιακά αυτό το αίτημα.

Το δεύτερο θέμα που ήθελα να θίξω σχετίζεται με την ψυχαγωγία και την πνευματική ανάταση και ενδυνάμωση των ηλικιωμένων, ιδιαίτερα όσων διαβιούν σε στέγες ή κέντρα

εξυπηρέτησης ηλικιωμένων. Εισηγούμαι να δοθούν οδηγίες σε όλα τα σχολεία με εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας να επισκέπτονται οι μαθητές μας μία ή δύο φορές τον χρόνο στέγες ή πολυδύναμα κέντρα εξυπηρέτησης ηλικιωμένων του δήμου ή της κοινότητάς τους κατά την περίοδο των Χριστουγέννων, του Πάσχα ή κατά την καθιερωμένη Διεθνή Ημέρα των Ηλικιωμένων.

Επειδή τυγχάνει να είμαι μέλος διοικητικού συμβουλίου στέγης ηλικιωμένων και πλείστες φορές προσκλήθηκα και παρευρέθηκα σε επισκέψεις μαθητών στο ίδρυμα, αλλά και σε επισκέψεις ιερωμένων εκ μέρους της εκκλησίας μας, σας βεβαιώνω, αγαπητοί σύνεδροι, ότι η χαρά που νιώθουν εκείνες τις ώρες οι ηλικιωμένοι μας είναι απερίγραπτη. Είναι όμορφες, ανεπανάληπτες στιγμές γι' αυτούς, όταν τους επισκέπτονται στο ίδρυμα, μέσα στο «σπίτι» τους, νέα παιδιά, οι μαθητές μας και τους ψάλλουν τα κάλαντα ή το «Χριστός Ανέστη».

Είναι έμπρακτη απόδειξη ότι οι νέοι νοιάζονται γι' αυτούς, ότι δεν είναι αποκομμένοι από την κοινωνία και ότι αναγνωρίζουν και τιμούν την προσφορά τους σε αυτό τον τόπο. Ας μην αφήνεται λοιπόν αυτό το θέμα στην καλή θέληση ή την πρωτοβουλία των διευθυντών ή των εθελοντικών ομάδων των σχολείων, αλλά με εγκύκλιο του αρμόδιου υπουργείου ας καθιερωθούν και γίνουν θεσμός αυτές οι επισκέψεις που ασφαλώς έχουν αμφίδρομη ωφέλεια και για τους νέους μας, αλλά και για τους ηλικιωμένους μας. Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Ευχαριστώ κι εγώ. Είμαι σίγουρη καταγράφει ο κ. Τσολάκης. Επίσης να πούμε ότι ο κ. Μαθιόπουλος έφυγε. Δε θα σχολιάζω ιδιαίτερα, γιατί μου είπε ο κ. Ηλίας να προχωρήσουμε, για να σας ακούσουμε όλους, γιατί κάποιος, κάποιες έχετε έρθει από μακριά, οπότε αν προχωρούμε με τον κ. Χρίστο Παπαδόπουλο, ΕΣΣΕ Λεμεσού. Σας ακούμε, κύριε Παπαδόπουλε.

**Εκπρόσωπος του Επαρχιακού Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού (ΕΣΣΕ) Λεμεσού:
(Χρίστος Παπαδόπουλος)**

Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε, αν σιωπά κάποιος, να σιωπά από αγάπη. Αν μιλά, να μιλά από αγάπη. Αν διορθώνει κάποιος, να διορθώνει από αγάπη. Κι εγώ διαπίστωσα, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, ότι όλοι emίλησαν με αγάπη και τοποθετήθηκαν πάνω στις εκθέσεις που υπέβαλαν η Επιτροπή Πρόνοιας και Υγείας.

Συμφωνώ με όλα αυτά, αλλά θα επισημάνω κάποια πράγματα. Για τις στέγες ηλικιωμένων πιστεύω ότι χρειάζεται συχνότερος έλεγχος από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, όπως τοποθέτηση κοινωνικών λειτουργών σε μεγάλα ιδιωτικά γηροκομεία. Άκουσα για το Κόκκινο Κουμπί. Πρέπει να πω ότι πριν από πολλά, πολλά χρόνια το Γραφείο Ευημερίας, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας -και με ακούει η συνάδελφος εδώ- εφάρμοσε

κάποιο παρόμοιο πρόγραμμα το οποίο εκάλυπτε τότε το δημόσιο βοήθημα. Ίσως να ψάξουν να ανακαλύψουν πώς ελειτούργησε αυτό το πρόγραμμα.

Όσον αφορά τα ΚΑΠΗ κέντρα ενηλίκων, να ενθαρρυνθούν οι δήμοι, οι κοινότητες, τα συμβούλια κοινοτικής ευημερίας να δημιουργήσουν ακόμα περισσότερα και να στελεχωθούν σωστά.

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος του ΕΣΣΕ Λεμεσού: Δημιουργία περισσότερων γηριατρείων και κέντρων αποκατάστασης. Έχει ειπωθεί και προηγουμένως να υπάρχουν κάποια προγράμματα για την ψυχολογική στήριξη μοναχικών ατόμων ή και ζευγαριών μεγάλης ηλικίας.

Θα τοποθετούσα και κάτι που δεν το έχω ακούσει ποτέ, αλλά θα το θέσω, ως κοινωνικός λειτουργός: την αναδοχή ηλικιωμένων. Όπως υπάρχει αναδοχή παιδιών, να γίνει αναδοχή ηλικιωμένων. Μπορούν να το τρέξουν οι υπηρεσίες και να το δουν και, κλείνοντας, θέλω να λέω - τζιαι το επανέλαβα και σε άλλες συνόδους - ότι στο μέσο κάθε συνόδου της Βουλής των Γερόντων να γίνεται μια αξιολόγηση αυτών που λέμε, για να μπορούμε να προχωρούμε και να εφαρμόζουμε νέα προγράμματα. Ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Να 'στε καλά. Θα σχολιάσω καθηκόντως την τελευταία σας, αν μου επιτρέψετε, εισήγηση, την οποία βρίσκω εξαιρετικά σημαντική, αν θα πρέπει δηλαδή είτε στο μέσο ή, ακόμα και όταν αυτό δεν είναι εφικτό, τουλάχιστον σε κάθε επόμενη σύνοδο, συγκριτικά με την προηγούμενη, να βλέπουμε το τι υλοποιείται, τι δεν έχει υλοποιηθεί και να προχωράμε. Και θα μου επιτρέψετε του χρόνου - και απευθύνομαι και προς τις υπηρεσίες μας - να δούμε τη διαρρύθμιση, για να μπορέσουμε να αφιερώσουμε περισσότερο χρόνο και ένα συγκεκριμένο μέρος να αφορά τη σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά και περισσότερη ώρα, για να ανταλλάξουμε απόψεις και λιγότερη ώρα, για να μιλάμε εμείς οι αρμόδιοι φορείς. Ναι, ναι, κύριε Δημητριάδη.

Εκπρόσωπος της Οργάνωσης Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου:

Είναι εκεί που λέμε ότι υπάρχει μεγάλη...

Πρόεδρος: Ανάγκη.

Εκπρόσωπος της Οργάνωσης Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου: Έλλειψη και ανάγκη...

Πρόεδρος: Θα το δούμε.

Εκπρόσωπος της Οργάνωσης Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου:

Ανάγκη για τη λειτουργό.

Πρόεδρος: Θα το δούμε, ευχαριστώ. Θα σημειωθεί, θα το σημειώσουν οι υπηρεσίες της Βουλής των Αντιπροσώπων, τις οποίες επ' ευκαιρία ευχαριστώ που έχουν προετοιμάσει τόσο άψογα τη σημερινή Βουλή των Γερόντων, η οποία Βουλή των Γερόντων νομίζω είναι

καιρός, το έχει πει προηγουμένως η κ. Ατταλίδου, να σκεφτούμε να μετονομαστεί σε «Βουλή Πρεσβυτέρων». Θα το δούμε και αυτό. Θα προχωρήσουμε στον κ. Μιχαλάκη Γεωργίου από την ΠΟΠ.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων: Αγαπητή Πρόεδρε της Βουλής, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες. Έχω εγγράψει ένα θέμα με τίτλο «Επίδομα μάνας και κίνητρα στους νέους για δημιουργία οικογένειας».

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων: Το θέμα αυτό το έχω εγείρει πολλές φορές στη Βουλή των Γερόντων, τρεις-τέσσερις φορές, κάτι έχει γίνει, αλλά δεν υλοποιήθηκε. Ζητώ να ακούσετε εσείς που είστε νέα στη Βουλή των Αντιπροσώπων, να εγκύψετε με προσοχή και ό,τι μπορεί να γίνει να γίνει.

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων: Είχα πει παλιά ότι ο κ. Ερντογάν, όταν ήταν Πρωθυπουργός, ήρθε στη Λευκωσία πριν από είκοσι χρόνια και μία δημοσιογράφος τον ερώτησε: «Κύριε Πρωθυπουργέ, θέλουμε να τα βρούμε με τους σύνοικους Ελληνοκύπριους». Τότε με έντονο ύφος τι της είπε; «Κυρά μου, είστε παντρεμένη;», «Ναι, κύριε Πρόεδρε», «Παιδιά έχεις;», «Όχι», «Τότε κάντε παιδιά», της είπε. Τι εσήμαιναν αυτό, αγαπητή Πρόεδρε της Βουλής; Εσήμαιναν ότι τη μισή Κύπρο την επήρανε με τον πόλεμο, την άλλη μισή θα την πάρουν με την πληθυσμιακή αναλογία. Το ίδιο που συμβαίνει και τώρα γύρω μας. Έτσι ζητώ να δώσουν κίνητρα στους νέους να μπορούν να παντρεύονται και να κάμνουν παιδιά, τέσσερα, πέντε παιδιά, για να μπορεί αυτός ο τόπος να επιβιώσει, διαφορετικά θα χαθούμε. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Πρόεδρος: Κι εγώ σας ευχαριστώ πολύ. Είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα το θέμα της υπογεννητικότητας, το θέμα του δημογραφικού. Είναι διαχρονικό σας αίτημα, ως Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων, και τίθεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Οφείλω όμως να πω ότι όποια απόφαση είναι εκτελεστική αρμοδιότητα, δηλαδή δεν μπορεί με μια πρόταση νόμου να καθοριστεί, συνεπάγεται αύξηση του προϋπολογισμού και είναι αρμοδιότητα της κυβέρνησης. Είμαι σίγουρη ότι είναι κάτι το οποίο εξετάζεται και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, εξού και μετά την κρίση -την οικονομική κρίση- έχουν επανέλθει κάποιες αποκοπές. Εντούτοις, είναι ένα ζήτημα, το οποίο πρέπει να το δούμε σοβαρά και ολιστικά, γιατί είναι πάρα πολύ σοβαρό. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Και προχωράμε στον κ. Σοφοκλή Κωνσταντίνου από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών.

Εκπρόσωπος του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών: (Σοφοκλής Κωνσταντίνου)

Λέγομαι Σοφοκλής Κωνσταντίνου, εκπροσωπώ τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών, πριν από εμένα τον εκπροσωπούσε ο Πέτρος Μάρκου.

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών: Θέλω πρώτα να ευχαριστήσω και να συγχαρώ τους οργανωτές και την Πρόεδρο για τη μονόλεπτη σιγή την οποία τηρήσαμε στην αρχή στη μνήμη του Πέτρου Μάρκου. Ήταν άτομο προσφοράς, όχι μόνο συμμετείχε, αλλά ίδρυσε και οργανώσεις φιλανθρωπικές, και λέω άτομο προσφοράς, όπως και όλοι οι παρευρισκόμενοι.

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών: Και αποτελεί τιμή για εκείνους που τον τιμούν, διότι είναι παράδειγμα προς μίμηση. Οι εκθέσεις των επιτροπών σίγουρα είναι σημαντικές και είναι καλά να χωριστούν τα όσα αιτήματα αναφέρονται σε εκείνα τα οποία δεν έχουν κόστος και μπορούν να προωθηθούν, αν είναι θέμα διαδικασιών, και τα υπόλοιπα να ιεραρχηθούν ανάλογα με το τι στοιχίζουν και μπορούν τα αρμόδια γραφεία, οι υπηρεσίες του κράτους να καλέσουν τους προέδρους ή τις επιτροπές να τα προωθήσουμε ανάλογα με το τι στοιχίζει το κάθε αίτημα.

Και δύο εισηγήσεις, οι οποίες μπορεί να λέχθηκαν, αλλά δε λέχθηκαν άμεσα. Εισηγούμαι να διευρυνθεί το σχέδιο επιχορηγήσεων σε ξενοδοχεία της Κύπρου. Το θέμα το σημερινό είπαμε ότι είναι η επιδημία, έχουμε επηρεαστεί σοβαρά από την απομόνωση και τον εγκλεισμό και είναι καιρός να δοθούν οι ευκαιρίες εις την τρίτη ηλικία να βγει από τον εγκλεισμό και τον περιορισμό και ο καλύτερος τρόπος -κατά τη γνώμη μου- είναι ο εσωτερικός τουρισμός. Λύνει πάρα πολλά προβλήματα και από τα οικονομικά, τους πολέμους και τις θέσεις στα ξενοδοχεία κ.λπ. και, αντί να παραμένει το αίτημα, το πρόβλημα αυτό στους δικαιούχους του ΕΕΕ, μπορεί να επεκταθεί και στους συνταξιούχους. Το μόνο κριτήριο να είναι αν είναι κάποιος συνταξιούχος, δικαιούται και να υπάρχει επιχορήγηση.

Η δεύτερη εισήγηση είναι και η διαπίστωση ότι, αφού η τρίτη ηλικία έχει το μεγαλύτερο ποσοστό εμβολιασμών, γιατί να έχει και τον μεγαλύτερο αριθμό απωλειών από την επιδημία; Η προσωπική μου εκτίμηση είναι ότι αυτοί που χάνονται, αυτοί που χάθηκαν, στην πλειοψηφία τους ήταν άτομα -και το λέει και η στατιστική που μας ανακοινώνεται κάθε μέρα από το ραδιόφωνο- τα οποία δεν εμβολιάστηκαν. Γιατί άραγε δεν εμβολιάστηκαν; Άραγε ήταν επιθυμία δική τους; Η εισήγηση αυτή μπορεί να ενταχθεί και στην προηγούμενη εισήγηση για τη βία στους συνταξιούχους. Πιστεύω ότι αρκετά άτομα είναι

εξαρτώμενα άλλων αντιεμβολιαστών, που δεν τους άφηναν να εμβολιαστούν, λόγω εξάρτησής τους από παιδιά, περιοίκους κ.λπ., ψευτογιατρούς, ιερείς, τέλος πάντων κ.λπ., από αυτούς που έπαιρναν θέση εναντίον των εμβολίων. Θα πρέπει να ιδρυθεί μία υπηρεσία, να υπάρχει μια υπηρεσία που να εξετάζει την ψυχολογική εξάρτηση των συνταξιούχων, για να μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα αυτό που θέλουν. Ευχαριστώ πολύ.

Πρόεδρος: Μάλιστα. Κι εμείς ευχαριστούμε πάρα πολύ. Ευχαριστούμε και για την αναφορά σας. Θα κατατεθούν ακριβώς οι εισηγήσεις, όπως πολύ ορθά ακούστηκαν από τον κ. Κωνσταντίνου. Προχωράμε στον άλλο κ. Κωνσταντίνου, τον Χαράλαμπο Κωνσταντίνου, από την ΕΚΥΣΥ. Κύριε Κωνσταντίνου, σας ακούμε.

Εκπρόσωπος της Ένωσης Κυπρίων Συνταξιούχων (ΕΚΥΣΥ): (Χαράλαμπος Κωνσταντίνου)

Είμαι ο Χαράλαμπος Κωνσταντίνου από την Ένωση Κύπριων Συνταξιούχων. Έντιμη κυρία Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κυρίες και κύριοι.

Θέλω να συγχαρώ την Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας και την Επιτροπή Υγείας και να εκφράσω την εκτίμησή μου για το περιεχόμενο των εκθέσεων που μας έχουν παρουσιάσει. Παράλληλα όμως, επιτρέψτε μου να προβώ σε κάποιες συμπληρώσεις και σε κάποια περαιτέρω σχόλια για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα της τρίτης ηλικίας. Διεκδικούμε εμείς οι ηλικιωμένοι σεβασμό και εκτίμηση από την πολιτεία, καθώς και ικανοποιητικό επίπεδο φροντίδας για την υγεία και την ποιότητα ζωής μας, γιατί εμείς είμαστε εκείνοι που πρωτοστατήσαμε στην ίδρυση της Υπηρεσίας των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που στηρίξαμε στα πρώτα χρόνια την Κυπριακή Δημοκρατία και κάναμε αγώνες, για να έχουν οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι μας σήμερα δικαιώματα και κατακτήσεις.

Και διερωτώμαι, μπορούμε να μιλούμε για ποιότητα ζωής και υγείας, όταν έχουν πολλοί συνταξιούχοι συντάξεις πείνας; Είναι σεβασμός αυτός προς την τρίτη ηλικία; Είναι σεβασμός το γεγονός ότι το Υπουργείο Εργασίας έκλεισε τα τηλέφωνα του και δεν απαντά στους συνταξιούχους, για να ενημερωθούν γιατί καθυστερεί η εξέταση της αίτησής τους εδώ και επτά και οκτώ μήνες ή και περισσότερο ακόμα; Είναι σεβασμός το γεγονός ότι το Υπουργείο Εργασίας έκλεισε τις πόρτες του και δεν επιτρέπει σε κανένα να περάσει, για να εκφράσει το παράπονό του ή να κάμει διάβημα για επίλυση του προβλήματός του; Είναι σεβασμός, όταν ζητά και ξαναζητά από τους ηλικιωμένους μας τα ίδια στοιχεία που ήδη έδωσαν με την υποβολή της αίτησής τους;

Επίσης, όταν ένας ηλικιωμένος εισαχθεί σε ιδιωτικό κέντρο αποκατάστασης, θα χρειαστεί μία περιουσία για αυτή την περίθαλψη. Γι' αυτό χρειάζεται το κράτος να δημιουργήσει

κρατικά κέντρα αποκατάστασης. Σε ό,τι αφορά τη διακίνηση με λεωφορεία, διεκδικούμε επαναφορά του δικαιώματος που είχαμε μέχρι το 2013, να διακινούμαστε δηλαδή μέσω των αστικών λεωφορείων δωρεάν όλοι οι συνταξιούχοι.

Τελειώνοντας την παρέμβασή μου, αναφέρω ότι συμφωνώ με πολλά σημεία της έκθεσης, γι' αυτό δε θα τα επαναλάβω. Ήδη έχω απαλείψει κάποια ζητήματα που είχα και τα ανέφεραν άλλοι συνάδελφοι, όμως θέλω να υπερτονίσω την απαίτηση ευρύτερα της κοινωνίας και της οργάνωσής μου, της ΕΚΥΣΥ, για κατάργηση του πέναλτι του 12% που επιβάλλεται στις συντάξεις για όλους τους συνταξιούχους που συνταξιοδοτήθηκαν ή θα συνταξιοδοτηθούν στο εξηκοστό τρίτο έτος της ηλικίας τους, ύστερα από πάνω από τριάντα τρία μέχρι και σαράντα εννέα χρόνια εργασίας και εισφορών.

Για τη σύνταξη χηρείας αντρών παρακαλώ να προστεθεί στην έκθεση, μετά τη λέξη «χήρου», η φράση «ανεξάρτητα από το πότε έχασαν τη σύζυγό τους». Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Πρόεδρος: Μακάρι να γινόταν το τελευταίο, αλλά δυστυχώς δε γίνεται. Είναι αυτό το οποίο είδαμε με τη ρύθμιση ανεξάρτητα με το πότε έχουν χάσει τον/τη σύζυγο, γιατί έχει μπει ένα ορόσημο που ισχύει από την ημέρα ψήφισης του νόμου και μετά. Όμως είχα την εντύπωση ότι είναι δωρεάν τα λεωφορεία για τους συνταξιούχους.

Εκπρόσωπος της ΕΚΥΣΥ: Ήταν.

Πρόεδρος: Λοιπόν, δεν είναι, κύριε Δημητρίου;

Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων: Όχι.

Πρόεδρος: Όχι, ε; Ε, αυτό είναι πολύ σοβαρό, πολύ σωστά ηγέρθη. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Κωνσταντίνου, όπως και για τα υπόλοιπα τα οποία έχετε θέσει. Να παρακαλέσω τον κ. Χρίστο Ηρακλέους από το Σωματείο Δρομέων «Περικλής Δημητρίου» να κάνει τη δική του εισήγηση.

Εκπρόσωπος του Σωματείου Δρομέων «Περικλής Δημητρίου»: (Χρίστος Ηρακλέους)

Έντιμη κυρία Πρόεδρε, αγαπητοί βουλευτές και σύνεδροι. Είμαι ο Χρίστος Ηρακλέους, μαραθωνοδρόμος, μέλος του Σωματείου Δρομέων «Περικλής Δημητρίου».

Θα ήθελα να κάμω μία εισήγηση που αφορά τη δημόσια υγεία. Το κράτος πρέπει να δώσει περισσότερα κίνητρα στους πολίτες όλων των ηλικιών, για να ασχοληθούν με τον αθλητισμό, γιατί αθλητισμός σημαίνει σωματική υγεία και υγεία σημαίνει όλα τα υπόλοιπα, ψυχική υγεία, οικονομία, πολιτισμός κ.λπ. Με τον αθλητισμό βελτιώνεις το ανοσοποιητικό σου σύστημα και θωρακίζεις τον εαυτό σου και απέναντι στον κορωνοϊό και δεν

επιβαρύνεις το σύστημα υγείας.

Το κράτος θα μπορούσε να επιχορηγεί τα σωματεία δρομέων και αυτά με τη σειρά τους να δίνουν κίνητρα στα μέλη τους. Δε γίνεται κάποιος, για να τρέξει σ' έναν μαραθώνιο ή σ' έναν αγώνα δρόμου, να πληρώνει. Ιδιαίτερα, ένας δρομέας βετεράνος, ο οποίος είναι παράδειγμα προς μίμηση για τους νεότερους, θα έπρεπε να είχε περισσότερη στήριξη. Κάποιες φορές, μια δυο φορές τον χρόνο, τρέχουμε και στο εξωτερικό και εκπροσωπούμε την Κύπρο. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Πρόεδρος: Και εμείς σας ευχαριστούμε για την παρέμβασή σας και όντως πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στον αθλητισμό, όχι μόνο για τα άτομα τρίτης ηλικίας, αλλά κυρίως και για τους νέους μας, για να τους γίνει συνήθεια ζωής.

Εκπρόσωπος του Σωματείου Δρομέων «Περικλής Δημητρίου»: Μα. ανέφερα για όλες τις ηλικίες, διότι...

Πρόεδρος: Ναι, ναι, πολύ σωστά.

Εκπρόσωπος του Σωματείου Δρομέων «Περικλής Δημητρίου»: ...είναι από μικροί που κάποιοι πρέπει να αρχίσουν να...

Πρόεδρος: Ακριβώς!

Εκπρόσωπος του Σωματείου Δρομέων «Περικλής Δημητρίου»: Και, όταν γίνει συνήθεια, θα πάει μέχρι να πεθάνει.

Πρόεδρος: Ακριβώς, είναι ο τρόπος ζωής, πολύ σωστά, γι' αυτό το τονίζω και εγώ. Προχωράμε στην κ. Μαρία Δεσπότη από ΠΟΣΕΗ. Σας ακούμε, κυρία Δεσπότη.

Εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων (ΠΟΣΕΗ): (Μαρία Δεσπότη)

Ευχαριστώ. Μαρία Δεσπότη από Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων.

Πρόεδρος: Μάλιστα. Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος της ΠΟΣΕΗ: Θα αναφερθώ στους εκτοπισμένους ηλικιωμένους που διαμένουν σε τουρκοκυπριακές κατοικίες. Παλαιότερα είτε με κρατική βοήθεια είτε με δικά τους έξοδα τις επιδιόρθωναν οι ένοικοι εκεί. Από το 2013 όμως με την οικονομική κρίση και τις περικοπές που έγιναν, η κρατική βοήθεια μειώθηκε στο ελάχιστο και με την πανδημία τα πράγματα έγιναν ακόμα χειρότερα. Οι δυνατότητες των ιδίων ελαχιστοποιήθηκαν, αφού με τις συντάξεις αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες τους, πόσο μάλλον να φροντίσουν

τις κατοικίες τους. Έτσι παραμένουν ξεχασμένοι, θα έλεγα, στα γερασμένα, όπως αυτούς, σπίτια τους. Αν σκεφτούμε ότι οι πλείστοι μένουν εκεί από το 1975 και τα σπίτια έχουν γεράσει μαζί με τους ανθρώπους, άρα, μετά από σχεδόν μισό αιώνα διαβίωσης εκεί, αντιλαμβανόμαστε πόσες ανάγκες χρειάζονται και πόσα έξοδα για τη συντήρησή τους. Δυστυχώς, από τις κρατικές υπηρεσίες δεν υπάρχει ανταπόκριση, οι αιτήσεις παραμένουν στα συρτάρια, στα τηλέφωνα δεν απαντούν και, στις σπάνιες περιπτώσεις που κάποιος θα απαντήσει, η δήλωση είναι είτε ότι δυστυχώς το κονδύλι έχει εξαντληθεί είτε δεν υπάρχει διαθέσιμο συνεργείο. Τα προβλήματα όμως είναι εκεί, παραμένουν. Και μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις είναι επείγοντα, όπως, για παράδειγμα, μια αλλαγή μπάνιου σε ντουζιέρα, που μπορεί να περιμένουν και μήνες για να γίνει η αλλαγή, με υπαρκτό τον κίνδυνο καθημερινά να πέσουν και να χτυπήσουν στην προσπάθειά τους να μπουν ή να βγουν από την μπανιέρα, όπως και άλλα, που μπορούμε όλοι να φανταστούμε σε ένα παλιό σπίτι.

Γι' αυτό πιστεύω ότι το κράτος πρέπει να δει με σοβαρότητα και ευαισθησία τα θέματα αυτά και να φροντίσει να δοθεί η ευκαιρία σ' αυτούς τους ανθρώπους να έχουν πιο ανθρώπινες συνθήκες στο τέλος του βίου τους. Ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Πολύ καλή παρέμβαση, κυρία Δεσπότη, σας ευχαριστώ πολύ. Όντως, αυτό το ζήτημα θα πρέπει να το δούμε, όπως και την υποχρέωση του κράτους να ανταποκρίνεται άμεσα στα αιτήματα και στην επικοινωνία από και προς τους πολίτες. Προχωράμε στην κ. Χρυστάλλα Ευσταθίου από τη ΣΕΚ. Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Επιτροπής Συνταξιούχων (ΠΕΣΥΣ ΣΕΚ): (Χρυστάλλα Ευσταθίου)

Είμαι η Χρυστάλλα Ευσταθίου και εκπροσωπώ τους συνταξιούχους της ΣΕΚ.

Πρόεδρος: Πολύ ωραία! Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος της ΠΕΣΥΣ ΣΕΚ: Ούσα η τελευταία, φαντάζομαι ή τουλάχιστον η προτελευταία από τους ομιλητές...

Πρόεδρος: Έχουμε ακόμα δύο.

Εκπρόσωπος της ΠΕΣΥΣ ΣΕΚ: Α, μάλιστα. Έχω καλυφθεί σχεδόν πλήρως για τις απορίες μου από προηγούμενους συναδέλφους, κυρίως για το θέμα των φαρμάκων που το κάλυψε και προηγούμενος συνάδελφος, όπως και για το θέμα του ΓΕΣΥ και άλλα πολλά θέματα.

Μια και μου δίδεται η ευκαιρία, γιατί είναι και η πρώτη μου συμμετοχή στη Βουλή των Γερόντων. Που εμένα δε με ενοχλεί το «των Γερόντων» -έτσι λέγονταν και οι αρχαίοι

Έλληνες! Δεν είχαν μια Βουλή των Γερόντων; Ε, οπότε είναι η 23^η Σύνοδος, όπως βλέπω, και έχω επισημάνει μερικά πράγματα ως άτομο. Λέω ότι οι εισηγήσεις είναι καλές και οι συζητήσεις για τις εισηγήσεις. Όμως στην περίπτωση της Βουλής των Γερόντων, λόγω και του προχωρημένου της ηλικίας μας, πρέπει να γίνονται άμεσα, σύντομα, διότι για μερικούς από εμάς μπορεί να είναι δώρον άδωρον κάποια στιγμή! Δε γίνεται να παίρνω σύνταξη στα εξήντα πέντε μου και να συζητώ μέχρι τα ογδόντα πέντε μου για κάποια θέματα τα οποία στην Ευρώπη άλλοι τα έχουν κεκτημένα εδώ και πολλά χρόνια. Δεν είμαστε αχάριστοι, ξέρουμε ότι σε μια περίοδο κρίσης, πανδημίας και τώρα ενός πολέμου, που δεν ξέρουμε πόσο θα μας ταλαιπωρήσει, υπάρχουν προβλήματα οικονομικά. Όμως πιστεύω ότι γι' αυτή τη μερίδα των ανθρώπων, των πολιτών, υπάρχει μια προτεραιότητα γι' αυτούς. Δούλεψαν αυτά που θα πάρουν, δεν τους χαρίζεται τίποτε.

Επίσης για το ΓΕΣΥ ήθελα να κάμω μια παρατήρηση. Στο ΓΕΣΥ ακούμε κάθε μέρα σκάνδαλα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σκάνδαλα τεράστια, μεγάλα και μικρά. Ο καθένας από μας έχει και ένα σκάνδαλο να διηγηθεί. Ακούμε όμως ότι γίνονται σκάνδαλα, δεν ακούμε ποιος τιμωρείται και αν τιμωρείται. Βλέπουμε γιατρούς οι οποίοι έχουν γίνει επίορκοι, έχουν διαπράξει εγκληματικές ενέργειες και παραλείψεις, μπαίνουν φυλακή λίγο καιρό και μετά βγαίνουν και πιάνουν τη δουλειά τους. Δεν έχουμε καμία εναντίον των ανθρώπων, όμως το ΓΕΣΥ πρέπει να κρατηθεί με νύχια και με δόντια και η ατιμωρησία δε βοηθά.

Άφησα τελευταίο το να σας ευχαριστήσω. Ήθελα τόσο πολλά να πω αυτά που είπα. Ευχαριστώ την Πρόεδρο της Βουλής, η οποία δείχνει ότι έχει μεγάλη θέληση στο να συντομεύσει αυτές τις αργοπορημένες εισηγήσεις, όσο και όλους τους βουλευτές που είναι εδώ, και πιστεύω ότι θα έχουν τον ίδιο στόχο, καθώς και τους υπηρεσιακούς λειτουργούς, οι οποίοι μας έδωσαν τα φώτα τους.

Επίσης θέλω να πω για τον νεαρό που εκπροσώπησε την Παιδοβουλή και τους άλλους νεαρούς που ήρθαν, που είναι η ελπίδα μας. Σας ευχαριστούμε παιδιά. Για σας εργαστήκαμε τόσα χρόνια και για σας αγωνιζόμαστε. Να είστε καλά. Ευχαριστώ πολύ.

Πρόεδρος: Να είστε καλά και χαίρομαι πάρα πολύ, κυρία Ευσταθίου, που σημειώνετε την παρουσία της Παιδοβουλής και προσωπικά του κ. Τσαγγαρίδη, τον οποίο ευχαριστούμε που είναι ακόμη μαζί μας. Και προχωράμε στον κ. Κίκα Χριστοφή από τους Οικολόγους. Είναι ο πρόεδρος των συνταξιούχων Οικολόγων, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι. Κύριε Κίκα, σας ακούμε.

Εκπρόσωπος των Οικολόγων Συνταξιούχων: (Χριστοφής Κίκας)

Ναι, είμαι ο πρόεδρος των Οικολόγων Συνταξιούχων. Έντιμη κυρία Πρόεδρε, αγαπητοί

συνάδελφοι. Ο άνθρωπος αποτελείται από το σώμα και το πνεύμα του, το σώμα το οποίο θα διαιρεθεί στα εξών συνετέθη και το πνεύμα το οποίο είναι άφθαρτο και ούτε που γερνά. Γι' αυτό συμφωνώ με την Αλεξάνδρα Ατταλίδου -το είχα σκεφθεί προ πολλού τούτο- ότι θα ήταν καλά η Βουλή των Γερόντων να ονομασθεί σε «Βουλή των Πρεσβυτέρων», το προτιμούμε!

Θα ήθελα να πω επίσης ότι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της όλης κατάστασης του κορωνοϊού, που το έχουμε κάπως παραμελήσει, είναι η κοινωνικοποίηση, η ψυχαγωγία με τη σημασία της λέξεως «ψυχαγωγία» και η πρόσβαση των ηλικιωμένων μας στα αγαπητά τους άτομα. Αυτό και μόνο, η κοινωνικοποίηση και τα υπόλοιπα, προσδίδουν πολλά ακόμα χρόνια στον βίο τους. Και τους χρειαζόμαστε αυτούς τους ανθρώπους, διότι, όχι μόνο προσφέρουν στις οικογένειες, στα παιδιά τους, στα εγγόνια τους και στην υπόλοιπη κοινωνία, προσφέρουν και τώρα και σας διαβεβαιώ ότι μπορεί και να προσφέρουμε πολύ περισσότερα στην κοινωνία μας εν γένει.

Θα έλεγα ότι συμφωνώ και επαυξάνω με τον κ. Στέλιο Μνάσωνος που ανέφερε ότι πρέπει να εμπλακεί και το Υπουργείο Παιδείας. Αντί το Υπουργείο Παιδείας που χωλαίνει, τολμώ να πω, και είναι πολύ αργή η διαδικασία εφαρμογής των σχεδίων του, θα προτιμούσα να κάνουμε έναν φορέα εθελοντών που να περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς, μαθητές, φοιτητές, ακόμα και γονείς των που να θέλουν να προσφέρουν στους ηλικιωμένους. Και αυτός ο φορέας μπορεί άνετα με τους εθελοντές να κάνει και διαλέξεις και σεμινάρια στους οίκους των ηλικιωμένων, μπορεί και να καλεί τους ηλικιωμένους είτε στο πανεπιστήμιο είτε στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης είτε και στα άλλα πανεπιστήμια τα ιδιωτικά για πολλές και διάφορες εκδηλώσεις. Η δική μου εμπειρία είναι ότι, μιλώντας σ' αυτούς τους ηλικιωμένους, αποκομίζει οποιοσδήποτε τους μιλά πολύ περισσότερα από ό,τι τους προσφέρει.

Πέραν τούτου, θα πω και για αυτά που ειπώθηκαν από τον πατέρα Γεώργιο ότι συμφωνώ και επαυξάνω για την αρωγή προς τους καρκινοπαθείς όχι μόνο της Τραπεζής Κύπρου, διότι πολύ σπουδαίο έργο γίνεται και στο ίδρυμα «Αροδαφνούσα». Έχουν πάρει πέντε-έξι εκατομμύρια νομίζω από κάποιο Κύπριο πολίτη, ο οποίος επέβλεψε και την επέκταση της «Αροδαφνούσας» και, όταν πήγαμε να τους παραδώσουμε μία επιταγή τις προάλλες, εν μέσω κορωνοϊού, μας ξενάγησαν. Έχω εντυπωσιαστεί με το τι έχουν επιτύχει. Δυστυχώς αρκετές πτέρυγες ήταν κλειστές, διότι δεν μπορούσαν να πάρουν λεφτά από την πορεία Χριστοδούλας και το κράτος τους περιόρισε τη βοήθεια. Ένα τέτοιο ίδρυμα πρέπει να ενταχθεί εν μέρει και στο ΓΕΣΥ ή να συμβάλλει και το ΓΕΣΥ στη λειτουργία του, διότι απαμβλύνει τον πόνο τόσων συνανθρώπων μας, όχι μόνο των ηλικιωμένων, αλλά και των παιδιών και των εγγονιών τους πολλές φορές.

Πρόεδρος: Μάλιστα. Ευχαριστώ πολύ για τη δική σας εισήγηση και παρέμβαση. Δεν είμαι σίγουρη, έχω την εντύπωση ότι υπάρχει μια κάποια μορφή ομάδας, κύριε Δημητρίου, εθελοντών. Ίσως θα σας δώσω τον λόγο τώρα, αν θέλετε, να κάνετε μια μικρή παρέμβαση. Αλλά χαίρομαι που ακούγονται τόσο πολύ καλές ιδέες και εισηγήσεις και πρέπει και μεταξύ μας ως σώμα, εννοώ ως Βουλή των Αντιπροσώπων - αυτό το διαπιστώνουμε και εμείς πολλές φορές που ψηφίζουμε κάποιες νομοθεσίες, που δεν τις γνωρίζουν οι πολίτες και εδώ είναι η δική μας η ευθύνη - πρέπει να επικοινωνήσουμε καλύτερα τις επιλογές που έχουμε, το έργο το οποίο παράγεται, να είμαστε οι ίδιοι πιο προσεγγίσιμοι και προσεγγίσιμες, οπότε αν γι' αυτό θεωρώ ακόμα πιο σημαντική και παραγωγική τη συζήτηση η οποία εκτυλίσσεται. Κύριε Δημητρίου.

Πρόεδρος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων:

Ναι, για το Κίνημα των Οικολόγων είμαστε στη διάθεσή τους να τους ενημερώσουμε, γιατί ακριβώς αγνοούν τι δουλειά γίνεται όσον αφορά την τρίτη ηλικία και τη συνεργασία που έχουμε με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ιδιαίτερα με τον υπουργό, τον κ. Προδρόμου. Γίνονται και συνάξεις, γίνονται και διαλέξεις, έχουμε τις γραμμές στήριξης, της ψυχολογικής στήριξης, στις οποίες έχουμε δικούς μας ανθρώπους εθελοντές, οι οποίοι είναι αμισθί εκεί, όπως είμαστε όλοι αμισθί, για να προσφέρουμε ακριβώς σε αυτούς τους ανθρώπους. Υπάρχουν τα προγράμματα και ένιωθα την ανάγκη και ευχαριστώ που μου έδωσες τον λόγο να κάμω τούτην παρέμβαση, για να μη φύγει λάθος μήνυμα ότι είναι όλα μαύρα. Ούτε μαύρα είναι, υπάρχουν οι δομές, κυρία Δημητρίου, οι δομές υπάρχουν μέσα από το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, το οποίο στηρίζει αυτές τις καταστάσεις. Και όσα κόμματα αγνοούν την πορεία τη δική μας, είμαστε στη διάθεσή τους να έρθουμε σε επαφή μαζί τους, να τους ενημερώσουμε, για να μπορούν και οι ίδιοι να έχουν άποψη και, αν χρειάζεται, να πουν στους βουλευτές τους να βάλουν νομοσχέδια για τροποποιήσεις.

Πρόεδρος: Είναι σωστή όμως η εισήγηση, είμαι σίγουρη ότι δεν το κάνουν εσκεμμένα ή δεν αγνοεί εσκεμμένα. Είναι καλό να υπάρξει μια συνάντηση να ενημερωθούν και μέσα από συζήτηση να προκύψουν και άλλες εισηγήσεις. Το γνώριζα, γιατί είχαμε την ευκαιρία να μας παρουσιάσετε το έργο σας και στην επιτροπή Παιδείας που συμμετείχα κατά την προηγούμενη κοινοβουλευτική θητεία και το θεωρώ πολύ σημαντικό και βεβαίως όσοι περισσότεροι και περισσότερες συμμετέχουν, ειδικά εθελοντικά, τότε είμαι σίγουρη ότι θα μπορέσουμε να παράξουμε και καλύτερα αποτελέσματα, γιατί γι' αυτά τα οποία πρέπει να πετύχουμε δεν υπάρχουν κομματικές ή άλλες διαφορές, υπάρχει μόνο ενότητα,

συνεργασία και αποτελεσματικότητα για όλα αυτά που πρέπει να γίνουν πράξη.

Τελευταία, αλλά όχι έσχατη, είναι η κ. Ανδρούλα Πασχαλίδου. Να σας επιτρέψω να μιλήσετε από τη θέση σας, από εκεί που είστε. Σας ακούμε. Συνήθως, ώσπου να προετοιμαστεί η κ. Πασχαλίδου, να ξέρετε ότι στο προεδρείο οι γραμματείς εδώ δεν μπορούν να σηκώνονται, για να μιλούν, γιατί καλύπτουν τον ή την Πρόεδρο, γι' αυτό είθισται να πηγαίνουν στο βήμα. Γι' αυτό βλέπετε πολλές φορές τον κ. Γεωργίου και τον κ. Κώστα να αποχωρούν από τη θέση τους και να πηγαίνουν στο βήμα. Αλλά θα επιτρέψω βεβαίως στην κ. Πασχαλίδου να την ακούσουμε από εδώ. Σας ακούμε.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων (ΠΟΣΕΗ): (Ανδρούλλα Πασχαλίδου)

Κυρία Πρόεδρε της Βουλής, κύριοι εκπρόσωποι των κυβερνητικών τμημάτων, από τους οποίους εξαρτόμαστε και είμαστε συνεργάτες, αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί βουλευτές. Εκπροσωπώ την Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων. Είναι μια οργάνωση ακομμάτιστη και ενδιαφέρεται για όλες τις ηλικίες και για όλες τις κατηγορίες των ατόμων της τρίτης ηλικίας, που έχουν ανάγκη από στήριξη και από οποιαδήποτε άλλη βοήθεια. Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομη.

Το πρώτο θέμα που έχουμε είναι το Κόκκινο Κουμπί, γιατί πολλοί ηλικιωμένοι είναι μονήρεις και, σε περίπτωση που πάθουν ένα ατύχημα, δεν μπορεί κανένας να τους βοηθήσει. Ξεκινήσαμε το Κόκκινο Κουμπί πριν από πολλά χρόνια ως Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων, το 1992, όταν πρόεδρος της ΠΟΣΕΗ ήταν ο μακαρίτης, μακαριστός πατήρ Αλέξιος από την Πάφο, στο μοναστήρι εκεί της Χρυσorroγιάτισσας, του Αγίου Νεοφύτου, με συγχωρείτε. Το βάλαμε από τότε, συνεργαστήκαμε τότε με το Γραφείο Ευημερίας, έγινε μια έρευνα -ξέρουμε και ποιος την έκανε- αλλά τα αποτελέσματα ποτέ δεν ανακοινώθηκαν. Μέχρι σήμερα δεν ξέρουμε ποια ήταν εκείνα τα αποτελέσματα και κάθε χρόνο σχεδόν θέτω αυτό το θέμα, ότι δηλαδή πρέπει να υπάρχει το Κόκκινο Κουμπί, όπως λέγεται σήμερα, τότε το λέγαμε «βραχιολάκι». Αυτό είναι πολύ απαραίτητο, γιατί έχουμε πάρα πολλούς ηλικιωμένους που είναι μονήρεις και είναι η συντροφιά τους αν γίνει αυτό το θέμα.

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων: Το θέμα για τις πολυκατοικίες τις προσφυγικές έχει ήδη τεθεί.

Πρόεδρος: Βεβαίως!

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων: Δε θέλω να το αναφέρω, θέλω να πω μόνο ότι, όταν το 2008 από τότε που συμμετέχουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχαμε θέσει το θέμα των πολυκατοικιών, γιατί και τότε δεν ήταν τόσο μεγάλο βέβαια το θέμα το 2004, όπως ανέφεραν και άλλοι συνάδελφοι, όταν επήραν τότε τον δεύτερο και τρίτο όροφο οι νέοι των σαράντα, σαράντα πέντε, πενήντα χρόνων. Μέχρι σήμερα έχουν ενηλικιωθεί αρκετά και, επειδή ζω στη Λάρνακα και έχουμε προσφυγικούς συνοικισμούς και λόγω της οργάνωσής μας θέλουμε να βλέπουμε τα προβλήματα, βλέπουμε ότι έχει άτομα που είναι αποκλεισμένα εδώ και δύο χρόνια. Μπορεί να φαίνεται απίστευτο για μας, για πολλούς, αλλά δυστυχώς αυτή είναι η πραγματικότητα. Ένα άλλο θέμα είναι η κακοποίηση των ηλικιωμένων από τις οικιακές βοηθούς. Έτυχε περίπτωσης ατόμου, που ξέρω, του οποίου η οικιακή βοηθός έφευγε από το σπίτι, κλείδωνε τη γιαγιά και έτυχε ένα άλλο άτομο συγγενικό, που είχε το κλειδί, να πάει να τη δει και τη βρήκε πεσμένη κάτω και γυμνή. Φαντάζεστε τι άτομα έχουμε, για να προστατεύουν - υποτίθεται- τα δικά μας άτομα, που τα πληρώνουμε, τους πληρώνουν οι συγγενείς, για να περιποιούνται τα άτομα και τους φέρονται με αυτό τον τρόπο.

Η τηλεόραση είναι ένα άλλο πρόβλημα που δεν το άκουσα σε καμιά συνάντησή μας. Αρκετοί από τα κυβερνητικά τμήματα είσαστε νέοι, αλλά υπάρχουν πολλοί ηλικιωμένοι που δεν μπορούν να παρακολουθούν τους εκφωνητές στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο, προπάντων στην τηλεόραση όπου κάθονται, για να περάσουν και την ώρα τους και να δουν και κάτι και δεν καταλαβαίνουν, δεν προλαβαίνουν να καταλάβουν το νόημα. Αυτό, κυρία Πρόεδρε είναι ένα βασικό θέμα που μας το κάνουν παράπονο οι ηλικιωμένοι και παρακαλούμε να ληφθεί και αυτό υπόψη. Είναι σοβαρό θέμα για πολλούς λόγω του ότι η μοναξιά - ίσως το πρώτο παγκόσμιο πρόβλημα, όπως λεν οι στατιστικές - ταλαιπωρεί και κάνει τους ηλικιωμένους να νιώθουν άσχημα, γιατί δεν μπορούν να παρακολουθούν τι γίνεται δίπλα τους. Αυτά, κυρία Πρόεδρε. Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος: Ευχαριστώ πάρα πολύ. Ευχαριστώ πολύ την κ. Πασχαλίδου για τη δική της παρέμβαση. Θέλετε τον λόγο; Υπάρχει κάποιος άλλος που ζητεί τον λόγο; Βλέπω εδώ τη γραμματέα της Βουλής των Γερόντων να ζητεί τον λόγο.

Εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ): (Χρύσω Αργυρού)

Είμαι η Χρύσω Αργυρού, είμαι μέλος του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων και του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού.

Πρόεδρος: Μάλιστα, κυρία Αργυρού.

Εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού: Απλώς, ήθελα να απαντήσω σε κάτι που λέχθηκε στο να γίνει ανάδοχος κάποιος σε ηλικιωμένο ή να φροντίζει ηλικιωμένο. Ήδη το ΠΣΣΕ και οι οργανώσεις μέλη του, τα Επαρχιακά Συντονιστικά Συμβούλια Εθελοντισμού και τα τοπικά, έχουν τα Σώματα Εθελοντών τα οποία αναλαμβάνουν έτσι υποθέσεις, δηλαδή εγώ, ως εθελοντής, **παίρνω** από το Επαρχιακό της Λευκωσίας, από το Σώμα Εθελοντών, ότι ο τάδε ηλικιωμένος θέλει μεταφορά στο νοσοκομείο, ο τάδε ηλικιωμένος θέλει φάρμακα, γίνεται αυτό. Απλώς, υπάρχει άγνοια δυστυχώς, γιατί δεν το γνωρίζει πολύς κόσμος.

Πρόεδρος: Μάλιστα, ευχαριστούμε. Ευχαριστούμε πολύ, κυρία Αργυρού. Βέβαια, δε φταίνε τα άτομα που δεν το γνωρίζουν, πρέπει κι εμείς να δούμε πώς μπορούμε ίσως να βοηθήσουμε κι εμείς, κύριε Δημητρίου, να ενημερώσουμε όσο καλύτερα γίνεται, γιατί είμαι σίγουρη ότι μπορεί και περισσότεροι και περισσότερες να θέλουν να συμμετέχουν, αλλά κυρίως να βοηθηθούν, οπότε ίσως να βρούμε τρόπους να βοηθήσουμε προς αυτό. Θέλετε κάτι άλλο;

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων: Κάτι ξέχασα να πω...

Πρόεδρος: Έτσι σύντομα, σας παρακαλώ, γιατί πρέπει να λήξει η συζήτηση.

Εκπρόσωπος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων: Λόγω των τραπεζών που θέλουν να διευκολύνουν τη δουλειά τους, είναι υποχρεωμένοι οι ηλικιωμένοι, όταν πάνε στην τράπεζα, να πάρουν από τον λογαριασμό τους ποσό όχι λιγότερο από 500 ευρώ. Δεν ξέρω πόσοι το ξέρετε τούτο, έτυχε να είμαι παρούσα στην τράπεζα και λέει «μα, δε θέλω 500 ευρώ, είναι επικίνδυνο να έχω 500 ευρώ σπίτι μου, μπορεί να με παρακολουθούν και να έρθουν να μου επιτεθούν για να τα πάρουν» και είπαν «όχι, δε γίνεται, πρέπει να πάρετε 500 ευρώ». Αυτό το πράγμα νομίζω για την τρίτη ηλικία είναι πολύ δύσκολο.

Πρόεδρος: Δεν είμαι σίγουρη, δεν είχα τέτοια ενημέρωση, για να είμαι ειλικρινής, ότι συμβαίνει το συγκεκριμένο. Να το ελέγξουμε.

Υπάρχει κάποιος άλλος, άλλη πολύ σύντομα που δεν έχει λάβει τον λόγο και τον θέλει; Κύριε Τσολάκη, θα ολοκληρώσουμε με εσάς πολύ σύντομα. Ένα λεπτό. Να αποδεσμεύσουμε, να ευχαριστήσουμε, πριν να τοποθετηθεί ο κ. Τσολάκης, πάρα πολύ τον κ. Καυκαλιά και τον κ. Αποστόλου.

Εκτιμώ ιδιαίτερα το γεγονός ότι παραμένουν μέχρι και το τελευταίο λεπτό που συζητάμε πριν από την ψήφιση μαζί μας.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ συνάδελφοι, οπότε και σας αποδεσμεύω, γιατί γνωρίζω το πρόγραμμα και τη συνεδρία την οποία έχετε στη συνέχεια και είμαι σίγουρη ότι αυτό εκτιμάται ιδιαίτερα από όλους τους παρευρισκόμενους και παρευρισκόμενες. Κύριε Τσολάκη, σας ακούμε.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας:

Ευχαριστώ πάρα πολύ. Θεωρώ ότι η παράκληση τα παιδιά να βρεθούν κοντά στους ηλικιωμένους προέρχεται από την ανάγκη για ψυχική ανάταση και ενδυνάμωση των ατόμων τα οποία βρίσκονται μέσα σε χώρους οι οποίοι είναι κλειστοί. Θα ήθελα να σας υπογραμμίσω ότι σε όλες τις εγκυκλίους -και δεν είναι πρόσφατο- τις βασικές εγκυκλίους λειτουργίας τόσο της προδημοτικής, της δημοτικής εκπαίδευσης, της μέσης εκπαίδευσης, τονίζεται ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης και αναγκαίο συμπλήρωμα την εισαγωγή των παιδιών σε αυτές τις κοινωνικές δράσεις, που θα φέρουν τα παιδιά κοντά στην τρίτη ηλικία, κοντά στις ρίζες τους. Θέλω να αναφέρω επίσης ότι εδώ και χρόνια μέσα στις εθελοντικές δράσεις κυρίαρχη θέση έχουν τόσο οι επισκέψεις πριν από τα Χριστούγεννα, πριν από το Πάσχα σε οίκους ευγηρίας και όχι μόνο, αλλά και κάτι πολύ σημαντικό που τονίζεται και γίνεται προτροπή προς τους διευθυντές των σχολείων είναι να αξιοποιούν εσάς είτε με τις επισκέψεις σας στα σχολεία είτε ακόμα και με διαδικτυακές επισκέψεις. Σας λέω έχουν ανάγκη τα παιδιά να 'ρθουν κοντά σας. Ελπίζω τώρα που θα μπορούν να κάνουν επισκέψεις, τηρουμένων των πρωτοκόλλων, να ανακάμψει αυτή η προσπάθεια, παρ' όλα τα εμπόδια που προκαλεί η πανδημία.

Πρόεδρος: Μάλιστα, ευχαριστώ.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας: Κλείνω και θέλω να σας πω ότι η αγάπη μας προς την τρίτη ηλικία είναι δεδομένη και, όπου υπάρχει δυνατότητα προσφοράς από εσάς, θα 'ρθουμε κοντά σας να την πάρουμε τη βοήθεια. Σας ευχαριστώ πολύ.

Πρόεδρος: Και εγώ σας ευχαριστώ. Αυτή η αγάπη πρέπει να αποδεικνύεται εμπράκτως, όχι μόνο με επισκέψεις, αλλά και με ουσιαστικές πολιτικές που πρέπει να υπάρξουν, για να βελτιώσουμε και να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα, τα οποία ομολογουμένως υπάρχουν και αφορούν τα άτομα της τρίτης ηλικίας. Χρειάζεται να ψηφίσουμε. Λοιπόν, τώρα έχουμε ολοκληρώσει με τις παρεμβάσεις. Θέλετε κάτι; Μάλιστα.

Εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συνδέσμου Καρδιοπαθών: Περιμένουμε κάποιες απαντήσεις από την κ. Καλακούτα.

Πρόεδρος: Βεβαίως. Θέλετε να σχολιάσετε, έχετε δίκαιο, σύντομα κάτι, κυρία Καλακούτα, ή να μας τις αποστείλετε γραπτώς;

Εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συνδέσμου Καρδιοπαθών: Για μερικές να μας πει.

Πρόεδρος: Ναι, ναι, ναι. Κλείστε το μικρόφωνο σας, δεν κάνουμε διάλογο. Ευχαριστώ πολύ.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: Ο κ. Χριστοδούλου, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι;

Πρόεδρος: Μάλιστα.

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: Ο κ. Χριστοδούλου έχει θέσει δύο θέματα. Το ένα θέμα είναι της επικαιροποίησης των πρωτοκόλλων όσον αφορά καρδιολογικά συγκεκριμένα φάρμακα με βάση ευρωπαϊκές προδιαγραφές ή αποφάσεις, guidelines που υπάρχουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και το δεύτερο θέμα το οποίο θέσατε είναι ότι στις 30 Νοεμβρίου σε συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Φαρμάκων είχε γίνει κάποια συζήτηση στην οποία ακόμα περιμένετε κάποια απάντηση.

Πρόεδρος: Δεν έχει ληφθεί, μας έχει ενημερώσει ότι δεν έχει ληφθεί απόφαση ακόμα, σωστά;

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας: Ακριβώς, αφορούν και τα δύο τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας. Ο λόγος που επανέλαβα τα ερωτήματα τα οποία έχετε θέσει ήταν για να επιβεβαιώσω ότι τα ερωτήματα όπως έχουν τεθεί θα δοθούν προς τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας και θα διασφαλίσουμε ως Υπουργείο Υγείας ότι θα πάρετε τις απαντήσεις που θέλετε. Στις 30 Σεπτεμβρίου του 2022.

Πρόεδρος: Μάλιστα. Ωραία, να βεβαιωθούμε ότι θα σταλούν. Παρακαλώ τις υπηρεσίες της Βουλής των Αντιπροσώπων να με υπενθυμίσουν και θα σταλούν και στον κ. Ηλία Δημητρίου, για να μπορέσει να το κοινοποιήσει και να ενημερώσει όλους για τις απαντήσεις, αφού αντιλαμβάνομαι ότι είναι πολύ σημαντικές. Χαίρομαι που έχουμε μαζί μας και την πρώην διευθύντρια υπηρεσίας της Βουλής των Αντιπροσώπων, την οποία μόλις έχω αντιληφθεί, επειδή φοράει μάσκα, ότι είναι μαζί μας, όπως επίσης όλους τους λειτουργούς, τις λειτουργούς της Βουλής των Αντιπροσώπων. Απολογούμαι, δε σας είχα αναγνωρίσει με τη μάσκα, για να είμαι ειλικρινής. Πάμε λοιπόν τώρα να ψηφίσουμε. Αυτές ήταν οι παρατηρήσεις και εισηγήσεις. Παρακαλώ όπως τροποποιηθούν οι σχετικές εκθέσεις, για να μπορέσουν οι όποιες εισηγήσεις, όπως σημειώθηκαν και κατατέθηκαν, να τύχουν τροποποίησης. Θα θέσω τώρα για έγκριση την έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας.

Πόσες, πόσοι τάσσονται υπέρ της έγκρισης της έκθεσης;

Οι γραμματείς θα πρέπει να μετρήσουν. Οι γραμματείς μας δε χρειάζεται να ψηλώνουν το χέρι τους θα συμπεριλάβουν τους εαυτούς τους. Παρακαλώ να μετρήσετε τα χέρια.

Γραμματέας: Ομόφωνο.

Πρόεδρος: Ομόφωνο. Πρέπει να πω ότι είναι ομόφωνο, αλλά πρέπει να πούμε και αριθμό. Ξανά αφήστε πάνω τα χέρια σας, να βοηθήσω και εγώ λίγο.

Έχω μετρήσει γύρω στους σαράντα, ελπίζω να είμαι σωστή, ελπίζω να μην έχω αφήσει κάποια, κάποιον πίσω. Είναι ομόφωνο, αυτό είναι το πιο σημαντικό και τρεις εσείς σαράντα τρεις. Άρα, νομίζω είμαστε στους σαράντα τρεις...Σωστά, κυρία Ανθή; Είμαι σωστή; Ωραία. Σαράντα τρία άτομα υπέρ, είναι ομόφωνο και αυτό είναι πολύ σημαντικό να έχουμε μια ψήφιση που να είναι ομόφωνη χωρίς διαφορές, γιατί πάντοτε χρειάζεται να λειτουργούμε κάτω από το πρίσμα της ενότητας και της συνεργασίας.

Εναντίον;

Αντιλαμβάνομαι δεν υπάρχει κάποιος εναντίον, κάποια. Όχι.

Αποχές δεν υπάρχουν.

Η έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας εγκρίνεται και προχωράμε στην έγκριση της έκθεσης της Επιτροπής Υγείας.

Πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ;

Είναι το ίδιο, είναι ομόφωνο. Σαράντα ψήφοι υπέρ...Σαράντα τρεις, σωστά. Ξεχνάω τις συνεργάτιδες εδώ, τα μέλη του προεδρείου. Πρέπει να πω βεβαίως, επειδή έχω προσέξει κιόλας ότι στα καρτελάκια σας γράφεται «βουλευτής», έχουμε και βουλευτίνες, οπότε την επόμενη φορά θα το διορθώσουμε.

Εγκρίνεται και η έκθεση της Επιτροπής Υγείας.

Θέλω να ευχαριστήσω στο σημείο αυτό τις δύο επιτροπές για την πραγματικά αξιόλογη δουλειά την οποία έχετε κάνει, τις εμπεριστατωμένες εκθέσεις που έχετε καταθέσει ενώπιον της Βουλής των Γερόντων.

Συγχαίρω τα μέλη της Βουλής των Γερόντων, όλους και όλες εσάς για την αθρόα συμμετοχή και δυναμική παρουσία σας, αλλά κυρίως για την ενεργό συμμετοχή σας, τις σαφές και μεστές παρεμβάσεις σας. Είμαι σίγουρη ότι είχατε να πείτε πολύ περισσότερα, αλλά μας πιέζει ο χρόνος και την επόμενη φορά θα το λάβουμε σοβαρά υπόψη, για να συντηρήσουμε την ώρα των ομιλιών και να έχουμε περισσότερη συζήτηση. Σας συγχαίρω, γιατί γνωρίζω ότι είσαστε εδώ εθελοντικά, για να προσφέρετε, όχι για να πάρετε, αλλά για να δώσετε. Και αυτό σημαίνει πάρα πολλά και για εμάς.

Όλα τα αιτήματα και εισηγήσεις έχουν περιληφθεί στις εκθέσεις, καθώς και στον διάλογο. Θα τύχουν ιδιαίτερης προσοχής και μελέτης από τα αρμόδια υπουργεία. Θέλουμε τη γραπτή τοποθέτηση για τα σημαντικότερα ζητήματα από όλα τα υπουργεία και σας ευχαριστώ και εσάς που είστε εδώ μέχρι τέλους. Το εκτιμούμε ιδιαίτερα και αυτές και οι παρεμβάσεις σας, όπως και οι απαντήσεις των αρμοδίων υπουργείων θα κατατεθούν και στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές, για να μπορέσουμε να επανέλθουμε εκεί και όπου δεν είμαστε ικανοποιημένοι. Χρειαζόμαστε περισσότερες διευκρινίσεις και απαντήσεις, ως Βουλή των Αντιπροσώπων, υπό τη μορφή της αυτεπάγγελτης εξέτασης. Θέλω να τονίσω ξανά ότι, ως Βουλή των Αντιπροσώπων, θα προσπαθήσουμε να συμβάλουμε στην αντιμετώπιση των προβλημάτων, στη δημιουργία της κουλτούρας που θέλουμε, γιατί τα πάντα είναι θέμα κουλτούρας και αναγνώριση της προσφοράς σας. Είμαστε περήφανοι και περήφανες για εσάς, για όλα όσα προσφέρατε, γι' αυτό θεωρούμε ελάχιστη υποχρέωσή μας να σταθούμε δίπλα σας σε όλα αυτά τα οποία πρέπει να γίνουν. Παράλληλα, σας ενημερώνουμε ότι τα αποστενογραφημένα πρακτικά της συνεδρίας θα αποσταλούν στην εκτελεστική εξουσία με την παράκληση επίσης να τύχουν της δέουσας μελέτης και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα.

Κυρίες και κύριοι, φτάνουμε στο τέλος. Συγχαίρω το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, κύριε Πρόεδρε, και το Συντονιστικό Σώμα της Βουλής των Γερόντων για την άψογη διοργάνωση της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων, ενός θεσμού που έχει πλέον καθιερωθεί και δίνει την ευκαιρία ενός γόνιμου και δημιουργικού διαλόγου και ενός βήματος για ανταλλαγή ιδεών. Θα χαρώ να δούμε ή να εξετάσουμε το ενδεχόμενο να γίνεται περισσότερο από μια φορά τον χρόνο. Αυτό θα ήταν θεωρώ πολύ σημαντικό ή έστω να γίνεται μια συζήτηση χωρίς κατ' ανάγκην να λαμβάνει τη μορφή της Βουλής των Γερόντων, που να λειτουργήσει και ως προεργασία, αγαπητέ μου κύριε Δημητρίου, ακριβώς για να συνεχίσουμε και κατ' εξακολούθηση να έχουμε αυτή την επαφή, όπως πολύ σωστά και αυτό το οποίο λέχθηκε, για να συγκρίνουμε με το τι έγινε πριν και έτσι να υποδεικνύουμε το τι ακόμα επιπρόσθετο χρειάζεται να γίνει.

Θα μου επιτρέψετε να συγχαρώ και εγώ τη δική μου ομάδα, τους λειτουργούς της Βουλής των Αντιπροσώπων, που κάθε φορά παρουσιάζουν ένα άριστο αποτέλεσμα, φροντίζουν να κάνουν την προετοιμασία που χρειάζεται και ευχαριστώ όλες και όλους, πολύ ειδικότερα την Υπηρεσία Εκδόσεων, που πάντοτε πρόθυμα τρέχει να ικανοποιήσει και να προγραμματίσει όλες αυτές τις εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες. Ευχαριστώ λοιπόν το προσωπικό της Βουλής των Αντιπροσώπων για τη στήριξη.

Φτάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας. Ήταν προσωπική μου τιμή και χαρά να προεδρεύσω αυτού του σώματος και σας ευχαριστώ πολύ.

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της 23^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων. Καλή συνέχεια. Να 'στε πάντα καλά.

(Ωρα λήξης: 14.05 μ.μ.)

Παράρτημα Ι

Κατάλογος Βουλευτών Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας Βουλής των Γερόντων

A/A	ΜΕΛΗ	ΦΟΡΕΑΣ
1.	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ (Πρόεδρος)	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
2.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΠΑΣΥΔΥ)
3.	ΑΝΔΡΟΥΛΛΑ ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΠΟΣΕΗ)
4.	ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΑΤΖΙΑΣ	ΠΑΝΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
5.	ΓΙΑΓΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΩΗΝ ΜΕΛΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
6.	ΕΛΕΝΗ ΠΙΤΣΙΑΛΗ	ΑΓΚΑΛΙΑ ΕΛΠΙΔΑΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΛΥΣΕΙΣ
7.	ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ
8.	ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΥΛΟΥ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΦΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΣΑΛΜΕΚ)
9.	ΤΑΣΟΣ ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ	ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ
10.	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΟΥΖΗΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΟΔΗΓΩΝ
11.	ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ ΚΙΚΑΣ	ΚΙΝΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ
12.	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Παράρτημα II

Κατάλογος Βουλευτών Επιτροπής Υγείας Βουλής των Γερόντων

A/A	ΜΕΛΗ	ΦΟΡΕΑΣ
1.	ΤΑΚΗΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ (Πρόεδρος)	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΠΑΣΥΔΥ)
2.	ΑΝΑΗΙΔ ΕΣΚΙΔΙΑΝ	ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
3.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΡΟΜΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
4.	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
5.	ΕΥΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ ΜΑΓΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
6.	ΜΑΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
7.	ΜΑΡΛΕΝ ΚΑΥΚΑΛΙΑ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΑΝΤΙΑΝΑΙΜΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
8.	ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ (Ε.ΚΥ.ΣΥ)
9.	ΧΡΥΣΩ ΑΡΓΥΡΟΥ	ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ
10.	ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ
11.	ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΑΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
12.	ΣΤΕΛΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΡΔΙΟΠΑΘΩΝ

Παράρτημα ΙΙΙ

ΠΑΡΟΥΣΙΟΛΟΓΙΟ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΣΥΝΟΔΟΥ

Α/Α	ΜΕΛΗ	ΦΟΡΕΑΣ
1.	ΑΘΗΝΟΥΛΑ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΑΝΤΙΝΑΡΚΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
2.	ΑΝΑΗΙΔ ΕΣΚΙΔΙΑΝ	ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
3.	ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΧΑΤΖΗΤΟΦΗ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΠΑΦΟΥ
4.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΕΑΝΔΡΟΥ	ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ
5.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ(ΠΑΣΥΔΥ)
6.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΡΟΜΕΩΝ ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
7.	ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΜΥΡΙΛΛΗΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
8.	ΑΝΔΡΟΥΛΛΑ ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΠΟΣΕΗ)
9.	ΑΝΘΗ ΗΡΟΔΟΤΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΛΤΣΧΑΪΜΕΡ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΑΝΟΙΩΝ, ΜΗ ΜΕ ΛΗΣΜΟΝΕΙ
10.	ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ	ΝΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
11.	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
12.	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΩΔΟΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΦΕΔΡΩΝ ΚΑΤΑΔΡΟΜΕΩΝ
13.	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
14.	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
15.	ΓΙΑΓΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΩΗΝ ΜΕΛΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
16.	ΕΛΕΝΗ ΠΙΤΣΙΑΛΗ	ΑΓΚΑΛΙΑ ΕΛΠΙΔΑΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΛΥΣΕΙΣ
17.	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ	ΚΕΝΘΕΑ
18.	ΕΛΣΗ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
19.	ΕΥΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ ΜΑΓΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
20.	ΗΛΙΟΦΩΤΟΣ ΚΑΚΟΥΛΛΗΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΥΟΠΑΘΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
21.	ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΡΤΙΟΥ	ΣΩΜΑ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

**23^η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ
« Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού»**

22.	ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	ΣΩΜΑ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
23.	ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΥ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΛΕΜΕΣΟΥ
24.	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΛΤΣΧΑΪΜΕΡ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΑΝΟΙΩΝ, ΜΗ ΜΕ ΛΗΣΜΟΝΕΙ
25.	ΛΟΥΗΣ ΚΟΥΜΕΝΙΔΗΣ	ΕΝΩΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
26.	ΛΟΥΚΙΑ ΛΟΥΚΑΙΔΟΥ	ΙΔΡΥΜΑ MEDICALERT
27.	ΜΑΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
28.	ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΠΑΣΥΔΥ)
29.	ΜΑΡΙΑ ΔΕΣΠΟΤΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΠΟΣΕΗ)
30.	ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ (ΕΚΥΣΥ)
31.	ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ
32.	ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΟΥΡΟΥΤΗΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΥΦΛΩΝ
33.	ΝΙΚΟΣ ΑΝΘΙΜΟΥ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ
34.	ΝΤΟΡΕΤΤΑ ΔΙΑΚΙΟΥ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
35.	ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ
36.	ΟΥΣΜΙΑΝΗ ΝΙΝΕΤΤΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
37.	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΒΑΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΠΕΣΥΣ - ΣΕΚ
38.	ΠΑΤΗΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΛΑΡΝΑΚΑΣ
39.	ΣΟΦΗ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ	ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ
40.	ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ
41.	ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ	ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ (ΕΚΥΣΥ)
42.	ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΣΟΥΜΗΣ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΛΑΡΝΑΚΑΣ
43.	ΣΤΕΛΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΡΔΙΟΠΑΘΩΝ
44.	ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΝΑΣΩΝΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
45.	ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΥΛΟΥ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΦΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΣΑΛΜΕΚ)
46.	ΤΑΚΗΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΠΑΣΥΔΥ)
47.	ΤΖΕΝΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ	ΣΩΜΑ ΚΥΠΡΙΩΝ ΟΔΗΓΩΝ

23^η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ
« Η Τρίτη Ηλικία μπροστά στο Φάσμα του Κορωνοϊού»

48.	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ (ΕΚΥΣΥ)
49.	ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΠΕΣΥΣ - ΣΕΚ
50.	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΟΥΖΗΣ	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΟΔΗΓΩΝ
51.	ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΕΣΣΕ) ΛΕΜΕΣΟΥ
52.	ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ ΚΙΚΑΣ	ΚΙΝΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ
53.	ΧΡΙΣΤΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΡΟΜΕΩΝ ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
54.	ΧΡΥΣΩ ΑΡΓΥΡΟΥ	ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού

Σούδας 11, 2035 Στρόβολος – Λευκωσία

Τ.Θ. 24649, 1302 Λευκωσία

Τηλ + 357 22 514786 | Φαξ + 357 22 514788 | info@volunteerism-cc.org.cy

www.volunteerism-cc.org.cy | **Like us on facebook**

www.ethelontis.net (Διαδικτυακή Πύλη Εθελοντισμού)